

mv
497

VERSLAG
VAN DEN TOESTAND
DER STADSGEMEENTE
SOERABAJA OVER 1932

DEEL I
ALGEMEEN VERSLAG

BIBLIOTHEEK KITLV

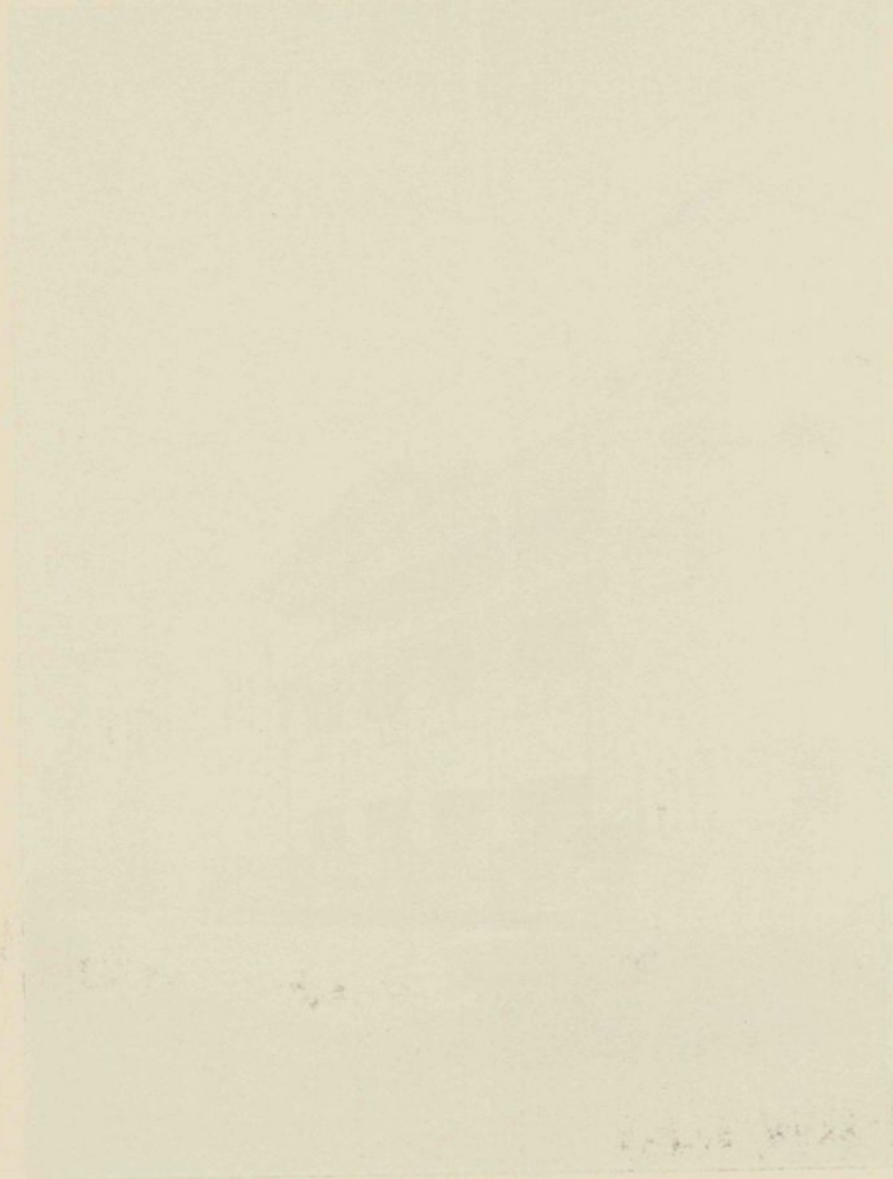
0106 5455

060 934 000

VERSLAG DER GEMEENTE
SOERABAJA.

THE FIRST OF THE SERIES
OF PUBLICATIONS

THE JOURNAL OF THE

1871-1872

Volume 1, Number 1

Published by the American Society for the History of Mathematics

Linkervleugel van het Raadhuis te Soerabaja.

m
497

VERSLAG VAN DEN TOESTAND DER STADSGEMEENTE SOERABAJA OVER 1932

DEEL I ALGEMEEN VERSLAG

VERSLAG VAN DEN TOESTAND
DER STADSGEMEENTE
SOURABALA OVER 1932

VOORBERICHT.

Hierbij hebben wij de eer Uwen Raad aan te bieden het Verslag van den toestand der Stadsgemeente Soerabaja over 1932, hetwelk voortaan in twee afzonderlijke deelen zal verschijnen nl.: Deel I (Algemeen Gedeelte) en Deel II (Financieel Gedeelte).

Door deze gedragslijn te volgen is het mogelijk, dat reeds thans alle gegevens met betrekking tot die Gemeentediensten kunnen worden vermeld, welke op 31 December van het jaar afsluiten, terwijl in Deel II zullen worden opgenomen de financieele opgaven, die eerst na afsluiting van het Begrootingsjaar in Juni bekend zijn.

Aan de systematiek van het Verslag werd niets veranderd. Voor de toekomst zal met nuttige wenken, die tot verbetering van het Verslag kunnen leiden, gaarne rekening gehouden worden.

Wellicht ten overvloede zij nog vermeld, dat het Verslag in verband met de streng doorgevoerde bezuiniging zoo beknopt mogelijk werd gehouden.

Burgemeester en Wethouders van Soerabaja,
Mr. W. H. VAN HELSDINGEN,
Burgemeester.

Soerabaja, Maart 1933.

INHOUD.

	Blz.
Voorbericht.	V
INLEIDING	1
HOOFDSTUK I. Grondgebied	5
HOOFDSTUK II. Bevolking	6
HOOFDSTUK III. Verkiezingen	12
HOOFDSTUK IV. Bestuur der Gemeente	16
HOOFDSTUK V. Gemeente Personeel	25
HOOFDSTUK VI. Gemeentelijke Administratie	28
HOOFDSTUK VII. Drinkwatervoorziening	53
HOOFDSTUK VIII. Gemeentelijke Werkplaats	60
HOOFDSTUK IX. Gemeentewerken	63
HOOFDSTUK X. Bouw- en Woningtoezicht	71
HOOFDSTUK XI. Begraafplaatsen	75
HOOFDSTUK XII. Stadsreiniging en Plantsoendienst	78
HOOFDSTUK XIII. Veterinair-Hygienische Dienst	95
HOOFDSTUK XIV. Grond- en Woningbedrijf	99
HOOFDSTUK XV. Volkshuisvesting	113
HOOFDSTUK XVI. Kampongverbetering	115
HOOFDSTUK XVII. Brandweer	117
HOOFDSTUK XVIII. Marktwezen	120
HOOFDSTUK XIX. Onderwijs	124
HOOFDSTUK XX. Armenzorg en Maatschappelijke Steun	126
HOOFDSTUK XXI. Openbare Verkeersmiddelen	132

INHOUD.

Blz.	Voorwoord
v	INLEIDING
1	HOOFDSTUK I
2	HOOFDSTUK II
3	HOOFDSTUK III
4	HOOFDSTUK IV
5	HOOFDSTUK V
6	HOOFDSTUK VI
7	HOOFDSTUK VII
8	HOOFDSTUK VIII
9	HOOFDSTUK IX
10	HOOFDSTUK X
11	HOOFDSTUK XI
12	HOOFDSTUK XII
13	HOOFDSTUK XIII
14	HOOFDSTUK XIV
15	HOOFDSTUK XV
16	HOOFDSTUK XVI
17	HOOFDSTUK XVII
18	HOOFDSTUK XVIII
19	HOOFDSTUK XIX
20	HOOFDSTUK XX
21	HOOFDSTUK XXI
22	HOOFDSTUK XXII
23	HOOFDSTUK XXIII
24	HOOFDSTUK XXIV
25	HOOFDSTUK XXV
26	HOOFDSTUK XXVI
27	HOOFDSTUK XXVII
28	HOOFDSTUK XXVIII
29	HOOFDSTUK XXIX
30	HOOFDSTUK XXX
31	HOOFDSTUK XXXI
32	HOOFDSTUK XXXII
33	HOOFDSTUK XXXIII
34	HOOFDSTUK XXXIV
35	HOOFDSTUK XXXV
36	HOOFDSTUK XXXVI
37	HOOFDSTUK XXXVII
38	HOOFDSTUK XXXVIII
39	HOOFDSTUK XXXIX
40	HOOFDSTUK XL
41	HOOFDSTUK XLI
42	HOOFDSTUK XLII
43	HOOFDSTUK XLIII
44	HOOFDSTUK XLIV
45	HOOFDSTUK XLV
46	HOOFDSTUK XLVI
47	HOOFDSTUK XLVII
48	HOOFDSTUK XLVIII
49	HOOFDSTUK XLIX
50	HOOFDSTUK L

INLEIDING.

De Gemeente heeft in het jaar 1932 niettegenstaande de groote inzinking, die allerwege valt waar te nemen, haar taak rustig voortgezet en waar noodig uitgebreid.

Bevolking. Ongeacht de Inheemsche bevolkingsgroepen, waarvan geen registratie plaats heeft, nam de bevolking der Gemeente in 1932 totaal met 3469 personen af nl. 1187 Europeanen en 2507 Chineezzen, terwijl het aantal Arabieren en andere Vreemde Oosterlingen met 225 toenam. Ongetwijfeld zal hierop wel van invloed zijn geweest de malaise, die schier overal haar stempel op drukt. Op 31 December 1932 telde de Gemeente een inwoner-aantal van rond 340.000 zielen.

Bestuur. Door den Stadsgemeenteraad werden verschillende nieuwe verordeningen vastgesteld. Om slechts enkele te noemen: de Ambtenaarsverordeningen, de Armenzorgverordening, de Veiligheidsverordening, etc. Door het in werking treden der nieuwe personeelsregelingen wordt direct en vooral in de toekomst op de personeelsuitgaven belangrijk bezuinigd. Met de inkrimping van het personeel hield nauw verband de versobering der administratie.

Financiën. Bij den finantiëlen toestand der Gemeente zal in deel II van dit verslag, dat vermoedelijk in Augustus verschijnt, uitvoerig worden stilgestaan. De opbrengst der belastingen liep in het verslagjaar belangrijk terug. In 1932 bedroegen de totale netto-belastingontvangsten f 1.501.689,60 tegen f 1.938.049,91 in het voorafgaande jaar.

Openbare Gezondheid. De Gezondheidstoestand der Gemeente was in het afgelopen jaar bevredigend. De overname van den Plaatselijken Gezondheidsdienst had nog steeds niet plaats. De toestand der algemeene begraafplaats op Kembang-Koenig was goed te noemen. Ook de overige begraafplaatsen verkeerden in een behoorlijken staat. Op Kembang-Koenig werden de wegen grondig verbeterd. De Stadsreiniging functioneerde normaal.

Drinkwatervoorziening. In het verslagjaar kwamen de Oemboelanwerken gereed, welke zeer in het kort het ondervolgende hebben omvat:

Het leggen van een leiding van Oemboelan naar Gempol diam: 400 m/m, lengte 44.250 m.

Het leggen van een leiding van Tamanan Naar Gempol diam: 200 m/m, lengte 9200 m.

Het leggen van een leiding van Gempol naar afsluitkelder No. 12 diam: 600 m/m, lengte 3800 m.

In totaal werden gelegd 58.835 m. buis en werden in deze leidingen gebouwd 98 kunstwerken, 4 spoorbaankruisingen, 2

trambaankruisingen en 12 afsluitkelders. Om het water te kunnen aanvoeren was het noodig 2 pompstations in de leidingen te bouwen, een te Oemboelan en een te Gempol. De capaciteit der motoren van de voor het eerstgenoemde pompstation benodigde pompen bedraagt 220 P.K. bij een spanning van 6000 Volt, voor die van het pompstation Gempol, bij gelijke spanning 290 P.K. Bij de pompstations werden tevens de benodigde woningen gebouwd voor het dienstdoend personeel.

Het aantal muntwatermeters, voor de kampongwatervoorziening werd in 1932 met ruim 4000 stuks uitgebreid.

Brandweer. Ten aanzien van de Brandweer kan worden opgemerkt, dat deze in verslagjaar werd losgemaakt van den dienst der Publieke Werken en als een zelfstandige afdeling beschouwd.

Marktwezen. De ontvangsten van het Pasarbedrijf toonden in vergelijking met voorgaande jaren weinig verschil. Werd in 1931 in totaal f 578.057,47 ontvangen; in 1932 bedroegen de inkomsten f 561.134,97. De mindere opbrengst komt geheel voor rekening der tijdsomstandigheden.

Abattoir. Het Gemeentelijk abattoir onderging in het verslagjaar eenige noodzakelijke herstellingen, waardoor het thans beter aan zijn doel beantwoordt. Het gebouw werd geheel afgesloten door een betonmuur, terwijl voorts een kleine portiersloge werd gebouwd, waardoor een betere contrôle voor het toelaten van het publiek en vervoer van vleesch mogelijk werd. Het slachtbedrijf bleef gedurende het verslagjaar ongeveer op hetzelfde niveau. De varkensslacht verminderde iets. De geitenslacht onderging eene aanmerkelijke vermindering. Dit laatste schijnt te moeten worden toegeschreven aan de verlaagde prijzen van het rundvleesch, terwijl de clandestiene slacht ongetwijfeld aan dit verschijnsel niet vreemd zal zijn.

Grond- en Woningbedrijf. In het verslagjaar konden de zeer slechte tijden in aanmerking genomen eenige voordeelige grondverkoopen plaats vinden o.a. de perceelen aan den weg Kaliasin. Ook enkele perceelen te Ketabang-Oost werden tegen een behoorlijken prijs verkocht. De vraag naar bouwgrond werd tegen het einde van het jaar iets grooter.

Het Woningbedrijf ondervond vanzelfsprekend den invloed der tijden. Er werd betrekkelijk weinig gebouwd. In verband met de gunstige resultaten verkregen met een nieuwe soort betonsteenen, geconstrueerd volgens de aanwijzingen van het Woningbedrijf, werd in het verslagjaar besloten tot het bouwen van 91 woningen van dit materiaal. Eind 1932 was dit werk nog niet gereed.

Het particulier bouw-initiatief bleef zich vrij regelmatig ontwikkelen, hoewel de invloed der tijdsomstandigheden ook hier duidelijk merkbaar was. Belangrijke nieuwe werken, uitbreidingen en verbouwingen, die in het verslagjaar gereed kwamen, waren o.a. het gebouw: restaurant Hellendoorn aan den weg Toendjoengan, hoek Kenariestraat; het gebouw van de „Simpangsche Apotheek”, aan het Simpangplein; het gebouw voor de „Ooglijders-Kliniek” op Oendaan, etc.

N. V. Volkshuisvesting. Door de N.V. Volkshuisvesting werd gedurende het verslagjaar slechts gebouwd het complex Klein Kebalen, bestaande uit 34 Europeesche woningen, in huurprijzen van f 27,50 tot f 35,— per maand. De omstandigheid, dat het Gouvernement geen verdere garantie meer verleende, was de oorzaak, dat de N.V. Volkshuisvesting den bouw van meerdere complexen voorloopig heeft gestaakt. De N.V. Volkshuisvesting ondervond, evenals het Gemeentelijk Woningbedrijf, vooral ook den invloed der tijdsomstandigheden bij de betaling der verschuldigde huishuren.

Kampongverbetering. Ten aanzien van de kampongverbetering werd in het verslagjaar belangrijk werk verricht. Groote bedragen werden door den Stadsgemeenteraad toegestaan voor de verbetering van een ongeveer 65 H. A. groot-kampongcomplex begrensd door den Citadelweg, de Kali Pegirian, de Handelsstraat en de Kali Mas. Een zeer groote teleurstelling was evenwel, dat de subsidie van het Gouvernement tot de helft van het verwerkte bedrag als gevolg van 's Lands slechte financiën niet kan worden uitgekeerd. Niettemin werden de werken door de Gemeente ten uitvoer gebracht en geheel betaald met eigen middelen.

Afwatering en rioleering. Tot de voornaamste in het verslagjaar uitgevoerde c.q. voorgezette werken tot afvoer van hemelen afvalwater, niet vallende onder de z.g. kampongverbetering, moeten worden gerekend de werken tot verbetering van de afwatering van het land Boeboetan, de doortrekking van de leiding te Ngaglik, het dempen der moerassen op de Inheemsche begraafplaats Tembok Gedé, alsmede den aanleg van goten op deze begraafplaats.

Verkeerswegen. Voor de verbetering van het verkeersevenen moet vooral genoemd worden de afbraak van het oude Residentiekantoor aan de Willemskade en de daarmee gepaard gaande doortrekking van de Heerenstraat tot de Roode Brug, alsmede de verbreding der wegen in aansluiting met de in het verslagjaar gereed gekomen Wonokrombrug. Ook de verbreding o.a. van den weg Toendjoengan voor het perceel van Naessens,

en de verbreeding der Kampementstraat waren een groote verbetering voor het verkeer. De doorbraak door het land Bagong in het verlengde der Sumatrastraat in verbinding met den weg Ngagel kwam het verkeer belangrijk ten goede.

De verbetering van de verlengde Cannalaan en de weg Kappassarie tot het Viaduct van de S.S. beoogde een gedeelte van den verkeersader tot stand te brengen tusschen het handelscentrum (Roode brug), de Chineesche woonwijken en Ketabang.

Sociale Zorg. Ook op sociaal gebied breidde de Gemeente hare taak uit. In het afgelopen jaar werd door haar ingesteld een schoolartsdienst, terwijl tevens werd besloten tot de oprichting van melkkeukens. Verder moge in dit verband genoemd worden het Gemeentelijk bureau voor armenzorg, dat in een zeer groote behoefte blijkt te voorzien en dat zich steeds uitbreidt. Ook de werkloozenzorg wordt door de Gemeente gesteund, terwijl verschillende particuliere sociale instellingen eveneens zich belangrijke subsidies door de Gemeente zagen toegekend. Een andere belangrijke sociale instelling is nog het Gemeentelijk bureau voor arbeidsbemiddeling, welk bureau kans zag, niettegenstaande de sterk ingekrompen werkgelegenheid 1077 werkzoekenden aan eene betrekking te helpen.

Ook het volksonderwijs had de aandacht van het Gemeentebestuur. Op voorstel van het College van B. en W. werd bij Raadsbesluit ddo. 25 November 1931 besloten bij wijze van proef tot de oprichting van 4-éénklassige volksscholen, waarvan de kosten geheel ten laste kwamen der Gemeente. Deze volksscholen zijn gelegen in de wijken Kepoetran, Kedoengsarie, Patemon en Dapoean.

Werd eenerzijds de sociale taak der Gemeente uitgebreid, anderszijds moest in verband met de bezuiniging besloten worden tot de opheffing van het Gemeentelijk Bureau voor Statistiek in zijn tegenwoordigen vorm, hetgeen evenwel niet zeggen wil, dat geen statistisch werk meer wordt verricht. Zoo worden de bevolkings- en finantieele statistieken thans respectievelijk door de afdeling Bevolking en de afdeling Boekhouding verzorgd.

HOOFDSTUK I. GRONDGEBIED.

Instelling der Gemeente. De Gemeente Soerabaja werd ingesteld bij Staatsblad 1906 No. 149; sedert 1928 is de Gemeente Soerabaja staatsrechtelijk als Stadsgemeente aangemerkt.

Grenzen. De grenzen der Gemeente werden sedert het jaar 1931 niet gewijzigd, zoodat hier volstaan moge worden met te verwijzen naar het te dien opzichte vermelde in het jaarverslag 1931.

Gebied. Het gebied der Gemeente bestaat uit staatsdomein, grootendeels met Inlandsch bezitsrecht geoccupeerd, in vollen eigendom afgestane perceelen (particuliere landerijen en gewone eigendomsgronden) en uit de Gemeente in beheer gegeven pleinen, parken, wegen enz.

Voor verdere bijzonderheden moge worden verwezen naar het jaarverslag der Gemeente over 1930, pag. 8 e.v.

Grondbezit. Ten aanzien van het grondbezit der Gemeente wordt verwezen naar de gebruikelijke toelichting op de balans van het Grondbedrijf, die thans in Deel II van dit verslag zal worden opgenomen.

Indeeling. Het grondgebied der Gemeente is ten behoeve der verschillende takken van dienst, alsmede ten aanzien der verkiezingen verdeeld in districten, secties en/of wijken.

Stadswapen. Het wapen der Gemeente werd vastgesteld bij Gemeenteraadsbesluit ddo. 30 Juni 1920 No. 2248, terwijl bij besluit van Z. E. den Gouverneur Generaal van Ned. Indië ddo. 28 September 1931 No. 39 de Stadsgemeente Soerabaja ingevolge het bepaalde bij de Ordonnantie van 7 September 1928 (Staatsblad No. 394), in het gebruik van het door haar gevoerde wapen, werd bevestigd.

De omschrijving van het wapen is te vinden in het verslag der Gemeente over 1931, Hoofdstuk I.

HOOFDSTUK II. BEVOLKING.

Stand der bevolking. De totale bevolking der Stadsgemeente Soerabaja bedroeg blijkens het Bevolkingsregister per ultimo December 1932: 340.001 zielen n.l.:

Europeanen	26.441
Chineezzen	40.781
Inheemschen	265.872 *)
Arabieren en andere Vr. Oosterlingen . .	6.907

Ongeacht de Inheemsche bevolkingsgroepen nam de bevolking van 1932 totaal met 3.469 personen af. Volgens den landaard gerubriceerd is bij de Europeanen eene afname van 1.187 en bij de Chineezzen van 2.507 personen te constateeren, terwijl bij de Arabieren een toename van 165 en bij de Vreemde Oosterlingen van 60 personen valt waar te nemen. De loop der bevolking ¹⁾ was in het verslagjaar als volgt:

§ 1. Geboorte en Sterfte.

a. Geboorte. Het aantal geborenen bedroeg in 1932: 1.632 of 185 minder dan in het vorige verslagjaar.

Het hoogste maandcijfer viel in Mei (182), het laagste in December (107).

Het aantal levend en levenloos aangegevenen binnen de Gemeente, ongeacht van hen, die geen inwoners waren — gesplitst naar den landaard, was als volgt:

Landaard	Levend aangegeven		Levenloos aangegeven		Totaal	
	1932	1931	1932	1931	1932	1931
Europeanen	552	618	13	19	565	637
Chineezzen	1005	1111	13	18	1018	1129
Arab. en Vr. Oosterl.	75	88	17	10	92	98
Totaal.	1632	1817	43	47	1675	1864

¹⁾ Ongeacht de Inheemsche bevolkingsgroepen.

^{*)} Opgave Volkstelling 1930.

Onder de levend geboren zijn als onwettig aangegeven 20 kinderen van het mannelijk en 17 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 37 of 2 minder dan in 1931. Volgens nationaliteit en landaard waren de cijfers als volgt:

Landaard	Wettig				Onwettig				Totaal				Totaal	
	1932		1931		1932		1931		1932		1931		1931	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	1931	1930
Europeanen.	258	275	300	299	9	10	7	12	267	285	307	311	552	618
Chineezen .	528	459	582	509	11	7	8	12	539	466	590	521	1005	1111
Arab. en Vr.														
Oosterl. . .	44	31	49	39	—	—	—	—	44	31	49	39	75	88
Totaal	830	765	931	847	20	17	15	24	850	782	946	871	1632	1817

Het geboorteoverschot in 1932 blijkt uit het volgende overzicht. In totaal nam de geregistreerde bevolking door geboorte met 1096 zielen toe.

Mutatiën	Europeanen		Chineezen		Arab. en Vr. Oosterl.		Totaal	
	1932	1931	1932	1931	1932	1931	1932	1931
Geboren	552	618	1005	1111	75	88	1632	1817
Overleden	179	188	313	430	44	87	536	705
Geboorte-overschot	+ 373	+ 430	+ 692	+ 681	+ 31	+ 1	+1096	+1112

b. Sterfte. In het afgelopen jaar stierven — ongeacht de overledenen der Inheemsche Bevolkingsgroepen te Soerabaja totaal 536 personen behorende tot de werkelijke niet-Inheemsche bevolking der Gemeente, tegen 705 in 1931. Onder deze cijfers zijn de levenloos aangegeven niet begrepen.

Gerubriceerd naar de verschillende bevolkingsgroepen luiden de cijfers als volgt:

Landaard	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	1932	1931	1932	1931	1932	1931
Europeanen. . . .	91	95	88	93	179	188
Chineezen	180	261	133	169	313	430
Arab. en Vr. Oosterl.	30	50	14	37	44	87
Totaal	301	406	235	299	536	705

De sterfte naar den burgerlijken staat der overledenen blijkt uit het hieronder afgedrukte staatje:

Landaard	Jaar	Ongehuwd		Gehuwd		Weduwstaat		Gescheiden		Totaal		TOTAAL
		M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	
Europeanen .	1932	35	30	50	39	4	18	2	—	91	88 ¹⁾	179 ¹⁾
	1931	49	48	37	31	6	12	3	1	95	93 ¹⁾	188 ¹⁾
Chineez. .	1932	105	66	65	36	10	30	—	1	180	133 ¹⁾	313
	1931	178	102	63	38	16	27	—	1	261 ²⁾	169 ²⁾	430 ²⁾
Arabieren. .	1932	19	8	11	2	—	3	—	—	30	13	43
	1931	30	18	18	11	2	8	—	—	50	37	87
Vr. Oost. .	1932	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	1931	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	1932	159	105	126	77	14	51	2	1	301	235 ¹⁾	536 ¹⁾
	1931	257	168	118	80	24	47	3	2	406 ²⁾	299 ²⁾	705 ²⁾

§ 2. Vestiging en Vertrek.

Het aantal personen, dat zich in 1932 binnen de Gemeente vestigde, was in totaal 8800 of 1818 minder dan het voorgaande jaar.

Het aantal vertrokkenen was 13.365, dus 3666 meer dan in het voorgaande jaar;

Het decrees bedroeg in 1932: 4565.

Het volgende overzicht geeft een indruk omtrent de mutaties der geregistreerde bevolking in het afgelopen jaar.

Mutatiën	Europeanen		Chineez. .		Arab. en Vr. O		Totaal	
	1932	1931	1932	1931	1932	1931	1932	1931
Gevestigd	5325	6010	2985	3984	490	624	8800	10618
Vertrokken. . . .	6885	5314	6184	4145	296	240	13365	9699
Vestigings-overschot	-1560	+969	-3199	+161	+194	+384	-4565	+919

Het aantal gezinnen, dat zich te Soerabaja vestigde bedroeg in het afgelopen jaar 1377 tegen 1596 in 1931. Daarentegen vertrokken 2084 gezinnen uit de Gemeente tegen 1650 in het voorgaande jaar.

¹⁾ Waaronder 1 burgerlijken staat onbekend.

²⁾ " 4 " "

³⁾ " 5 " "

De trek der bevolking van en naar de groote Gemeenten in Ned.-Indië blijkt uit het volgende overzicht:

Gekomen uit			Vertrokken naar			Meer gevestigd te Soerabaja		
Gemeente	Aantal		Gemeente	Aantal				
	1932	1931		1932	1931			
Batavia.	669	776	Batavia . .	735	573	—	66	+ 203
Semarang. .	379	365	Semarang . .	344	269	+	35	+ 96
Bandoeng. .	241	303	Bandoeng . .	281	249	—	40	+ 54
Medan. . .	56	49	Medan . .	30	38	+	26	+ 11
Makassar . .	147	134	Makassar . .	133	97	+	14	+ 37
Totaal	1492	1627	Totaal	1523	1226	—	31	+ 401

§ 3. Huwelijken en Echtscheidingen.

a. Huwelijken. Het aantal ingeschreven huwelijken bedroeg 268 tegen 322 in het vorige jaar. Het grootste aantal huwelijken werd gesloten in de maanden Mei en November n.l. 28, het kleinste aantal in de maanden Februari, Juli en December n.l. 17.

Naar de bevolkingsgroepen gerangschikt worden de volgende cijfers verkregen:

Landaard	Aantal Huwelijken		
	1932	1931	1930
Europeanen	148	177	179
Chineezten	78	103	64
Arab. en Vr. Oosterlingen	42	42	43
Totaal	268	322	286

b. Echtscheidingen. Het aantal ingeschreven echtscheidingen bedroeg in het verslagjaar 83, dus 39 minder dan in 1931. De meeste echtscheidingen kwamen voor bij de Arabische bevolkingsgroep, zooals uit het hieronder afgedrukte staatje moge blijken:

Landaard	Aantal Echtscheidingen		
	1932	1931	1930
Europeanen	35	53	39
Chineezten	4	6	15
Arab. en Vr. Oosterlingen	44	63	62
Totaal	83	122	116

c. Erkenningen. In 1932 hadden voorts 83 erkenningen plaats, n.l.: bij de Europeesche bevolkingsgroep 42 en bij de Chineesche: 41.

Bijzonderheden. In verband met de opheffing van het Gemeentelijk Statistisch Bureau werden de gebruikelijke statistieken ten aanzien van de bevolking in 1932 niet meer samengesteld. Een algemeen overzicht van den loop der bevolking gedurende het afgelopen jaar gaat hierbij.

I. Bevolking per 31 December 1931:												M	V	Totaal	Inlanders	Totale Bevolking										
Totale Sterkte												Europeanen	14.211	13.417	27 628	Inlanders										
												Chineez en	28.091	15.197	43.288											
												Arabieren	2.914	2.384	5.298											
												Vreemde Oosterlingen	1.109	275	1.384											
												46.325	31.273	77.598	265.872 ¹⁾	343.470										
A. Vermeerdering in 1932												Euro-peanen		Chi-neezen		Arabie-ren		Vreemde O oster-lingen		Totaal						
												M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	Totaal				
a. Geboorten . . .												267	285	539	466	43	31	1	—	850	782	1632				
b. Vestiging . . .												2779	2546	2007	978	137	158	153	42	5076	3724	8800				
Tezamen												3046	2831	2546	1444	180	189	154	42	5926	4506	10432				
B. Vermindering in 1932																										
a. Overlijden . . .												91	88	180	133	30	13	—	1	301	235	536				
b. Vertrek . . .												3581	3304	4434	1750	95	66	131	4	8241	5124	13365				
Tezamen												3672	3392	4614	1883	125	79	131	5	8542	5359	13901				
C Overschotten																										
a. Geboorten . . .												176	197	359	333	13	18	1	—	1	549	547	1096			
b. Vestiging . . .												— 802	— 758	— 2427	— 772	+	42	+	92	+	22	+	38	— 3165	— 1400	— 4565
D. Aanwas												Europeanen														
												Chineez en														
												Arabieren														
												Vreemde Oosterlingen														
												— 626		— 561						— 1.187						
												— 2.068		— 439						— 2 507						
												+ 55		+ 110						+ 165						
												+ 23		+ 37						+ 60						
												— 2.616		— 853						— 3.469						
II. Bevolking per 31 December 1932												43.709	30.420	74.129	265 872 ¹⁾	340.001										

1) Uitk. Volkstelling Regeering Ned. Indië dd. 7 October 1930.

HOOFDSTUK III. VERKIEZINGEN.

§ 1. Kiezerslijst.

a. Commissie v/d Kiezerslijst. De Commissie tot vaststelling van de Kiezerslijst 1932/33, waarvan de Burgemeester ex officio Voorzitter is, werd door den Gemeenteraad in zijne vergadering van 7 Januari 1932 als volgt samengesteld:

Voorzitter: H. I. Bussemaker, Leden: J. Verboom, J. A. Wastervael, Sech Achmad bin Sechman bin Abdoelgadir Bachmid en Tan Tjiang Ling.

b. Kiezerslijst. Op 1 April 1932 werd de Kiezerslijst 1932/33 vastgesteld. Het aantal kiezers bedroeg:

a. Onderdanen-Nederlanders	5702
b. Inheemsche Onderdanen- Niet Nederlanders	2398
c. Uitheemsche Onderdanen- Niet Nederlanders	3992
Totaal	11.092

Ter vergelijking met voorgaande jaren volgt hieronder een overzicht van het aantal kiezers, gerubriceerd naar de onderscheidene bevolkingsgroepen.

Jaar	Totaal aantal kiezers.			Totaal
	Onderdanen Nederlanders	Inh. Onderd. niet-Nederl.	Uith. Onderd. niet-Nederl.	
1924/25	—	—	—	3027
1925/26	—	—	—	3331
1926/27	4032	785	2472	7289
1927/28	4361	935	2425	7721
1928/29	4677	1442	2462	8581
1929/30	4987	2242	2504	9733
1930/31	5693	2501	2518	10712
1931/32	6486	2964	2740	12190
1932/33	5702	2398	3992	11092

Teneinde de Kiezerslijst zoo volledig mogelijk te doen zijn, is in het eerste kwartaal van 1932 aan de personen, wier namen wel in het Bevolkingsregister dezer Stadsgemeente voorkomen, doch niet op de van 's Landsbelastingbureau ontvangen opgave, eene kennisgeving toegezonden, om vóór 16 April 1932 onder overlegging van hun aanslagbiljet in de Landsinkomstenbelasting het verzoek te doen om alsnog op de Kiezerslijst 1932/33 te worden geplaatst. Aan 2049 personen is een desbetreffende kennisgeving toegezonden, doch slechts 72 personen gaven gevolg aan het tot hen gerichte verzoek.

§ 2. Stembedistricten.

Het aantal stembedistricten onderging geen wijziging en bleef in verslagjaar bepaald op 4.

De grenzen dezer districten zijn vastgesteld bij plaatselijke verordening.

Het hoofdstembureau wordt gehouden in stembedistrict I en is gevestigd ten Raadhuize.

§ 3. Stembureaux.

De samenstelling van de stembureaux voor de verkiezing van Gemeenteraadsleden in 1932 werd bij Gemeenteraadsbesluit ddo. 1 Juni 1932 No. 175 geregeld.

Blijkens laatstgenoemd besluit waren de stembureaux als volgt samengesteld:

Stembureau I. Voorzitter: Burgemeester, Leden: G. Hoeneveld, W. H. J. J. Passtoors, K. H. Sandkuyl, Th. W. van Kempen, A. H. B. Agerbeek, J. Förster, Ong Hok Hian, F. Dijkstra, Dr. J. P. Fooy, B. Schansman, G. E. le Rutte, J. Jansen, A. Gijsberts, J. M. Nijkamp, H. K. Keller, J. H. A. Huiskes, J. J. de Haas en T. W. Tjoa.

Stembureau II. Voorzitter: H. Bach Kolling, Leden: H. van Dijk, Th. W. van der Els, J. Verboom, Mr. W. Augustin, Tan Tjiang Ling, F. L. S. Ratulangie, Ir. Heida, Ir. H. Veer, J. van der Horst, J. J. Th. Renaud, S. A. de Bruin, D. A. Heldring, A. Levy, E. W. P. Niggebrugge, M. E. Manuhutu, J. H. Pruijm, C. Pietersen, Mohamad Jacob en F. A. Heil.

Stembureau III. Voorzitter: Lie Ping An, Leden: Mr. B. H. W. Th. Schattenkerk, C. van Schelven, L. Korthals, J. A. Wasterval, C. P. J. van Koetsveld, M. Ng. Askaboel Djojopranoto, J. K. Lengkong, The Boen Liang, Radjamin, N. Kusters, E. C. Kneefel, H. Laatsch, A. Schomaker, A. Fruneaux, F. Lotz, G. Seydel, E. van Krieken en G. A. Rink.

Stembureau IV. Voorzitter: Mr. A. van Gennep, Leden: Ch. E. Brugman, Ir. J. Th. Bethe, L. Guldenaar, Raden Soemarto, Salem Ngion, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir, C. J. Mulholland, Ir. P. A. Arnold Bik, J. F. Lapré, E. C. Neyendorff, B. I. Kloosterman, R. van de Wint, H. A. Soute, M. Soebjakto, S. T. Han, W. Voll en Tan Hok Gie.

§ 4. Verkiezingen.

Gedurende verslagjaar had 5 maal eene tusschentijdsche verkiezing plaats voor leden van den Stadsgemeenteraad. Op 9 Maart 1932 is eene tusschentijdsche verkiezing gehouden ter vervulling

van twee plaatsen t.w. één plaats in de groep Onderdanen Nederlanders en één plaats in de groep Uitheemsche Onderdanen niet-Nederlanders. Daar er meerdere kandidaten gesteld waren dan er plaatsen te vervullen waren is op 23 Maart eene stemming gehouden, waarbij in beide groepen één lid verkozen werd verklaard. Tegen de toelating van het gekozen lid in de groep Onderdanen Nederlanders is geopponeerd door een der leden van den Stadsgemeenteraad op grond van de bezwaren door een tweetal kiezers naar voren gebracht en nader omschreven in het procesverbaal van de zitting van het hoofdstembureau. Op 4 April had eene tusschentijdsche verkiezing plaats in de groep Onderdanen Nederlanders ter vervulling van één vacature. Daar er meerdere kandidaten waren gesteld, heeft op 14 April eene stemming plaats gehad, waarbij in de vacature is voorzien. Tegen de toelating van het op dien datum gekozen lid is eveneens door een der leden van den Stadsgemeenteraad geopponeerd op grond van het bezwaar door een kiezer naar voren gebracht en nader omschreven in het procesverbaal van de zitting van het hoofdstembureau. De Gemeenteraad heeft dit en het voorgaande geval behandeld in de vergadering van 27 April 1932 en besloten om de geloofsbrieven van beide gekozen leden goed te keuren. Een achttal leden uit den Stadsgemeenteraad heeft zich toen op 3 Mei 1932 tot het College van Gedeputeerden van de Provincie Oost-Java gewend met het verzoek om de bovenbedoelde beslissing te vernietigen en te verklaren, dat de gekozen leden niet konden worden toegelaten als lid van den Stadsgemeenteraad van Soerabaia. Het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Oost-Java heeft daarop bij besluit ddo. 25 Juli 1932 op het bovenomschreven verzoek afwijzend beschikt.

Ter vervulling van een opengevallen plaats in de groep Uitheemsche Onderdanen niet-Nederlanders is op 25 April eene tusschentijdsche verkiezing gehouden. Aangezien er slechts één kandidaat werd gesteld is hij bij enkele kandidaatstelling gekozen verklaard. Eveneens is op 9 Juli 1932 eene tusschentijdsche verkiezing gehouden ter vervulling van drie opengevallen plaatsen in de groep Onderdanen Nederlanders. Doordat er meerdere kandidaten waren gesteld dan er vacatures waren, is op 21 Juli eene stemming gehouden met als resultaat, dat in de 3 vacatures werd voorzien.

Ter vervulling van een plaats in de groep Inheemsche Onderdanen niet-Nederlanders is op 11 Augustus eene tusschentijdsche verkiezing gehouden. Aangezien toen meerdere kandidaten waren gesteld en er slechts één vacature was is op 23 Augustus eene stemming gehouden, waarbij in de vacature is voorzien.

Opkomst der Kiezers te Soerabaja in procenten uitgedrukt naar het aantal kiesbevoegden opgenomen in de Kiezerslijsten 1931/32 en 1932/33, verdeeld over de verschillende bevolkingsgroepen.

Datum der stemming.	Aantal kiezers, dat aan de stemming heeft deelgenomen in de groepen:			Totaal aantal kiesbevoegden volgens de kiezerslijsten 1931/32 en 1932/33 in de groepen:			Opkomst kiezers in procenten uitgedrukt naar aantal kiesbevoegden der verschillende bevolkingsgroepen.		
	Onderd. Nederl.	Inh. Ond. niet Ned.	Uith. Ond. niet Ned.	Onderd. Nederl.	Inh. Ond. niet Ned.	Uith. Ond. niet Ned.	Onderd. Nederl.	Inh. Ond. niet Ned.	Uith. Ond. niet Ned.
a. 23 Maart 1932	920	—	536	¹⁾ 6486	2964	2740	14	—	19.5
b. 14 April 1932	1691	—	—	6486	2964	2740	26	—	—
c. 21 Juni 1932	2337	—	—	²⁾ 5702	2398	3992	41	—	—
d. 23 Aug. 1933	—	477	—	5702	2398	3992	—	19.5	—

¹⁾ Volgens kiezerslijst 1931/32.

²⁾ Volgens kiezerslijst 1932/33.

HOOFDSTUK IV. BESTUUR DER GEMEENTE.

§ 1. De Stadsgemeenteraad.

Samenstelling. De Stadsgemeenteraad bestaat uit 31 leden n.l.:

a. Onderdanen-Nederlanders	16
b. Inheemsche Onderdanen-niet Nederlanders	10
c. Uitheemsche Onderdanen-niet Nederlanders	5

Op 1 Januari 1932 was de Raad samengesteld als volgt:

a. *Onderdanen-Nederlanders:* H. Bach Kolling, Mr. J. S. Sinninghe Damsté, Ir. H. W. van der Voort, Mr. A. van Gennep, Ir. J. J. A. Patiwaël, Mr. W. Augustin, C. P. J. van Koetsveld, L. Korthals, Dr. A. P. G. van Mameren, J. Verboom, L. Guldenaar, J. Förster, Ir. H. van Heijst, J. A. Wasterval, K. H. Sandkuyl, A. H. B. Agerbeek.

b. *Inheemsche Onderdanen-niet Nederlanders:* M. Ng. Askaboel Djojopranoto, J. F. Tuwanakotta, Radjamin, S. Ngion, M. Sabar, J. K. Lengkong, M. Djojoeprantoko, R. Soemarto, F. L. S. Ratulangi, Dr. R. Soerjatin.

c. *Uitheemsche Onderdanen-niet Nederlanders:* Lie Ping An, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir Bachmid, Ir. Ong Swan Yoe, Tan Tjiang Ling, 1 vacature.

Mutatiën. Gedurende het verslagjaar hebben zich de volgende mutaties voorgedaan:

a. *Onderdanen Nederlanders.*

Wegens vertrek van de heeren: Mr. J. S. Sinninghe Damsté, Ir. H. W. van der Voort, L. Korthals, J. Förster en Ir. H. van Heijst, werden deze vervangen door Ir. L. Waasdorp, A. de Jong, Ir. A. J. C. Nugteren, Ds. D. F. Bartlema en Dr. W. P. J. Lagro.

b. *Inheemsche Onderdanen niet-Nederlanders:*

Wegens overlijden van den heer F. L. S. Ratulangi werd deze vervangen door den heer Markaban.

c. *Uitheemsche Onderdanen niet-Nederlanders.*

De in den aanvang van het jaar bestaande vacature werd aangevuld door verkiezing van den heer The Boen Liang, terwijl door vertrek van den heer Ong Swan Yoe deze werd vervangen door den heer Ong Hok Hian.

Op 31 December 1932 bestond de Raad uit de volgende leden:

a. Onderdanen-Nederlanders: A. H. B. Agerbeek, Mr. W. Augustin, H. Bach Kolling, Ds. D. F. Bartlema, Mr. A. van Genep, L. Guldenaar, Ir. L. Waasdorp, C. P. J. van Koetsveld, A. de Jong, Dr. A. P. G. van Mameren, Ir. J. J. A. Patiwaël, K. H. Sandkuyl, J. Verboom, Ir. A. J. C. Nugteren, J. A. Wasterval, Dr. W. P. J. Lagro.

b. Inheemsche Onderdanen niet-Nederlanders: M. Ng. Askaboeel Djojopranoto, M. Djojosoeprantoko, J. K. Lengkong, S. Ngion, M. Sabar, Dr. R. Soerjatin, R. Soemarto, J. F. Tuwanakotta, Markaban, Radjamin.

c. Uitheemsche Onderdanen niet-Nederlanders: Lie Ping An, The Boen Liang, Tan Tjiang Ling, Ong Hok Hian, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir Bachmid.

De zittingsduur van dezen Raad zal eindigen met den eersten Dinsdag in de maand September 1934.

Partijverhoudingen: Over de verschillende politieke partijen worden de leden als volgt verdeeld:

Vaderlandsche Club 6 leden; I. E. V. 7; de Christelijk Staatskundige Partij 1; Katholieke Partij 2.

Van de Inheemsche leden behooren 8 tot de Nationalistische partij, terwijl 2 leden bij geen der partijen zijn aangesloten.

Van de Chineesche leden behooren er 2 tot de Vereeniging Chung Hua Hui, en 2 tot de vereeniging Partij Thiong Hwa Indonesia.

Het Arabisch lid behoort tot de partij: Indo Arabisch Verbond.

Vergaderingen: In totaal werden 30 zittingen gehouden tegen 24 in het vorig jaar.

Raadsbesluiten: Door den Gemeenteraad werden 470 besluiten genomen tegen 382 in 1931. Aan den Raad gingen 495 voorstellen uit tegen 364 in het voorgaande jaar.

Voorzitter: Het voorzitterschap van den Stadsgemeenteraad werd tijdens het verslagjaar uitgeoefend door Burgemeester H. I. Bussemaker tot 31 October, op welken datum hem eervol ontslag werd verleend.

Tot diens opvolger werd benoemd de heer Mr. W. H. van Helsdingen, die op 29 November 1932 zijn functie aanvaardde.

§ 2. College van Burgemeester en Wethouders.

Samenstelling College van B. en W. Op 31 December 1932 was het College van Burgemeester en Wethouders als volgt samengesteld:

Mr. W. H. van Helsdingen,	Burgemeester
Mr. A. van Gennep	Wethouder Publieke Werken
H. Bach Kolling	„ Bedrijven
M. Ng. Askaboel Djojopranoto	„ Inheemsche Zaken.
Lie Ping An	„ Chin. Zaken en Financiën

Verdeeling der Werkzaamheden. De taakverdeling van het College is als volgt:

A. de Burgemeester

alle zaken voortvloeiende uit of rakende:

1. Algemeene Politie-verordening
2. Zedelijkheidsverordening
3. Wapenverordening
4. Verordening op Bevolkingsboekhouding
5. Statistiek
6. Personeel Dienstgroep I (behalve Administratie & Controle Financiën, Centrale Boekhouding, Ontvangerskantoor, Belastingkantoor).
7. Verordening op Logementen.
8. Alle verordeningen betreffende Belastingen, Retributiën en Reclames.
9. Subsidies.

B. Wethouder voor Publieke Werken.

alle zaken voortvloeiende uit of rakende:

1. Dienst Publieke Werken,
2. Brandweer
3. Bouw- en Rooigeldenverordening,
4. Taxi-verordening
5. Ordonnantien, reglementen, waarvan de uitvoering aan de Gemeentebesturen is opgedragen,
6. Verordening op gebruik van openbare wegen, pleinen etc.
7. Verkeersverordening,
8. Personeel Dienstgroep II
9. Plantsoendienst,
10. Begraafplaatsen
11. Arbeidsbureau.

C. Wethouder voor de Bedrijven.

alle zaken voortvloeiende uit of rakende:

1. Gemeentebedrijven. (Behalve Reinigings- en Veterinaire Dienst).
2. Gemeentelijk Onderwijs
3. Personeel Dienstgroep III (Behalve Reinigings- en Veterinaire Dienst).
4. Verordening op Stalhouderijen,
5. id „ Bakkerijen
6. id „ Fabricatie van stroopen, limonades etc.
7. Melkerijen.

D. Wethouder voor Inheemsche Zaken.

alle zaken voortvloeiende uit of rakende:

1. Gezondheids- Veterinaire- en Reinigingsdienst,
2. Zorg Inlandsche Kampongs,
3. Verordening op Inl. Begraafplaatsen,
4. „ „ het gebruik van ziekenauto's,
5. „ „ Los- en Laadplaatsen,
6. Personeel Gezondheids-, Veterinaire- en Reinigingsdienst en Kampongbestuur,
7. Verordening op vervoer en begraven van dierenlijken.

E. Wethouder voor Chineesche Zaken en Financiën.

alle zaken voortvloeiende uit of rakende:

1. Zorg Chineesche wijken en kampongs,
2. Administratie en Contrôle der Financiën,
3. Personeel Financiën,
4. Armenzorg,
5. Inkoopkantoor en Magazijn,
6. Verordening Chineesche Begraafplaatsen,

Verrichtingen v/h College. Vergaderingen. Het aantal gehouden vergaderingen door het College van B. en W. bedroeg ultimo van het verslagjaar 100, namelijk: 62, B. en W. vergaderingen en 38 B. en W. + Diensthoofden-vergaderingen.

Besluiten. Door het College werden 1722 aangelegenheden behandeld, tegen 1532 in 1931. Het aantal besluiten bedroeg in het verslagjaar 1672 tegen 1428 in het voorgaande jaar.

Door den Burgemeester werden 745 besluiten genomen tegen 882 in 1931.

Vertegenwoordiging. Het College van B. en W. trad bij verschillende aangelegenheden, zoowel van officiëlen als van particulieren aard als vertegenwoordiger van het Gemeentebestuur op, of liet zich door een of meer zijner leden vertegenwoordigen.

§ 3. Raadscommissies.

Gedurende het verslagjaar werden Burgemeester en Wethouders door verschillende Commissies uit den Raad ter zijde gestaan in het bestuur der Gemeente.

In verband met tusschentijdsche aftreding der Raadsleden waren aan het einde van het verslagjaar de Commissies als volgt samengesteld:

1. Vaste Commissies:

a. *Bedrijven-Commissie:*

Voorzitter: H. Bach Kolling

Leden: L. Guldenaar, Radjamin, K. H. Sandkuyl, Tan Tjiang Ling.

b. *Technische Commissie:*

Voorzitter: Mr. A. van Gennep

Leden: Ir. A. J. C. Nugteren, Ir. J. J. A. Patiwaël, Tan Tjiang Ling, R. Soemarto.

c. *Gezondheidscommissie:*

Voorzitter: M. Ng. Askaboel Djojopranoto

Leden: A. H. B. Agerbeek, Dr. A. P. G. van Mameren, Ong Hok Hian, Dr. R. Soerjatin.

d. *Commissie voor de samenstelling der Kiezerslijst:*

Voorzitter: Burgemeester

Leden: J. Verboom, Tan Tjiang Ling, J. A. Wasterval, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir Bachmid.

e. *Commissie voor de Bezwaarschriften:*

Voorzitter: Wethouder van Financiën

Leden: A. de Jong, Mr. W. Augustin.

f. *Afdeelingen.*

Ter bestudeering van Gemeenteverordeningen en voor Begrootingsonderzoek is de Raad in 3 afdeelingen gesplitst, welke bij loting worden gevormd. Eind December van het verslagjaar waren de afdeelingen samengesteld als volgt:

Afdeeling I:

Voorzitter: Mr. A. van Gennep

Leden: Dr. W. P. J. Lagro, Ds. D. F. Bartlema, A. de Jong. Dr. A. P. G. van Mameren, L. Guldenaar, J. F. Tuwanakotta, Dr. R. Soerjatin, Markaban, Lie Ping An, Tan Tjiang Ling.

Afdeeling II:

Voorzitter: H. Bach Kolling,
Leden: K. H. Sandkuyl, A. H. Agerbeek, J. A. Wasterval,
Ir. A. J. C. Nugteren, Radjamin, M. Sabar, M. Djojoseprantoko,
R. Soemarto, The Boen Liang.

Afdeeling III:

Voorzitter: M. Ng. Askaboel Djojopranoto
Leden: C. P. J. van Koetsveld, Mr. W. Augustin, Ir. L. Waasdorp, J. Verboom, Ir. J. J. A. Patiwaël, J. K. Lengkong, Ong Hok Hian, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir Bachmid.

2. Andere Commissies:

g. Commissie van Overleg:

Voorzitter: H. Bach Kolling
Leden: L. Guldenaar, J. K. Lengkong, J. Verboom, Sech Achmad bin Sechan bin Abdoelgadir Bachmid.
Ambtenaren: J. van Kleef, Th. W. van Kempen, M. Soebjakto, Pr. Soetarno.

h. Armenzorg-Commissie:

Voorzitter: Lie Ping An
Leden: J. Verboom, M. Sabar, S. Ngion, J. A. Wasterval, Ds. D. F. Bartlema, K. H. Sandkuyl, F. Punt. *)

i. Subsidie Commissie:

Voorzitter: H. Bach Kolling
Leden: J. K. Lengkong, Dr. A. P. G. van Mameren, A. H. B. Agerbeek, Tan Tjiang Ling.

j. B. A. S. Commissie:

Voorzitter: H. Bach Kolling
Leden: A. Schreuder, Ir. J. J. A. Patiwaël, Ir. H. J. de Roos, R. Soemarto, Ir. J. A. H. Gooszen, Ir. J. F. van der Noordaa.

k. Personeelscommissie:

Leden: L. Guldenaar, J. K. Lengkong, Ir. L. Waasdorp.
Plv. Leden: Mr. W. Augustin, A. de Jong, M. Djojoseprantoko.

l. Commissie tot bestudeering der formatie's der Gemeentediensten:

Voorzitter: H. Bach Kolling
Leden: J. F. Tuwanakotta, K. H. Sandkuyl, L. Guldenaar, Ir. L. Waasdorp, Ong Hok Hian.

*) Niet-Raadslid

§ 4. Gemeentelijke Verordeningen.

Tijdens het verslagjaar werden de volgende verordeningen vastgesteld:

1. Wijziging verordening op de heffing en invordering van een hondenbelasting in de Gemeente Soerabaja;
2. Wijziging van de Algemeene Soerabajasche Politieverordening.
3. Wijziging toezichtsverordening Stadstramwegen.
4. Wijziging vervoermiddelen-belastingverordening.
5. Wijziging Inkomstenbelasting-verordening Soerabaja.
6. Wijziging Vennootschappenbelasting-verordening.
7. Wijziging Europeesche begraafplaatsen- verordening.
8. Wijziging verordening tot het heffen van opcenten op de hoofdsom van de verponding in de Stadsgemeente Soerabaja.
9. Soerabajasche Armenzorgverordening.
10. Eischenverordening Personeel.
11. Wijziging Ambtenaarsverordening
12. Bezoldigingsverordening
13. Staten- en Schalenverordening
14. Veiligheidsverordening.

§ 5. Voornaamste behandelde onderwerpen.

De voornaamste behandelde onderwerpen door den Gemeenteraad gedurende het verslagjaar waren:

6-7-8-18-19-21-22-25-26 en 27 Januari: Vaststelling der begrooting 1932.

18 Januari: Verbetering wegen Ketabang Oost (G.B. 1932 No. 9).
Verbetering afwatering Kampong Kapassarie (G.B. 1932 No. 16).

27 Januari: Intrekking der besluiten:

- a. tot het vormen van een reservefonds ten behoeve van de Waterleiding.
- b. tot het bewerkstelligen van een extra- afschrijving (verdeeld over 10 jaar) op het bezit van het Woningbedrijf.
- c. tot het vormen van een reserve ten behoeve van de vernieuwing van het Stadsnet der Waterleiding.

9 Januari: Vaststelling der Veiligheidsverordening (G. B. 1932 No. 1).
Idem der Soerabajasche Armenzorgverordening (G.B. 1932 No. 23).

- 16 Maart: Vaststelling der verordening tot wijziging der Taxi-verordening (G.B. 1932 No. 30).

Opzegging met Aniem gesloten contract voor voorziening in de elektrische straatverlichting (G.B. 1932 No. 78).

Instandhouding Assaineeringskantoor Soerabaja (G.B. 1932 No. 80).

- 27 April: Vaststelling verordening tot wijziging der verordening tot heffing van een belasting op het gebruik maken der wegen met vervoermiddelen in de Gemeente Soerabaja (G.B. 1932 No. 41).

Verordening tot wijziging van de verordening op de heffing en invordering van een Hondenbelasting in de Gemeente Soerabaja (G.B. 1931 No. 352 en 1932 No. 42).

Verordening tot wijziging van de verordening tot heffing eener Gemeentelijke Inkomstenbelasting (G.B. 1932 No. 51).

Regelen als bedoeld in art. 109 lid 2 en 128 lid 2 der S. G. O. (G.B. 1932 No. 79).

Verordening tot wijziging van de verordening tot het heffen van opcenten op de hoofdsom van de verponding in de Stadsgemeente Soerabaja (G.B. 1932 No. 95).

Verordening tot regeling van het beheer en de administratie der Gemeentebedrijven en v/h Verzekeringsfonds. (G.B. 1932 No. 97).

Bouw van vier éénklassige volksscholen (G.B. 1932 No. 103).

Inrichting schoolartsendienst en melkkeukens (G.B. 1932 No. 111).

Verordening tot wijziging van de verordening op het slachten en keuren van vee en op het keuren van- en den handel in vleesch in de Stadsgemeente Soerabaja (G.B. 1932 No. 114).

- 18 Mei: Verbetering Kampementstraat (G.B. 1932 No. 121).

Verbetering Kampongwegen Ampel en omstreken (G.B. 1932 No. 124).

Vaststelling verordening tot wijziging van de Vennootschappenbelastingverordening (G.B. 1932 No. 122).

Vaststelling ontwerp van de verordening tot wijziging van de verordening tot heffing eener Gem. Inkomstenbelasting (G.B. 1932 No. 126).

- Rapport betreffende eene eventueele vervanging van het stelsel eener eigen Inkomstenbelasting door dat eener opcentenheffing op de Landsinkomstenbelasting (G.B. 1932 No. 130).
- Goedkeuring van het bouwplan Sidodadie IV (G.B. 1932 No. 148).
- 1 Juni: Organisatie der administratieve Contrôle (G.B. 1932 No. 141).
- Vaststelling der verordening tot wijziging van de Algemeene Soerabajasche Politieverordening (G.B. 1932 No. 142).
- 15 Juni: Verbetering Sumatrastraat (G.B. 1932 No. 190).
- 29 Juni: Verbetering Gemeentelijk abattoir (G.B. 1932 No. 222).
Verbetering verlengde Cannalaan en weg Kapassarie (G.B. 1932 No. 223).
- 3 Augustus: Verbetering weg Bagong (G.B. 1932 No. 243).
- 14 September: Verordening tot regeling van het vervoer van reizigers door middel van autobussen binnen het gebied der Stads-gemeente Soerabaja (G.B. 1932 No. 301).
- Bebouwingsplan Sidodadie III (G.B. 1932 No. 302).
- 15-16-19 September: Personeelsverordeningen.
Opheffing Bureau van Statistiek.
- 19 October: Verordening tot wijziging der Soerabajasche Logement- en Drankverordening (G.B. 1932 No. 324).
Overdracht P. G. D. (G.B. 1932 No. 331).
Verbetering Willemsplein (G.B. 1932 No. 344).
- 21 October: Verordening tot wijziging van de verordening tot heffing eener Gemeentelijke Inkomstenbelasting (G.B. 1932 No. 330).
- 30 November: Installatie Burgemeester Mr. W. H. van Helsdingen.
- 21 December: Verordening tot wijziging van de Algemeene Soerabajasche Politieverordening. (G.B. 1932 No. 356).
-

HOOFDSTUK V. GEMEENTE PERSONEEL.

Personeel. Op 31 December 1932 waren de volgende diensthoofden, afdelings- en onderafdelingschefs gerangschikt naar de onderscheidene diensttakken, in dienst der Gemeente Soerabaja *).

Algemeene Dienst.

Ir. J. T. Bethe, Hoofdingenieur in Algemeenen Dienst.

1e. Dienstgroep.

A. Gemeente-Secretarie: G. Hoeneveld, Secretaris.

1. *Afdeling Algemeene Zaken:* a. *Algemeene Dienst:* Th. W. van Kempen ¹⁾ en Mr. B. H. W. Th. Schattenkerk, Referendarissen. b. *Algemeene Zaken:* W. H. J. J. Passtoors, Administrateur; Mevr. J. Ch. Dickhut-Reynaert, Referendaris; Th. W. van der Els, Redacteur 1e kl.; Mevr. C. M. Huppe-Pletcher, Archivaris en Mevr. H. Th. M. Vaarzon Morel, geb. Baronnesse Taets van Amerongen, Commies.

2. *Belastingen en Bevolking:* a. *Belastingen:* J. H. W. Pfeiffer, Chef ²⁾; A. Levy, Redacteur 1e kl. ³⁾; E. C. Kneefel, Hoofdcommies J. de Haas, Commies 1e kl. b. *Bevolking:* Ch. J. Mulholland, Referendaris.

3. *Contrôledienst:* F. Dijkstra, Hoofdcontroleur 1e. kl. ⁴⁾.

4. *Bedienden:* J. A. Mijer, Concierge.

B. Financiële Contrôle: H. van Dijk, Controleur Financiën ⁵⁾.

C. Centrale Boekhouding: C. van Schelven, Chef; B. Schansman, Hfd. Boekhouder 1e. kl.; Tjoa Tjie Wan, Redacteur 1e. kl.; S. A. de Bruin, Boekhouder 1e. kl.

D. Ontvangerskantoor: A. M. Boers, Ontvanger; M. E. Manuhutu, Boekhouder 1e. kl.

E. Inkoopkantoor en Magazijn: J. F. Lapré, Chef; A. F. H. Samson, Magazijnbeheerder.

1) Wd. Chef Afd. Belastingen en Bevolking.

2) Met buitenlandsch verlof; vervangen door Th. W. van Kempen.

3) Wd. Hfd. Controleur 1e. klasse.

4) Met buitenlandsch verlof; vervangen door A. Levy.

5) Per 1 Januari 1933 werd aangesteld tot Administrateur-Controleur van Financiën, W. F. Joanknecht.

*) Voor een opgave van al het in dienst zijnde Gemeentepersoneel wordt verwezen naar de afdeling Algemeene Zaken.

Ile. Dienstgroep.

Publieke Werken.

1. *Gemeentewerken*: Ir. R. Heida, Chef Hoofd-ingenieur; Ir. H. Veer, Ir. A. Scheffer, Ingenieurs 2e. kl.; J. M. Nijkamp, M. H. Nederpelt, Bouwkundigen.
2. *Bouw- en Woningtoezicht*: J. van der Horst, Chef.
3. *Brandweer*: J. van Kleef, Wd. Commandant; W. A. Beck, plv. Commandant; J. Engelken, Brandmeester.

IIle. Dienstgroep.

Bedrijven.

1. *Grond- en Woningbedrijf*: E. C. Neijndorff, Chef; Mevr. C. C. van Zolingen, Commies 1e kl.
2. *Waterleiding*: J. van Kleef, Chef exploitatie; Ir. P. A. Arnold Bik, Ingenieur 1e. kl., plv. Chef; J. J. Th. Renaud.
3. *Werkplaats*: E. van Krieken, Chef; Stomps, Hoofdmachinist, plv. Chef.
4. *Veterinair Hygienische Dienst*: Dr. J. P. Fooy, Gemeente Veearts.
5. *Slachthuis*: M. Soerjadj, Adj.-Gemeente Veearts.
6. *Reinigings- en Plantsoendienst*: H. Laatsch, Chef; E. W. P. Niggebrugge, Adj. Chef; D. Schrijn, Hoofdopzichter Plantsoendienst.
7. *Begraafplaatsen*:
Begraafplaats Kembang Koenig: D. M. von Franquemont, Opzichter 1e. kl.
Begraafplaats Peneleh: G. Felix, Opzichter 2e. kl.
8. *Pasarbedrijf*: A. M. J. de Roock, Chef en H. A. Soute, Adj. Chef.

IV. Afzonderlijke Diensten.

A. Sociale Aangelegenheden:

1. *Bureau van Statistiek*: N. Kusters, Hoofdambtenaar ter Secretarie, Chef.
2. *Bureau voor Armenzorg*: N. Kusters, Hoofdambtenaar ter Secretarie, Chef; Mevr. A. A. van Koetsveld-van Beem, Armbezoekster.

B. Gezondheidsdienst: Mevr. Dr. J. C. Neuyen Hakker, Schoolarts.

C. Arbeidsbureau: C. E. le Rutte, Secretaris; E. E. O. de Raadt, Adm. Ambtenaar.

D. Burger Ambachtsschool: A. W. Blokland, Hoofd der School, R. van de Wint, Onderwijzer, plv. Hoofd.

Mutaties: Gedurende het verslagjaar hadden de volgende mutaties onder het personeel plaats:

Mutatiën	1932	1931	1930
Benoemingen en bevorderingen .	93	49	101
Eervolle ontslagen	55	63	46
Sterfgevallen	8	9	8
Toegekende buitenlandsche ver- loven wegens langdurigen dienst	9	9	8
Toegekende binnenlandsche ver- loven wegens langdurigen dienst	11	33	35
Buitenlandsche ziekte-verloven en/of verlengingen	—	—	3
Binnenlandsche ziekte-verloven en/of verlengingen	9	6	10
Verleende Gemeente pensioenen tot ultimo van het jaar . . .	14	13	14
Verleende Gemeente weduwen- en weezen pensioenen tot ultimo van het jaar	34	32	27

Personeelsregelingen. In het verslagjaar werden nieuwe personeelsregelingen voor het personeel vastgesteld, waardoor direct en in de toekomst op de personeelsuitgaven belangrijk zal worden bezuinigd. De personeelsvoorschriften traden in werking op 1 Januari 1933.

HOOFDSTUK VI. GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIE.

§ 1. Afdeeling Algemeene Zaken.

Bij de afdeeling Algemeene Zaken werden in 1932 in totaal 19.903 stukken behandeld, tegen 18.005 in 1931.

Het aantal ingekomen stukken bedroeg 13.553 of 942 meer dan het voorgaande jaar (12.611).

Het aantal uitgaande stukken bedroeg in 1932: 6350 tegen 5394 in 1931, een vermeerdering dus van 956 stukken.

Hiervan waren bestemd voor den Gemeenteraad ter kennisneming 199 stukken, tegen 189 in 1931.

Naar de voornaamste rubrieken hadden de stukken betrekking op:

Rubrieken	In- komende stukken 1932	Uit- gaande stukken 1932
1. Aanbesteding	9	2
2. Ambtenaren	1050	538
3. Arbeidsbeurs	32	18
4. Armenzorg	42	10
5. Bad- en Privaatgebouwen	19	16
6. Begraafplaatsen	83	70
7. Belastingen:		
<i>Drankbelasting</i>	562	71
<i>Inkomstenbelasting</i>	965	176
<i>Wegenbelasting</i>	204	30
<i>Overige belastingen</i>	171	146
8. Bouwverordening (Processen-verbaal)	552	141
9. Bouw- en woningtoezicht	503	318
10. Brandweer	26	19
11. Bruggen en duikers	27	21
12. Concessies	58	43
13. Decentralisatie (Gemeente aangelegenheden)	209	185
14. Eigendoms- en Beheersaanvragen	298	331
15. Financiën	523	221
16. Gebruik van wegen etc. (Afstand tijdelijk gebruik)	284	160
17. Gemeente Verordeningen	154	170
18. Grond- en Woningzaken	800	631
19. Gezondheid incl. Controle levensmiddelen	703	263
20. Hinder-Ordonnantie	1255	233
21. Kunst- en wetenschappen	33	13
22. Landszaken (o.a. Volksraad)	126	36

Rubrieken	In- komende stukken 1932	Uit- gaande stukken 1932
23. Onderwijs (Gemeente) en studietoelagen	294	213
24. Onroerende- en roerende goederen	94	37
25. Passerwezen	28	17
26. Petroleum-Ordonnantie	241	102
27. Politiezaken	635	610
28. Rapporten en verslagen	179	73
29. Reinigingsdienst	28	23
30. Rioleering en Assaineering	105	92
31. Subsidiën	316	290
32. Uiterwaarden	88	47
33. Verkeer en vervoer	483	161
34. Verlichting	28	23
35. Veterinair- Hygiënische Dienst en Slachthuis	115	58
36. Volkshuisvesting	116	88
37. Vuurwerk (opslag)	—	—
38. Waterleiding	204	129
39. Warongs (oprichting)	1433	253
40. Wegen, straten, pleinen, (aanleg, onder- houd)	160	149
41. Overige zaken	248	123
Totaal	13553	6350

In de door Burgemeester en Wethouders of den Burgemeester uitgereikte besluiten hadden in het verslagjaar de volgende mutaties plaats:

Vergunningsbesluiten.	Nieuw verleend		Ingetrokken	
	1932	1931	1932	1931
1. Warongs	329	451	36	83
2. Andere vergunningen uit hoofde van de Hinder Ordonnantie	305	385	64	145
3. Grondhuren	69	105	3	21
4. Petroleum-opslag	22	24	2	4
5. Logement- en Drankverordening	141	147	33	63
6. Broodbakkerijen	21	13	—	6
7. Melkerijen	13	9	2	1
8. Vleeschhouwerijen	48	29	9	9

Aan de afdeeling Algemeene Zaken werd in 1932 aan leges ontvangen f 2680,62 tegen f 3487,345 in het voorafgaande jaar.

§ 2. Afdeeling Bevolking.

Bevolkingsregistratuur. Sedert 1 Januari 1919 bezit de Gemeente een Bevolkingsregister. Het werd ingesteld bij Verordening van den Gemeenteraad ddo. 28 October 1918 (J. C. 1919 No. 9).

De bevolkingsregisters worden gehouden voor:

- a. Europeanen en met dezen gelijkgestelden;
- b. Chineezzen voor zoover niet met Europeanen gelijkgesteld;
- c. Andere Vreemde Oosterlingen, voor zoover niet met Europeanen gelijkgesteld.

Een Bevolkingsregister voor de Inheemsche Bevolking is nog niet ingesteld. De instelling daarvan is vrijwel onmogelijk door het gemis van een Burgerlijken Stand voor- en verplichte naamsaanneming door deze bevolkingsgroep.

Aan de afdeeling Bevolking is de uitvoering opgedragen van de „Soerabajasche Bevolkingsverordening” en van de „Kiesordonnantie Gemeenteraden”.

Gegevens van het Publiek. Met betrekking tot de Europeesche bevolkingsgroep en daarmede gelijkgestelden werden gedurende het verslagjaar wegens vestiging in de gemeente ingeschreven 2779 mannen en 2546 vrouwen, waar onder 963 gezinnen. Wegens vertrek werden afgeschreven 3581 mannen, 3304 vrouwen, waaronder 1223 gezinnen. Aangifte werd gedaan van 6142 verhuizingen.

Voor de Chineesche bevolkingsgroep bedragen de getallen van ingeschreven personen en gezinnen respectievelijk: 2007, 987, 351, en van afgeschreven personen en gezinnen respectievelijk 4434, 1750 en 818. Van 4841 verhuizingen werd door deze groep aangifte gedaan.

Als behorende tot de Arabische bevolkingsgroep zijn ingeschreven wegens vestiging 137 mannen, 158 vrouwen, waaronder 45 gezinnen, terwijl afgeschreven zijn wegens vertrek 95 mannen, 66 vrouwen, waaronder 37 gezinnen.

Met betrekking tot de groep andere Vreemde Oosterlingen zijn wegens vestiging ingeschreven 153 mannen, 42 vrouwen, waaronder 18 gezinnen, terwijl wegens vertrek uit de Gemeente zich hebben laten afschrijven 131 mannen, 4 vrouwen, waaronder 6 gezinnen.

Het aantal verhuizingen der twee laatstgenoemde bevolkingsgroepen bedroeg respectievelijk 266 en 85.

Gegevens van den Burgerlijken Stand en Raad van Justitie. Gedurende het verslagjaar werden in het begin van iedere maand door eenige ambtenaren van de afdeeling Bevolking ten bureele van den Burgerlijken Stand en van den Raad van Justitie gege-

vens verzameld met het doel deze in het Bevolkingsregister te verwerken. Als gevolg hiervan zijn gedurende 1932 in het Register ingeschreven met betrekking tot de groep Europeanen en met hen gelijkgestelden, de geboorten van 267 jongens, 285 meisjes, alsmede 148 huwelijken, 35 echtscheidingen en de erkenningen van 18 jongens en 24 meisjes.

Wegens overlijden zijn uit het Register afgevoerd met betrekking tot de Europeesche bevolkingsgroep 70 mannen en 68 vrouwen, alsmede 21 jongens en 20 meisjes.

Voor de Chineesche bevolkingsgroep bedroegen deze getallen respectievelijk: geboorten: 539 jongens en 466 meisjes, huwelijken: 78, echtscheidingen: 4, erkenningen van jongens 30 en van meisjes 11.

Afgeschreven zijn wegens overlijden 103 mannen en 73 vrouwen, alsmede 77 jongens en 60 meisjes.

Met betrekking tot de Arabische bevolkingsgroep zijn geregistreerd de geboorten van 43 jongens en 31 meisjes, 41 huwelijken en 44 echtscheidingen, alsmede het overlijden van 12 mannen en 6 vrouwen, benevens van 18 jongens en 7 meisjes.

Wat betreft de groep andere Vreemde Oosterlingen is in 1932 ingeschreven de geboorte van één jongen, terwijl één huwelijk is geregistreerd en een vrouw wegens overlijden werd afgeschreven.

Inlichtingen uit het Register. In het verslagjaar zijn 5768 inlichtingen verstrekt uit het Bevolkingsregister aan verschillende Gouvernements en Provinciale diensten, v.n.l. de Politie, de Justitie, den P. T. T. dienst, den Belastingdienst, de Comptabiliteit, de Weeskamer, het Pensioenfonds en aan de deurwaarders.

Bovenbedoelde inlichtingen zijn alle kosteloos gegeven. Aan betaalde legesgelden betreffende inlichtingen uit het Bevolkingsregister aan particulieren werd een bedrag ontvangen van totaal f 1203,53. In 1931 bedroeg dit bedrag f 1.577,05.

In het begin van iedere maand zijn lijsten gezonden aan:

- a. Het Hoofd van Plaatselijk Bestuur alhier, vermeldende de in de afgelopen maand zich te Soerabaja gevestigd hebbende Nederlanders;
- b. Den Commandant der Marine en het Hoofd der Recherche van gevestigde en vertrokken vreemdelingen;
- c. den Hoofdcommissaris van Politie van vertrokken hoofden van gezinnen.

Wekelijks werden lijsten verstrekt aan particulieren van in de voorgaande week gevestigde personen, alsmede van in die week plaats gehad hebbende verhuizingen.

Aan de afdeeling Statistiek zijn ten behoeve van de samenstelling der Statistische Berichten dezer Gemeente iedere maand verschillende opgaven gezonden, aangevende stand en loop der bevolking.

Overtredingen. Het aantal processen-verbaal terzake van overtreding der Bevolkingsverordening door den Gemeentelijken Contrôledienst opgemaakt bedroeg in 1932: 104.

§ 3. Afdeeling Belastingen.

Belastingverordeningen. Aan de onderafdeeling Belastingen is de uitvoering en administratie opgedragen van de ondervolgende verordeningen, t.w.:

1. Verordening tot heffing eener Gemeentelijke Inkomstenbelasting;
2. Verordening tot heffing en invordering eener belasting op het houden van openbare gemakkelikheden in de Gemeente Soerabaja;
3. Verordening tot heffing van eene belasting op het gebruik maken der wegen met vervoermiddelen in de Gemeente Soerabaja;
4. Verordening tot het heffen van een belasting van Naamlooze Vennootschappen, Commanditaire Vennootschappen op aandelen, onderlinge Verzekeringsmaatschappijen, Vereenigingen of Stichtingen, welke een beroep of bedrijf uitoefenen en Coöperatieve vereenigingen;
5. Verordening tot heffing en invordering van een belasting onder den naam van „Vergunnings- en Verlofsrecht” in de Gemeente Soerabaja;
6. Verordening tot heffing van een recht op het hebben van voorwerpen of werken op of boven den openbaren weg in de Gemeente Soerabaja;
7. Verordening op de heffing en invordering van een hondenbelasting in de Gemeente Soerabaja;
8. Verordening op het maken van reclame in de Gemeente Soerabaja;
9. Verordening tot het heffen van een belasting op het maken van reclame in de Gemeente Soerabaja (ingevolge artikel 7 der Reclameverordening);
10. De administratie van de taxi- en Chauffeurs-keuring.

Inkomstenbelasting. Gedurende het verslagjaar werden vastgesteld 19770 aanslagen over het jaar 1932 tot een totaal bedrag van f 473.339,34.

2592 aanslagen over voorgaande jaren, t.w.:

Over 1928:	50	aanslagen tot een bedrag van f	2.188,93
" 1929:	152	" " " " " "	8.637,49
" 1930:	357	" " " " " "	12.090,71
" 1931:	2033	" " " " " "	44.809,02
Totaal . . .	2592	" " " " " "	f 67.726,15

Het totaal der in 1932 vastgestelde aanslagen heeft derhalve f 541.065,49 bedragen.

Wegens verleende verminderingen en/of vernietigingen van aanslagen werd gedurende het verslagjaar gerestitueerd een bedrag van f 21.207,46.

De ontvangsten geraamd op f 500.000.— bedroegen netto f 467.395,77.

Vermakelijkheidsbelasting. Gedurende het verslagjaar werden ontvangen 2144 aangiften t.z. afstempeling van toegangsbe wijzen tot een totaal bedrag van f 253.124,16.

Ontvangen werden 238 aanvragen om restitutie van betaalde belasting wegens inlevering van onverkochte toegangsbewijzen. Gerestitueerd werd een bedrag van f 47.448,19.

De ontvangsten van deze belasting geraamd op f 225.000.— hebben netto bedragen f 207.189,29.

Vervoermiddelenbelasting. Evenals bij de hondenbelasting loopt het belastingjaar van deze belasting van 1 Juli tot en met 30 Juni van het daarop volgende jaar.

In 1932 werden opgelegd 4830 aanslagen van het belastingjaar 1932/1933; 1412 aanslagen van het belastingjaar 1931/1932 en 2 aanslagen van het belastingjaar 1930/1931 tot bedragen van respectievelijk f 362.228,51; f 33.090,34 en f 249,17.

Alzoo bedroeg het totaal der in 1932 opgelegde aanslagen f 395.568,02.

Gerestitueerd werd een bedrag van f 7.994,98. De ontvangsten geraamd op f 440.000.— bedroegen netto f 426.681,68, in welk bedrag begrepen is een som van f 52.464.— wegens ontvangsten t.z. rijwielbelasting.

In het eerste halfjaar werden n.l. van het belastingjaar 1931/1932 verkocht voor f 5747.— rijwielplaatjes, in het tweede dito van het belastingjaar 1932/1933: voor f 46.717.—.

Vennootschappenbelasting. Opgelegd werden in 1932 743 aanslagen over 1932 tot een bedrag van f 130.505.— en 40 aanslagen over voorgaande jaren tot een bedrag van f 3.767,50 t.w. 32 aanslagen over 1931 tot een bedrag van f 3.171,25 en 8 aanslagen over 1930 tot een bedrag van f 596,25.

Gedurende het verslagjaar werd dus in bovenbedoelde belasting aangeslagen tot een totaal bedrag van f 134.272,50.

Wegens verleende ontheffingen werd gerestitueerd een bedrag van f 610,88.

De ontvangsten begroot op f 136.000.— bedroegen netto f 128.888,53.

Vergunnings- en Verlofsrecht. Ook voor deze belasting loopt het belastingjaar van 1 Juli tot en met 30 Juni van het daarop volgend kalenderjaar.

In 1932 werden opgelegd 381 aanslagen van het belastingjaar 1932/1933 tot een bedrag van f 30.386,27 en 78 aanslagen over 1931/1932 tot een bedrag van f 2.737,65.

Het totaal der in 1932 opgelegde aanslagen bedroeg derhalve f 33.123,92.

Wegens intrekking der verleende vergunningen werd gerestitueerd een bedrag van f 2.702,23.

De ontvangsten geraamd op f 27.000.— bedroegen in 1932 netto f 25.959,06.

Stoeppen en Empers. Gedurende het verslagjaar werden ten behoeve van de terzake verleende vergunningen uitgeschreven 854 rekeningen tot een totaal bedrag van f 9.041,53.

Wegens intrekking der verleende vergunningen werd gerestitueerd een som van f 7,50.

De raming der ontvangsten van deze retributie bedroeg voor 1932 f 10.000.—ontvangen werd een bedrag van f 8.562,28.

Hondenbelasting. Het belastingjaar van deze belasting is niet het kalenderjaar, doch loopt van 1 Juli tot en met 30 Juni van het daarop volgende jaar.

Opgelegd werden in 1932: 2000 aanslagen van het belastingjaar 1932/1933 tot een bedrag van f 25.420.— en 385 aanslagen van het belastingjaar 1931/1932 tot een bedrag van f 2.130.—.

Het totaal der in 1932 opgelegde aanslagen bedroeg dus f 27.550.—.

Gedurende het tweede halfjaar 1932 werden ingevolge de gewijzigde verordening verstrekt 76 penningen à f 0,25 voor honden, welke nog niet in het bezit waren van blijvende hoektanden.

Aan duplicaat-penningen en extra kosten voor niet ingeleverde penningen van vorige jaren werd gedurende verslagjaar ontvangen f 132,50 t.w. f 113,25 van het belastingjaar 1932/1933 en f 19,25 voor het jaar 1931/1932.

In totaal werd gedurende het jaar 1932 gerestitueerd een bedrag van f 426,50.

De ontvangsten dezer belasting geraamd op f 30.000.— hebben netto bedragen f 26.616,50.

Kosteloos werden verstrekt 3 penningen voor honden toebehoorende respectievelijk aan den Duitschen-, Britschen- en Amerikaanschen Consul.

Reclamebelasting en Reclamerechten. Tot goed begrip zij medegedeeld, dat reclamebelasting geheven wordt van alle te maken reclame, terwijl voor het gebruik maken van Gemeentelijke reclameborden of van andere aan de Gemeente toebehoorende of bij de Gemeente in beheer zijnde voorwerpen bovendien reclamerechten verschuldigd zijn.

Gedurende het jaar 1932 werden afgegeven 1248 vergunningen t.z. reclamebelasting en 21 vergunningen t.z. reclamerechten tot een totaal bedrag van respectievelijk f 20.688,15 en f 1.458,28.

Wegens intrekking van vergunningen werd gerestitueerd aan reclamebelasting f 168,39; aan reclamerechten f 54,75.

De raming der ontvangsten voor het jaar 1932 bedroeg voor de reclamebelasting f 18.000.— voor de reclamerechten f 2400.—.

Ontvangen werd netto aan belasting f 20.519,68; aan rechten f 1403,53.

Taxi- en Chauffeurskeuring. Gedurende het verslagjaar werden uitgeschreven 2444 stuks opdrachten tot keuring van adspirant taxi-chauffeur.

Het totaal aantal keuringen in 1932 bedroeg 2421, waarvan 8 wegens opdrachten uitgeschreven in het vorig jaar.

Afgegeven werden 2181 stuks vergunningen voor de uitoefening van het beroep van taxi-chauffeur. In dit aantal is begrepen een tweetal vergunningen, waarvoor geen legeskosten werden berekend.

Afgekeurd werden 177 adspirant taxi-chauffeurs, terwijl 31 aanvragers niet of nog niet ter keuring zijn verschenen.

Aan legeskosten voor de vergunningen werd in totaal ontvangen f 5452,50 *).

Aan honorarium werd aan den geneesheer-keurmeester betaald f 6052,50.

§ 4. Bureau van Statistiek.

Personeel. Op 1 Januari 1932 bestond het personeel van het Bureau van Statistiek, nadat de formatie in 1931 reeds met 1 klerk was verminderd uit: 1 hoofdambtenaar ter secretarie, 1 commies 1e. kl. en 2 schrijvers.

*) Waarin begrepen een bedrag ad f 5.— kosten van twee duplicaat vergunningen.

Met ingang van 1 Juni 1932 werd in verband met het voornemen van het College van B. en W. om het Bureau van Statistiek op te heffen, de commies 1e. kl. J. de Haas overgeplaatst naar de afdeling Belastingen. In December d.a.v. werd de schrijver Atmodiprodjo eveneens aan het Statistisch Bureau onttrokken en ingedeeld bij den Ontvangersdienst.

Ultimo van het verslagjaar bestond het personeel van dit Bureau nog slechts uit 1 hoofdambtenaar ter secretarie en 1 schrijver. De Chef van het Bureau werd door den Gemeenteraad eveneens belast met de leiding van het Gemeentelijk Bureau van Armenzorg, waarvoor afzonderlijk personeel is toegevoegd ¹⁾. Ook de opmaking van het jaarverslag der Gemeente is hem opgedragen.

Werkzaamheden. Hoewel in het verslagjaar zooveel mogelijk werd getracht met het bescheiden personeel de werkzaamheden gaande te houden, werd dit in Juni 1932 evenwel onmogelijk, aangezien de commies 1e. kl. werd overgeplaatst en er tegelijkertijd een vacature ontstond op het Gemeentelijk Bureau voor Armenzorg, door het ontslag van de adjunct-commies-maandgeldster, in welke vacature niet werd voorzien.

In verband hiermede werd den Chef van het Statistisch Bureau opdracht gegeven de statistische werkzaamheden te staken en zich speciaal bezig te houden met het werk der Gemeentelijke Armenzorg en het jaarverslag der Gemeente.

In het verslagjaar konden de „Statistische Berichten” over 1931, hoewel zeer beperkt nog worden uitgegeven. De overige publicaties werden niet meer gedrukt. Ook de algemeene statistieken werden wegens personeelsgebrek niet meer gemaakt.

In de Raadsvergadering van 19 September 1932 werd definitief tot de opheffing van het Gemeentelijk Statistisch Bureau besloten ²⁾.

Verstreckte informaties. In het verslagjaar werd door het publiek een veelvuldig gebruik gemaakt van het Statistisch Bureau. Talrijke informaties over verschillende onderwerpen bereikten het bureau. In de meeste gevallen konden de gevraagde inlichtingen worden verstrekt. Een enkele maal moest de tusschenkomst van het Centraal Kantoor voor de Statistiek worden ingeroepen.

Ook in het buitenland raakte het bureau steeds meer bekend, getuige de vele publicaties, die het in het afgelopen jaar van andere Statistische bureaux ontving. In het algemeen had de Gemeentelijke statistiek in het verslagjaar veler belangstelling. Verschillende autoriteiten bezochten het bureau. Het valt daarom

¹⁾ Zie Hoofdstuk XX.

²⁾ De overdracht had plaats bij schrijven dd. 27 Februari 1933 No. 27/28.

des te meer te betreuren, dat in verband met de bezuiniging, tot de opheffing daarvan moest worden besloten.

§ 5. Financieële Contrôle.

Personeel: In verband met de reorganisatie der administratie en financieële contrôle was de personeelsbezetting bij den aanvang van het verslagjaar zeer sterk ingekrompen en was op 1 Januari 1932 aan den controleur der Financiën alleen nog toegevoegd de hoofdcommies Th. W. van der Els. Den 14den April werd de heer Van der Els naar de afdeeling Belastingen overgeplaatst en niet vervangen, zoodat de contrôle-werkzaamheden na dien datum alleen door den controleur moesten worden verricht. Wel bepaalde deze werkzaamheden zich alleen tot verificaties der ontvangsten, doch deze waren zoo omvangrijk dat zelfs van een toegestaan vacantie-verlof door den controleur geen gebruik kon worden gemaakt.

In verband met de benoeming van een Accountant werd bij besluit van den Stadsgemeenteraad ddo. 19 October den in functie zijnden controleur, den heer H. van Dijk, wachtgeld toegekend, ingaande 1 Juni 1933. Bij besluit van 21 December 1932 werd met ingang van 1 Januari 1933 de heer W. F. Joanknecht als zoodanig benoemd.

Werkzaamheden. De ontvangsten werden aan eene voortdurende contrôle onderworpen. De opname der hoofdkas had in het verslagjaar op ongeregelde tijdstippen, 32 keeren plaats. Slechts bij uitzondering werden verschillen geconstateerd, welke zich evenwel beperkten tot zeer kleine bedragen.

De legeskas ter Secretarie, zoomede de kleine kassen bij de diverse diensten werden meerdere malen gecontroleerd en gaven geen aanleiding tot opmerkingen.

Voorraadopnamen van de hoofd- en hulpmagazijnen hadden op ongeregelde tijdstippen plaats. Behalve de geringe verschillen, waaraan ook bij de meest accurate administratie, niet ontkomen kan worden, werden een enkele maal grootere afwijkingen geconstateerd, welke echter steeds opgehelderd konden worden.

Op de pasars werden maandelijks steekproeven gehouden, welke geen aanleiding tot op- of aanmerkingen gaven.

De contrôle op de begrafenisrechten der Inheemsche begraafplaatsen leverde tweemaal een verschil op van f 7,— Deze tekorten waren op 31 December nog niet aangezuiverd.

Uitvoerige rapporten werden uitgebracht over:

- a. het voorstel tot reorganisatie der Financieële Contrôle.
- b. de kapitaalsrekening van den Soerabajaschen Planten- en Dierentuin.

- c. de taxatie der onroerende goederen van het Grondbedrijf, waartoe door den Raad bij zijn besluit van 15 Juni 1932 No. 205 eene commissie benoemd werd, waarin behalve de Controleur van Financiën, de heeren A. Pasteur, Directeur der Javasche Hypotheekbank en C. H. Ferree, Assuradeur bij de firma Tiedeman & Van Kerchem, zitting hadden.

In den loop van het jaar werd een grafische voorstelling van de ontvangsten en uitgaven der Gemeente vanaf hare instelling opgemaakt.

§ 6. Centrale Boekhouding.

Lokaleiteit. De in 1931 reeds aangekondigde uitbreiding van lokaleiteit kwam in het jaar 1932 nog niet beschikbaar voor bovengenoemde afdeling, aangezien het nieuwe administratiegebouw, dat per 1 December 1932 aan de Gemeente werd opgeleverd, door verbouwing en vloerreparaties der lokalen van andere Secretarieafdelingen tijdelijk aan de afdeling Belastingaanslag en Bevolking moest worden afgestaan. Zeer waarschijnlijk zal de Boekhouding eerst in April 1933 naar het nieuwe gebouw kunnen overgaan.

Tengevolge daarvan moest ook de voorgenomen overbrenging van het grootste deel der thans nog door den technischen dienst der Waterleiding gevoerde administratie worden uitgesteld.

Een voorstel om het magazijn van waterleidingsartikelen te Pesapen te vereenigen met het opslagterrein van zwaar waterleidingmateriaal te Ngagel is nog in behandeling.

Administratie. De door den G. A. D. bij schrijven van 19 November 1931 No. 2574 S voorgestelde wijziging in de debiteurenadministratie van de Waterleiding bleek onpractisch te zijn, waarom door ons toestemming werd gegeven om voor 1933 voorloopig weer de oude methode van 1931 en vroeger toe te passen in afwachting van nadere voorstellen van den nieuw benoemden administrateur-Inspecteur.

De administratie van het Grondbedrijf werd gedurende het verslagjaar nog meer gecompleteerd. Nadat de technische dienst van dit bedrijf de verschillende balanscijfers per ulto. 1930 nog eens nader ter plaatse had nagegaan, bleek dat de werkelijke oppervlakten der nog onverkochte stukken meermalen sterk afwijken van de berekende oppervlakten der perceelen. De oorzaken dier verschillen werden zooveel mogelijk opgespoord, zoodat de thans te boek staande activa overeenstemmen met de werkelijkheid.

Het completeeren van eigendomsacten, meetbrieven, enz. werd in dit jaar ook begonnen voor de vaste eigendommen, die niet

tot het Grondbedrijf behooren (zooals woningen van het Woningbedrijf, en woningen, die afgekocht zijn voor rooilijnverbetering).

De invoering van grondhuurcontracten voor de kleinere perceelen op Ngagel en diverse stadskampongs blijkt op groote moeilijkheden te stuiten. De bevolking is onwillig om de verschuldigde grondhuren te voldoen en bemoeilijkt in verband daarmee ook het officieel vastleggen der huurovereenkomsten.

Teneinde den grooten achterstand van bovenbedoelde grondhuren zooveel mogelijk te incasseeren, werden enkele huurders gerechtelijk achtervolgd. Bij deze procedure werd door den Landrechter beslist, dat de Gemeente geen rechten meer kan doen gelden op huren van meer dan 4 jaren oud. Tengevolge hiervan werd bij Gemeenteblad van 15 December 1932 No. 405 aan den Gemeenteraad voorgesteld om voorloopig tot een bedrag van f 23.668.97 als oninbaar af te schrijven op den totalen achterstand van ruim f 68.000.— (zie schrijven van den G. A. D. ddo. 12 Februari 1932 No. 2656 S).

De in het vorig verslag reeds besproken financieele statistieken werden maandelijks bijgehouden en in de Raadszaal opgehangen. Gelet op de vele verzoeken om nadere inlichtingen blijken deze statistieken aan het verlangen der Raadsleden te voldoen.

De mechanisatie van den arbeid werd op enkele punten verder doorgevoerd, waarvoor de aanschaffing van een Remington-schrijfmachine met speciaal lange wagen en een handadressograaf noodig was. De aankoop van een handadressograaf is als een voorlooper te beschouwen van de aanschaffing van een tweede electrische adressograaf, die binnen enkele jaren absoluut noodig zal zijn.

Personeel. De personeelsbezetting onderging in 1932 belangrijke wijzigingen.

In het verslagjaar werden ontslagen: 1 boekhouder 3e kl., 2 schrijvers 1e kl., 1 hoofdklerk en 1 schrijver-maandgelder.

De opengevallen plaatsen werden alle voorloopig bezet door schrijvers-daggelder.

Per ulto. 1932 was het personeel der afdeeling in onderstaande rangen werkzaam (waarbij ter vergelijking een gelijk overzicht per ulto. der jaren 1928 t/m 1931 wordt gegeven):

R a n g e n .	1928	1929	1930	1931	1932
Afdeelingsschef	1	1	1	1	1
Adj. referendaris	—	—	—	1	1
Commies 1e. klas	—	—	—	1	1
Boekhouder 1e. kl.	1	1	1	1	1
Boekhouder 3e. kl.	2	2	2	3	2
Hoofdklerk	2	2	2	2	1

Rangen.	1928	1929	1930	1931	1932
1e. klerk	2	2	1	1	1
2e. klerk	—	—	1	1	1
3e. klerk	2	2	2	5	5
Hoofdschrijver	2	2	2	2	2
1e. schrijver	4	4	4	11	9
2e. schrijver	12	11	11	15	16
Schrijver- maandgelder . .	—	—	—	3	2
Schrijver- daggelder . . .	—	—	—	1	11
Hulppopper	1	1	1	2	2
Totaal.	29	28	28	50	56

§ 7. Ontvangerskantoor.

Personeel. Op 1 Januari 1932 bestond het personeel van het ontvangerskantoor uit: 1 ontvanger, 1 boekhouder 1e. klas, 2 commiezen 2e. klas, 2 adjunct-commiezen, 1 boekhouder 3e. klas, 1 klerk 1e. klas, 1 klerk 3e. klas, 1 hoofdschrijver, 11 schrijvers, 1 typist 1e. klas, 1 hoofdkassier, 6 hulpkassiers, 15 kwitantieloopers en 1 oppasser of in totaal 45 ambtenaren.

In den loop van het verslagjaar heeft uitbreiding plaats gehad met 2 schrijvers, 1 typist 2e. klasse, 1 hulpkassier en 7 kwitantieloopers. De eerste 4 ambtenaren waren noodig deels ten gevolge der wijzigingen door den Gouvernements accountantsdienst in de administratie aangebracht, deels tengevolge der door de ongunst der tijden vermeerderde werkzaamheden. De 7 kwitantieloopers zijn aangesteld om te bereiken, dat de kwitanties meer in den aanvang der maand kunnen worden aangeboden. Deze maatregel is een tegemoetkoming aan de wenschen van het publiek, welke op hoogen prijs wordt gesteld.

Tengevolge van een wijziging in de salariering der kwitantieloopers, die thans 10 Cents voor elke geinde kwitantie ontvangen zijn de totaal-uitgaven voor kwitantieloopers niet noemenswaard toegenomen. Elk van hen ontvangt nu weliswaar aanzienlijk minder, doch is ook een geringer aantal dagen in functie.

Op 31 December 1932 bestond het personeel van het ontvangerskantoor uit 56 ambtenaren.

De ontvanger heeft op 30 Augustus 1932 zijn functie wederom aanvaard. De boekhouder 3e. kl. J. L. H. Lutz is op 1 Maart van buitenlandsch verlof teruggekomen, terwijl de commies 1e. kl. D. A. Heldring op 1 December met buitenlandsch verlof is verrokken.

Kas en Kasadministratie. Het aantal Kas-transacties heeft als volgt bedragen:

Kas-transacties	In 1931	In 1932	Meer of minder in	Meer of minder in %
				1932
Hoofdkas	47.305	53.844	- 6.539	± 13,75
Hulpkas Belasting (Ketabang)	68.794	61.480	- 7.314	± 10,75
Hulpkas Belasting (Willemskade)	11.693	10.111	- 1.582	± 13,50
Hulpkas Waterleiding.	47.725	38.336	- 9.389	± 19,75
Totaal.	175.517	163.771	- 11.746	± 6,75

Incassodienst. Het saldo aan onbetaalde kwitanties in handen van den Dienst bedroeg op:

1 Januari 1932	3.897 stuks ad. f	16.212,99
In 1932 werd ter inning ont- vangen	231.019 „ „ „	2.085.204,50
	234.916 stuks ad. f	2.101.417,49
In 1931 was dit totaal	205.159 „ „ „	1.808.510,53
Toename	29.757 stuks ad. f	292.906,96
of in percenten	± 14.50% en	± 16.20%
Hiervan werden in 1932 be- taald aan den Incassodienst	190.509 stuks ad. f	1.909.010,84
In 1931 was dit:	172.279 „ „ „	1.687.853,44
Toename	18.230 stuks ad. f	221.157,40

Gedurende 1932 werden voorts geannuleerd als zijnde betaald op duplicaat- rekeningen en verrekenend met de waarborgsommen der waterleiding en huishuren in totaal 41.590 kwitanties ad. f 179.718,01.

Het onbetaalde saldo over 1932 zijnde 2817 rekeningen ad f 12.688,64 werd overgebracht op Januari 1933.

Het loon der loopers aanvankelijk bepaald op f 1,25 per werkdag en f 0,075 per geinde kwitantie is gebracht op f 0,10 per geinde kwitantie alleen.

Jaar	Salariissen en premiën van kwitantie- loopers	Salariissen en pre- miën per looper per maand	Aantal verwerkte kwitanties	Bedrag	Kosten per kwi- tantie in centen	Kosten in procenten van den omzet
1928	f 14.081,24	f 69,03	149,365	f 1.325.320,88	9,4	1,06
1929	„ 14.047,21	„ 72,78	160,669	„ 1.527.765,15	8,7	0,92
1930	„ 15.025,56	„ 79,50	175,942	„ 1.644.127,99	8,5	0,91
1931	„ 14.852,99	„ 88,40	204,273	„ 1.801.448,38	7,2	0,82
1932	„ 16.327,49	„ 68,03	231,019	„ 2.085.204,50	7,1	0,81

Lokaliiteit. Met de in het vorig jaarverslag in het vooruitzicht gestelde verbouwing is nog geen aanvang kunnen worden gemaakt in het verslagjaar, omdat het nieuwe gebouw bestemd voor de Centrale Boekhouding eerst moest worden opgeleverd. Men mag thans verwachten dat de verbouwing spoedig zal kunnen plaats hebben.

Belastingen. Voor de invordering der belastingen zijn in 1932 verzonden ruim 5770 brieven tegen 5800 in 1931; 33.000 herinneringen, waarschuwingen en andere gedrukten, tegen 30.000 in 1931.

Netto belastingontvangsten van 1931 en 1932.

Belasting.	In 1931	Netto Ontvangsten	
		In	Meer of minder in
		1932	
Inkomstenbelasting.	f 682.915,71	f 467.395,77	f 215.519,94
Vervoermiddelenbelasting . . .	„ 476.119,65	„ 426.681,68	„ 49.437,97
Vennootschappenbelasting . . .	„ 152.247,19	„ 128.888,53	„ 23.358,66
Vermakelijkheidsbelasting. . .	„ 236.433,38	„ 207.189,29	„ 29.244,09
Reclamebelasting	„ 22.625,99	„ 20.519,68	„ 2.106,31
Reclamerechten	„ 2.343,80	„ 1.403,53	„ 940,27
Hondenbelasting	„ 29.841,50	„ 26.616,50	„ 3.225,—
Drankbelasting	„ 28.627,04	„ 25.959,06	„ 2.667,98
Opcenten op de verponding. . .	„ 306.895,65	„ 197.035,56	„ 109.860,09
Totaal.	f 1.938.049,91	f 1.501.689,60	f 436.360,31

Rijwielbelasting. De opbrengsten zijn begrepen in de cijfers der vervoermiddelenbelasting. Als aanwijzing voor den nood der tijden kan echter haar afzonderlijke vermelding nut hebben. In 1928 werd ontvangen: f 67.462,75; 1929 f 64.026,50; 1930 f 57.149,—; 1931 f 58.307 en 1932 f 52.464,—.

§ 8. Inkoopkantoor en Magazijndienst.

Het afgelopen jaar heeft zich voor het Inkoopkantoor gekenmerkt als een zeer druk jaar, zooals o.m. moge blijken uit onderstaand vergelijkend staatje van ingekomen aanvragen en uitgegane bestelbonnen over de jaren 1930 t/m 1932:

J a a r	Ingekomen aanvraagbonnen	Uitgegeven bestelbonnen
1930	5631	5888
1931	6320	6358
1932	6577	7180

Bovendien werden voor de levering van verbruiksgoederen opgesloten in het magazijn, zooals cement, brandhout, waterleidingsartikelen, schrijfbehoeften, enz. nog uitgeschreven 3734 magazijnsbonnen, tegen 1642 in 1931.

De algemeene prijsdaling der verschillende artikelen, welke reeds in het jaar 1931 sterk tot uiting kwam, nam in het verslagjaar nog meer toe, zooals nader wordt aangetoond bij de bespreking der voornaamste artikelen.

Zand en Madoerasteen. Gebruikt werd aan: zand 39.874 M³ (vorig jaar 34.439 M³), Madoerasteen 26.051 M³ (vorig jaar 16.165 M³).

Dit hooge verbruik vond zijn oorzaak in de omstandigheid dat verschillende wegverbredingen en herstellingen in 1932 werden ten uitvoer gebracht, waarvan de voornaamste zijn: de Kampementstraat, Kapassari, Bagong, Sumatrastraat, Passer Kembangstraat, het gedeelte van de Darmo-Boulevard bij de Wonomobrug.

Ook voor de verbetering van de afwatering in verscheidene kampongs werden groote hoeveelheden van de onderwerpelijke bouwmaterialen benoodigd.

Door de leveranciers van deze artikelen werd onderling een hevige concurrentiestrijd gevoerd, waardoor de zand- en steenprijzen, die in het jaar 1931 reeds resp. met ongeveer 25% en 30% daalden nog circa 15% lager noteerden.

Waar de natte moesson tot ver in het jaar bleef aanhouden werd met den zandaanvoer niet de minste stagnatie ondervonden.

De aanvoer van Madoerasteen verliep bij enkele werken minder vlot, aangezien eenige malen groote partijen moesten worden afgekeurd, omdat de steen niet aan de gestelde eischen voldeed. Twee leveranciers die herhaalde malen bij de leveringen in hun verplichtingen te kort schoten werden dan ook voor eenigen tijd van verdere deelname uitgesloten.

Steenslag en Grind. Nadat het vorige contract voor de levering van steenslag een viertal jaren was gecontinueerd, werd het in verband met de veranderde tijdsomstandigheden wensche-lijk geacht een nieuwe inschrijving te houden, geldig voor een tijdsduur van twee jaren. Behalve de vorige leverancier deed zich nog één gegadigde op. Het resultaat was dat de vorige leverancier wederom de levering kreeg terwijl de prijzen met ongeveer f 0,05 per M³ waren verhoogd.

Afgenomen werd 9535 M³ steenslag tegen 11.278 M³ in het vorige jaar.

Aan handgeklopt steenslag werd verbruikt 550 M³ (vorig jaar 997 M³) aan Singkalangrind 849 M³ (vorig jaar 918 M³)

en aan Bangilgrind 3523 M³ (vorig jaar 213 M³). Deze laatste grondsoort werd in plaats van het veel duurdere steenslag verwerkt bij den gotenaanleg voor de verbetering van de afwatering in de kampongs: Pertoekangan, Njamploengan, Kampong Baroe, Kampong Doekoeh enz.

Cement. In tegenstelling met het jaar 1931, waarin vrijwel alle in dat jaar benoodigde cement werd betrokken uit de fabriek te Padang, werd voor 1932 bijna uitsluitend Japansche cement ingekocht, in verband het belangrijke prijsverschil van ruim 20%.

Tegen het eind van het verslagjaar liepen de prijzen zelfs nog meer terug, ondanks de invoering van de verhoogde invoerrechten. Ingekocht werden 108.160 zakjes, gelijkstaande met 27.040 vaten Japansche cement en 250 vaten Padang cement, derhalve totaal 27.290 vaten tegen 15.000 vaten in 1931 en 20.800 vaten in 1930.

Behalve voor de te voren reeds vermelde wegen- en gotenaanleg werd door den dienst der Waterleiding in verband met den aanleg van de Oemboelan leiding een vrij groote hoeveelheid cement benoodigd.

Kalk en Tras. De prijs voor kalk liep terug van f 1,25 per zak van 80 K.G. tot f 1,15. De levering werd toegewezen aan de Kalkfabriek Gembong-Bentar.

De levering van tras geschiedde door de Kalkbr. Marmoyo voor den prijs van f 11,80 per ton (vorig jaar f 13,—). Door de lage cementprijzen bedroeg het verbruik van kalk slechts 643 zakken en van tras 170 ton, terwijl deze cijfers voor het vorige jaar resp. 2493 en 249 waren.

Asphalt. Evenals het vorige jaar werd de levering voor 1932 gegund aan de B. P. M. De prijs was f 1,— per ton lager dan in 1931.

Aan de Boeton Mij. die een eigen menginstallatie heeft, werd de asphalteering ook van het 2e gedeelte van den Oedjoengweg opgedragen.

Tegen het eind van het verslagjaar werd aanbesteed de levering van grof asfaltbeton benoodigd voor het wegenonderhoud gedurende het volgend jaar. De levering werd gegund aan de Boeton Mij. als laagste inschrijfter.

Hout. De sterke prijsdaling die zich reeds in 1931 inzette werd in 1932 nog grooter. Evenals het vorige jaar werd de levering van brandhout toegewezen aan het Gouvernements Djatibedrijf, terwijl de prijs van f 11,50 per ton terugviel tot f 10,48. Afgenomen werd ruim 800 ton.

De belangrijk verlaagde prijzen voor bezaagd hout kwamen vooral tot uiting bij de leveranties van pasartafels, palen en kastjes

voor muntmeters, enz., welke artikelen ongeveer 50% goedkooper noteerden dan voorheen.

Papier en Kantoorbehoeften. Voor deze artikelen behoefde geen gebruik te worden gemaakt van de door de ICA gesloten contracten, omdat door de groote concurrentie plaatselijk vaak goedkooper, in elk geval niet duurder, kon worden ingekocht. Door de drukkerijen konden daarom ook veel goedkoopere prijzen voor de gedrukten worden aangeboden. Het drukken b.v. van de notulen en gemeentebladen geschiedde voor een prijs welke ongeveer 1/3 lager was dan in 1931.

Ijzer. De diverse soorten ijzer ondergingen in het verslagjaar tot in het 3e kwartaal een verdere prijsdaling, waarna de prijzen vrijwel stationair bleven. De prijsvermindering bedroeg ongeveer 15 tot 20%. Voor gietwerk gingen de prijzen terug tot 30%. Als één enkel voorbeeld hiervan wordt vermeld, dat voor de giet-ijzeren wegroosters, waarvan in het verslagjaar eenige honderden werden besteld, in begin 1932 nog f 8,85 per stuk werd betaald en aan het eind van het jaar f 6,24. Het grootste gedeelte van het gietwerk werd geleverd door een Japansche gieterij hier ter plaatse.

Waterleidingartikelen. Voor de waterleiding werden de jaarlijksche prijs-inschrijvingen gehouden voor de levering van buizen en hulpstukken ten behoeve van de uitbreiding en het onderhoud van het stadsnet.

In de eerste helft van het verslagjaar werden de laatste zendingen ontvangen bestemd voor de Oemboelan-leiding. De kwaliteit van het afgeleverde materiaal heeft niet de minste aanleiding tot klachten gegeven en de geheele levering heeft tot volle tevredenheid plaats gevonden. Zooals bekend werden de artikelen geleverd door Japan. Vooral voor de gegalvaniseerde buizen en fittings komt het Japansche fabrikaat hoe langer hoe meer in de markt.

De in 1932 benoodigde watermeters werden besteld van het fabrikaat Bopp & Reuter, waarmede de Gemeente sedert jaren de beste ervaringen heeft gehad. Door het Verband van watermeter-fabrieken werd voor de meters een vaste prijs aangelegd. Van de muntmeters patent Van Kleef-Meinecke werd door de steeds grooter wordende vraag naar deze meters, ongeveer 50% meer besteld dan in het voorgaande jaar.

Magazijnsdienst. Het voornemen bestond om het waterleiding-magazijn over te brengen naar Ketabang, waar ook het hulp-magazijn der waterleiding is ondergebracht, terwijl het algemeen magazijn zou komen op een terrein te Ketabang Oost nabij de

Gemeentelijke betonwerkplaats en de asfaltbeton menginstallatie. Deze plannen werden voorloopig echter niet ten uitvoer gebracht.

De magazijnsvoorraden worden in verband met de voortdurende prijsveranderingen zoo klein mogelijk gehouden. Behalve cement en brandhout wordt slechts voorraad opgeslagen van die artikelen, welke door de verschillende diensten regelmatig en bij groote hoeveelheden worden afgenomen, zooals b.v. rond ijzer in de afmetingen van 1/4" t/m 1/2", talidoek, bezems van arèn en van lidi, enkele soorten gereedschap, etc.

In het eerste gedeelte van dit verslag werden de cement- en brandhoutvoorraden reeds vermeld.

In het waterleidingmagazijn zijn hoofdzakelijk opgeslagen alle goederen die niet uit voorraad door de plaatselijke firma's geleverd kunnen worden en waarvoor ieder jaar een inschrijving wordt gehouden. De groote buizen worden afgeleverd op het opslagterrein te Ngagel, terwijl de kleinere buizen met afmetingen van 1/2" t/m 2" op Pesapen komen, evenals de talrijke soorten fittings en kranen.

In 1932 werden ontvangen 166.590 meters buis van 1/2" t/m 2", ruim 27.000 kranen en ettelijke duizendtallen fittings.

§ 9. Kantoor voor Arbeidsbemiddeling.

Commissie. Gedurende het verslagjaar werd het bestuur gevormd door eene Commissie, bestaande uit de heeren: Mr. A. van Gennep, Voorzitter, G. E. le Rutte, Secretaris, H. Backer, D. C. Bouman, J. Drukker, Ph. M. de Kanter, J. A. P. Korten, H. L. Liem, J. H. van der Moolen, R. A. A. Nitiadiningrat, Ir. C. Noome, Mr. L. F. H. J. Schöler, H. A. Tittel, Ir. H. W. van der Voort, F. A. Westerling en H. A. J. Worries, waarvan de heeren: Mr. A. van Gennep, Voorzitter, G. E. le Rutte, Secretaris, D. C. Bouman, J. Drukker, J. H. van der Moolen en H. A. Tittel, het dagelijksch bestuur vormden.

In de verslagperiode nam wegens vertrek ontslag de heer Ir. H. W. van der Voort.

Met de onmiddellijke leiding van het bureau is belast de Secretaris der Commissie G. E. le Rutte. De ambtenaar C. H. Ham, belast met de afdeeling Inheemschen, Chineez en Vreemde Oosterlingen, werd per 1 Mei wegens het bereiken van den 60-jarigen leeftijd, eervol ontslagen. Zijn vervanger, de heer F. H. E. Oldenboom, werd per 1 April benoemd en trad op dien datum in functie ten einde de werkzaamheden te kunnen overnemen.

Werkzaamheden. De omvang der werkzaamheden blijkt uit het hieronder afgedrukte staatje. Het aantal ingeschreven is als volgt:

Nationaliteit en/of Landaard	Aantal ingeschreven personen		Aantal aanvragen van werk- gevers		Aantal plaatsingen	
	1932	1931	1932	1931	1932	1931
Europeanen	1653	1700	470	625	460	572
Chineezzen	528	216	90	82	90	62
Inheemschen	2282	1663	528	988	527	909
Totaal	4463	3579	1088	1695	1077	1543

Op 1 Januari 1933 stonden bij het Gemeentelijk bureau van Arbeidsbemiddeling ingeschreven 755 Europeanen, 201 Chineezzen en 860 Inheemschen, totaal 1806, tegen respectievelijk op 1 Januari 1932, 647 Europeanen, 205 Chineezzen en 1365 Inheemschen, totaal 2217. Bij nadere beschouwing van deze cijfers blijkt het navolgende.

Europeanen. Hoewel het aantal werkgeversaanvragen belangrijk minder was dan in 1931, kon op een tiental na in alle vacatures worden voorzien. Speciaal in deze rubriek is het aantal intellectueelen onder de ingeschrevenen sterk toegenomen. En juist voor deze categorie is de toestand op de arbeidsmarkt gedurende het verslagjaar steeds slechter geworden.

Chineezzen. Het aantal inschrijvingen voor deze groep is in niet onbelangrijke mate toegenomen; gezien het aantal plaatsingen in de verslagperiode moet het aantal afschrijvingen wegens verstrijken van den vastgestelden geldigheidsduur der inschrijving in de allereerste plaats opvallen.

Inheemschen. Het aantal inschrijvingen is gedurende het verslagjaar belangrijk vermeerderd; het aantal beschikbare krachten op ultimo 1932 daarentegen veel kleiner dan bij het begin van dit jaar; de oorzaak hiervan is het zeer groote aantal afschrijvingen wegens het verstrijken van den termijn van inschrijving. Ondanks de veelvuldige herinneringen om toch vooral het arbeidsbureau in de allereerste plaats van adresveranderingen op de hoogte te houden, werd aan dit verzoek slechts in zeer bescheiden mate gevolg gegeven.

Mede opvallend is het feit, dat men, over het algemeen genomen, nog niet genoeg is doordrongen van de zeer ongunstige tijdsomstandigheden; in stede van voorloopig lager gesalarieerde betrekkingen te ambieeren, prefereeren velen nog een langdurige ledigheid, terwijl er zich telkens weer een groote groep vormt, welke gretig uitziet naar elke gelegenheid om maar geplaatst te kunnen worden, ongeacht het salaris, om dan vaak spoedig daarna

terug te komen met de mededeeling, dat het verdiende — van te voren overeengekomen loon, niet toereikend is. Er zijn nog vele jongelieden, zoo van de schoolbanken afkomstig, die voor deze tijden te hooge eischen stellen voor de genoten opleiding, waardoor het voor het arbeidskantoor uiteraard moeilijk zal blijven deze categorie binnen afzienbaren tijd te helpen.

Plaatsingen. Ofschoon het aantal plaatsingen minder bedroeg dan in het voorafgaande jaar, kan toch tot tevredenheid stemmen het feit, dat van het totaal, door de 18 arbeidsbeurzen in Ned. Indië, geplaatste personen $\pm 33\%$ Europeanen, $\pm 36\%$ Chineezeezen en $\pm 23\%$ Inheemschen voor rekening komt van het arbeidsbureau te Soerabaja.

Van de 1077 geplaatste werkzoekenden traden 957 in dienst bij particuliere werkgevers, de overige 120 bij overheidsinstellingen.

Bijzonderheden. Gegevens werden verstrekt op verzoek van het Departement van Onderwijs betreffende het onderwijs en de genoten opleiding van de ingeschreven werkzoekenden.

Voor de samenstelling van het werkloosheidsverslag over het 2de semester 1932 door het Kantoor van Arbeid werden de navolgende gegevens verstrekt.

Aantal ingeschreven Europeesche werkzoekenden op 30 November 1932: 718, verdeeld in de volgende categorieën:

a.	andere bestaansmiddelen (pensioen enz.) hebbende	213
b.	inwonend bij familie of kennissen	295
c.	in benarde finantieele omstandigheden verkeerend	196
d.	overigen, wier levensomstandigheden niet voldoende bekend zijn	14

Beroepskeuze. Gedurende het verslagjaar werden vijf verzoeken om voorlichting in behandeling genomen. De gevraagde adviezen betroffen echter niet de zuivere beroepskeuze, doch hadden meer betrekking op inlichtingen betreffende opleidingen, cursussen enz. in gevallen, dat de keuze van het beroep reeds was gedaan.

Congres. Om bezuinigingsredenen werd in 1932 afgezien van het houden van de jaarlijksche conferentie van hoofden van arbeidsbeurzen

Met de Centrale arbeidsbeurs te Batavia-Centrum werd steeds nauw contact gehouden.

Statistiek. In verband met de opheffing van het Gemeentelijk Bureau van Statistiek werden gedetailleerde statistieken omtrent de Gemeentelijke arbeidsbemiddeling niet meer samengesteld, zoodat thans volstaan moet worden met eenvoudiger gegevens.

§ 10. Gemeentelijke Contrôledienst.

Personeel. Het personeel bestond ultimo December 1932 uit: 1 chef Contrôle, 2 controleurs 1e klasse, 10 controleurs 2e klasse, waarvan 1 t.b.v.d. ontvanger en Afd. Bevolking, 1 hulpcontroleur ter beschikking van het Hoofd van den Plaatselijken Gezondheidsdienst, 1 hoofdschrijver, 1 typist, 1 oppasser, 4 sectiemandoers, 4 weegbrugmandoers en 1 mandoer-hondenkar.

Per ultimo Januari werd 1 controleur 2e klasse overgeplaatst naar den Reinigingsdienst. Per 1 Februari werden 4 sectie-mandoers aangesteld.

Buitenlandsche verloven werden in het verslagjaar niet verleend.

Werkzaamheden. Het toezicht op de naleving van de verschillende Gemeentelijke verordeningen eischte dit jaar meer arbeid dan tevoren. Veel last wordt ondervonden van het groote aantal straatverkoopers, die zich overal neerzetten, bij voorkeur op plantsoenen e.d. Van de politie wordt in dezen weinig medewerking ondervonden. Vooral de contrôle op de belastingverordeningen vereischte scherper optreden. Vanaf September werd geregeld elke week in de ochtenduren een bepaald kruispunt van wegen afgezet en alle daar passeerende rij- en voertuigen aangehouden. De resultaten hiervan waren zeer gunstig. Het aanstellen van 4 sectiemandoers bleek een zeer goede maatregel te zijn. Vooral het uitreiken van brieven, het opplakken van stukken krachtens de Hinderordonnantie en dergelijke werkzaamheden, vereischte tevoren veel tijd van de sectie-controleurs. Dit werk wordt nu verricht door de mandoers, zoodat de controleurs zich meer aan het eigenlijke contrôlewerk konden geven. Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste werkzaamheden in het afgelopen jaar.

Behandelde stukken etc.

Behandelde informaties v/d Afdeeling Bevolking	14.787
idem Hondenbelasting	1.340
idem Wegenbelasting	87
idem C.B.A. en Ontvangerskantoor	± 1.200
Uitgereikte biljetten:	
a. empers en stoepen	153
b. belastingen	1.692
c. Hinderordonnantie	3.048

Logement- en Drankverordening. Het aantal verleende en/of overgeschreven vergunningen in 1932 ingevolge de Soerabajasche Logement- en Drankverordening blijkt uit het hieronder afgedrukte staatje:

Inrichting	Nieuwe vergunn.		Overgeschr. vergunn.	
	1932	1931	1932	1931
<i>a. Verleend :</i>				
1. Logementen	39	21	13	6
2. Vergunningen (Bars)	12	4	2	—
3. Verloven (Bars)	3	3	1	—
4. Vergunningen (voor gebruik elders)	14	10	2	—
5. Restaurants	21	3	4	—
6. Pondokans	3	—	—	—
7. Uitbreiding bestaande inrichtingen	4	8	—	—
<i>b. Ingetrokken :</i>				
8. Logementen, restaurants etc. . . .	105	24	—	—
<i>c. Afgewezen :</i>				
9. Vergunningen (Bars)	2	—	—	—
10. Logementen	1	4	—	—
11. Restaurant.	1	2	—	—

Hinderordonnantie. Ingevolge de Hinderordonnantie werden in het afgelopen jaar de volgende vergunningen verleend:

Aard der Inrichting	Aantal behandelde verzoeken	Verleende vergunningen	Afgewez. verz.	Aantal verl. verg. voor uitbreiding	Ingetrokken
1. Accumulatorenfabrieken	2	3	—	—	1
2. Autostandplaats	1	—	1	—	—
3. Bakkerijen	20	15	2	—	9
4. Bioscopen	5	5	—	—	1
5. Blik- en koperslagerijen	6	9	—	—	9
6. Carosseriefabrieken	2	2	—	—	3
7. Cartonagefabrieken	4	4	—	—	1
8. Chemicaliënhandel	1	1	—	—	2
9. Dancings	3	2	1	—	—
10. Diamantslijperij	1	2	—	—	—
11. Drankinrichtingen	31	29	1	—	29
12. Ducoinrichtingen	4	1	—	—	1
13. Drukkerijen	23	18	—	3	11
14. Gieterijen	1	—	1	—	—
15. Goudsmederijen	3	6	—	—	2
16. Kegelbaan	1	1	—	—	—
17. Ketjapfabrieken	5	2	1	—	1
18. Kleermakerijen	2	2	—	—	10
19. Kofferfabrieken	1	—	—	—	—
20. Koffiebranderijen	13	7	—	1	3
21. Kroepoekmakerijen	5	3	—	—	2
22. Ledikantwerkplaatsen	2	2	—	—	1
23. Leerlooierijen	1	—	—	—	—
24. Logementen	61	39	1	4	53
25. Macaronifabrieken	1	1	—	—	—
26. Meelfabrieken	2	—	—	—	1

Aard der Inrichting	Aantal behandelde verzoeken	Verleende vergunningen	Afgewezen verz.	Aantal verl. verg. voor uitbreiding	Ingetrokken
27. Melkerijen (distributielokalen)	8	8	2	—	4
28. Messenslijperij	1	1	—	—	—
29. Meubel- en timmerwerkplaatsen	29	33	2	—	47
30. Miekokerijen	6	3	—	—	5
31. Mineraalwaterfabrieken	3	3	1	—	3
32. Opslagplaatsen (stroo, harse.d)	28	24	—	—	17
33. Pondokans	4	3	—	—	3
34. Reparatieinrichtingen	26	15	1	1	14
35. Restaurants	35	21	1	—	23
36. Reukwerkfabrieken	7	1	1	—	2
37. Rijwielherstel-inrichtingen	54	40	—	—	30
38. Rust- en voederplaatsen	1	—	—	1	—
39. Sigaren- en sigarettfabr.	7	7	—	—	14
40. Schoenmakerijen	5	5	—	—	4
41. Societeiten (schouwborg)	4	3	—	—	2
42. Smederijen	2	3	—	—	1
43. Stalhouderijen	2	—	1	1	3
44. Steenslijperij	—	—	—	—	1
45. Stroopfabrieken	7	1	3	—	3
46. Suikerwerkfabrieken	3	—	—	—	—
47. Tahoekokerijen	4	2	—	1	1
48. Tauwtjinkokerij	3	2	—	—	1
49. Taxi (demmo) verhuurderijen	38	24	7	—	78
50. Tegel- en betonfabrieken	3	4	—	—	—
51. Transportondernemingen	4	4	1	—	1
52. Varkenskraal	2	—	—	—	1
53. Veestallen	3	1	1	—	—
54. Verffabrieken	2	2	—	—	—
55. Vernikkelwerkplaatsen	2	2	—	—	—
56. Vleeschhouwerijen	45	39	2	1	25
57. Vrieskamerinrichting	1	1	—	—	—
58. Vulcaniseerinrichtingen	9	4	—	—	7
59. Vuurwerkfabrieken	1	—	—	—	—
60. Warongs	552	307	29	—	164
61. Wasscherijen	14	23	—	—	4
62. Wagenverhuurderijen	2	—	—	—	—
63. Werkplaatsen	10	4	—	—	2
64. Worstmakerijen	3	4	—	—	1
65. Ice-creamfabrieken	3	3	—	—	4
66. Zeepfabrieken	15	15	1	—	12
67. Andere inrichtingen	6	5	—	—	4
Totaal	1154	771	62	11	621

Aangeteekend wordt, dat het aantal behandelde verzoeken voor overname ingevolge de Hinderordonnantie 258 bedraagt; hiervan zijn 250 vergunningen verleend en 8 afgewezen.

Overtredingen. Het aantal geconstateerde overtredingen met betrekking tot de plaatselijke verordeningen etc. bedroeg in het afgelopen jaar 7825 tegen 13.030 in 1931. Hiervan werden voor den Landrechter gebracht 2395 tegen 3934 in 1931. Een gespecificeerde opgave volgt hieronder:

VERORDENINGEN	Aantal geconstateerde overtredingen.		Aantal ingediende P.V.'s aan den Landrechter.	
	1932	1931	1932	1931
Bakkersverordening	6	25	6	14
Bevolkingsverordening	1582	3387	104	164
Bouwverordening	558	1339	—	56
Logement- en Drankverordening. . .	50	66	5	11
Empers en stoepen.	572	1035	63	91
Hinderordonnantie	136	218	1	—
Hondenbelastingverordening	791	967	76	105
Los- en laadplaatsen	1	247	1	17
Melkverordening.	—	1	—	1
Motorreglement	2	308	2	298
Openbare wegen enz.	161	277	156	261
Passarverordening	6	—	6	—
Politieverordening	330	359	277	315
Reclamebelastingverordening	36	468	19	6
Slachtverordening	56	192	55	183
Stalhoudersverordening	2	2	2	1
Siropen (verordening op het bereiden van)	—	3	—	—
Taxiverordening.	138	125	128	75
Vennootschapbelastingverordening . .	2	4	—	—
Verkeersverordening	32	773	32	763
Vermakelijkheidsbelastingverordening .	9	54	5	14
Vuilnisverordening	1	7	—	7
Wegenbelastingverordening	3353	3174	1456	1552
Ijs en koolzuurhoudende dranken . .	1	—	1	—
Totaal	7825	13,030	2395	3934

HOOFDSTUK VII. DRINKWATERVOORZIENING.

§ 1. Gemeentelijke Waterleiding.

Personeel. Op den 1sten Februari 1932 heeft de technisch ambtenaar M. J. Kuipers, terugkeerende van binnenlandsch verlof, zijn dienst weder hervat, terwijl de technisch ambtenaar Van Krieken, welke eerstgenoemden ambtenaar tijdens diens verlof verving, eveneens bij den technischen dienst der Waterleiding werd geplaatst. Op den 8sten Maart 1932 is de opzichter H. W. G. Joosten overleden. Den 1sten Juli 1932 vertrok de technisch ambtenaar 1e. klasse J. J. Th. Renaud met binnenlandsch verlof voor den duur van 6 maanden.

Bronnen. Aan het begin van het jaar vertoonden de bronnen de regelmatig terugkeerende debietsvermeerderingen, terwijl tegen het einde van het jaar de debieten zooals gewoonlijk een weinig terugliepen.

Hoofdleidingen. Op den 15den Maart 1931 werd de eerste schop in den grond gestoken voor het leggen van de Oemboelanleiding. Den 24sten October 1932 werden de pompaggregaten in het pompstation Oemboelan voor het eerst in werking gesteld, ten einde een aanvang te maken met het spuien en desinfecteeren der leiding. De pompaggregaten van het pompstation Gempol werden op den 24sten November daaropvolgend, nadat het water van Oemboelan te Gempol voldoende helder was, in werking gesteld om het verdere gedeelte van de Oemboelanleiding te spuien en te desinfecteeren.

Gedurende genoemde spuiïngstijdvakken werd eveneens de nieuw gelegde leiding van Tamanan naar Gempol gespuid en gedesinfecteerd. Nadat de officieele keuringsrapporten van het Gewestelijk Laboratorium waren ontvangen, vermeldende dat het water bacteriologisch was goedgekeurd, werden de leidingen op den 12den Januari 1933 definitief in bedrijf gesteld en het water naar de hoogreservoirs te Wonokitri gepompt. Deze keuringsrapporten werden ontvangen op de volgende data:

5 December 1932 van de leiding van Tamanan naar Gempol (200 m/m).

15 December 1932 van de leiding van Oemboelan naar Gempol (400 m/m).

2 Januari 1933 van de leiding van Gempol naar Tanggolangin (600 m/m).

§ 2. Waterdistributie.

Wateraanvoer. De aangevoerde hoeveelheid water bedroeg:

Wateraanvoer	1932	1931
	Aantal M ³	Aantal M ³
Hoofdleidingen	6.080.239	6.032.040
Pompstation Ngagel	1.529.490	2.003.670
Provinciale Waterleiding	458.081	389.715
Totaal:	8.067.810	8.425.425

Zoodat dus gedurende het jaar 1932 in totaal 357.615 M³ water *minder* werd aangevoerd dan in 1931 *).

Pompstation Ngagel. Het pompstation Ngagel leverde gedurende 1932: 1.529.490 M³ water tegen 2.003.670 M³ in 1931.

Gedurende het jaar 1932 werd dus 474.180 M³ water *minder* aangevoerd dan gedurende 1931. Hierdoor wordt ook verklaard het mindere gebruik van chemicaliën t.w.:

Chemicaliën	1932	1931
	Aantal K.G.	Aantal K.G.
Aluminiumsulfaat	172.928	200.256
Chloor	4.970	5.519
Natriumbisulfiet.	6.350	5.325

De kosten voor stroomverbruik bedroegen, inclusief vastrecht, gedurende 1932 f 16.754,23 tegen f 20.807,12 in 1931.

Hoogreservoirs. Behalve met de gewone jaarlijksche onderhoudswerkzaamheden werd tevens voortgegaan met het in orde maken van het talud van het hoogreservoir te Wonokitri, waarbij echter vele tegenslagen werden ondervonden door zware regens en grondafschuivingen.

§ 3. Buizennet.

Stadsnet. Gedurende het jaar 1932 hadden de gewone jaarlijksche onderhoudswerkzaamheden aan het stadsnet plaats, waaronder mede gerekend het repareeren van eenige defect geraakte leidingen. Ten behoeve van den aanleg van riolen door den Dienst van Publieke Werken werden in diverse kampongs de aldaar liggende hoofd- en spruitleidingen verplaatst en/of verlaagd, alsmede eenige brandputten.

*) Voor nadere bijzonderheden wordt verwezen naar Deel II van dit Verslag.

Aangelegd werden de ondervolgende leidingen:

Een leiding met een diam. van 125 m/m vanaf de Tamarinde-laan tot brandput No. 200 in de Van Hoogendorplaan; van 150 m/m naar de Gemeente B. A. S. verbonden op de leiding van 600 m/m in de N. I. S.-laan; van 100 m/m in kampong Kaliasin; van 100 m/m ten behoeve van bad- en waschinrichting te Sawah-Poelo. Voorts werden aangesloten in totaal 67 brandputten, hierbij inbegrepen 17 brandputten, welke in December 1931 reeds waren geplaatst, doch in 1932 werden aangesloten.

Spruitleidingen. Aangelegd werden gedurende het verslagjaar 374 nieuwe spruitleidingen, waarvan 210 door den Waterleidingsdienst en 164 door particulieren t.w.:

Holvast	87	Transport	154
Wijburg	10	De Rooy	1
Djojo	12	Peters	3
Vulcaan	1	Awie	1
Haven Werken	1	Matgasim	1
Amlet	16	Lindeteves Stokvis	1
Pak Boor	5	Sprey	3
A. B. A. M.	2		
Tioeng & Zoon	5		
Lampsun	15		
Transporteeren	154	Totaal	164

Over hetzelfde tijdvak werden 932 spruitleidingen uitgebreid of veranderd, waarvan 313 door den Waterleidingsdienst en 619 door particuliere ondernemers t.w.:

Holvast	521	Transport	750
Wijburg	17	A. B. A. M.	1
Amlet	50	N. E. D. A. M.	1
Djojo	4	Lampsun	29
Omnia	2	Rugul	15
Pa Boor	1	Loei Tay Wong	1
Peters	4	Zeeman	1
Sie Swie Hwat	3	Margasim	1
Transporteeren	750	Totaal	757

Het aantal plaats gehad hebbende reparatie's bedroeg:

	1932	1931
Aan :		
Kranen en afvoerbuizen, enz.	12.348	15.012
Straatpotten	3.344	1.551
Leidingen op straat	1.573	1.247
Binnenleidingen	667	775
Totaal	17.932	18.585

Het aantal openstellingen en afsluitingen bedroeg:

	1932	1931
Openstellingen:	6.626	6.176
Afsluitingen:	7.220	6.075

Watermeters. Het aantal geplaatste en uitgenomen meters bedroeg:

	1932	1931
Geplaatst.	10.316	6.675
Uitgenomen.	10.875	6.314

Reden van uitname:

	1932	1931
Verhuizing	2.545	1.992
Vervuiling	1.309	771
Periodieke verwisseling	2.901	732
Ophouden van waterverbruik	2.333	1.515
Vervanging door muntmeters	10	2
Ongereedheid door defecten	1.771	1.292
Metercontrôle	6	2
Totaal	10.875	6.314

Dit grootere aantal uitgenomen en geplaatste meters, vergeleken bij 1931, vindt zijn oorzaak in het besteden van extra veel zorg aan de meters; zulks tengevolge van het sterk gedaalde waterverbruik in 1932.

Gedurende het jaar 1932 werden 11 meters, welke voorheen in meterkelders geplaatst waren, bovengronds geplaatst, tegen 164 meters in 1931. Van 387 watermeters werd de verzegeling verbroken bevonden, waarvoor ingevolge Art. 28 van de Verordening op de Waterversprekking aan de verbruikers een totaal bedrag van f 1.935.— in rekening werd gebracht, welk bedrag over de verschillende nationaliteiten is verdeeld als volgt:

Nationaliteit.	1932		1931	
	Zegelverbrekingen		Zegelverbrekingen	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Europeanen	148	f 740,—	164	f 820,—
Inlanders	44	„ 220,—	73	„ 365,—
Chineez.	162	„ 810,—	223	„ 1.115,—
Vreemde Oosterlingen	33	„ 165,—	57	„ 285,—
Totaal	387	f 1.935,—	517	f 2.585,—

Van de in 1932 in rekening gebrachte herzegelingskosten werden 214 rekeningen tot een bedrag van f 1.070.— kwijtgescholden.

Voorts werd voor meterbeschadiging een bedrag van f 100,— in rekening gebracht t.w.:

Nationaliteit	1932	1931
Europeanen	f 51,50	f 51,50
Inlanders	" 3,—	" 9,—
Chineezen	" 39,50	" 42,—
Vreemde Oosterlingen	" 6,—	" 27,—
Totaal	f 100,—	f 129,50

Voor 1 vermist deksel van een watermeter, dat later door den betrokken verbruiker werd terugbezorgd, werd een bedrag van f 3.— gerestitueerd.

De totaal ontvangsten voor herzegelings- en reparatiekosten bedroegen dus over het jaar 1932: f 962.— tegen f 1.631,50 in het jaar 1931.

Verbruikers. In het afgelopen jaar werden wegens wanbetaling reglementair afgesloten 2337 spruitleidingen, tegen 1229 in het jaar 1931.

Door tusschenkomst van de afdeeling Algemeene Administratie van den Technischen Dienst werden in het jaar 1932 in 196 perceelen contrôles verricht tegen 1669 in 1931; 213 dezer contrôles werden opgedragen naar aanleiding van schriftelijke en mondelinge reclames t.w.: 61 mondelinge en 152 schriftelijke. 14 der genoemde reclames bleken gegrond te zijn, terwijl 199 ongegrond werden bevonden. De overige 783 (in 1931: 1442) contrôles, welke werden opgedragen, hielden verband met aanleg, uitbreiding en/of veranderingen, uitgevoerd door particulieren.

Naar aanleiding van de verhoogde of verminderde verbruiken, die bij de opname van den meterstand maandelijks aan het licht kwamen, en mondelinge en telefonische reclames, die geregeld na het presenteren der rekeningen worden ingediend, werden door de afdeeling Waterleidingadministratie gedurende het verslagjaar 13.346 contrôles opgedragen, tegen 12.777 in 1931. In totaal werden dus in 1932 door den Waterleidingsdienst 14.342 perceelen voor contrôle bezocht, tegen 14.446 in 1931.

Tenslotte zij nog vermeld, dat 6 verbruikers het bij Art. 28 van de Verordening op de Waterversprekking toegestane meteronderzoek aanvroegen. Aan een dier verbruikers werd het door hem gestorte bedrag gerestitueerd. In 1931 bedroeg het aantal eveneens 6, doch werden alle meters in orde bevonden.

Muntmeters. Het aantal geplaatste muntmeters bedroeg per ultimo van het jaar:

Aantal muntmeters	1932	1931
Bad- en Waschinrichtingen	754	656
Hydranten	47	84
Huisaansluitingen	13.484	9.322
Totaal.	14.285	10.062

Het aantal geplaatste bezuinigingsmeters bedroeg aan het einde van het verslagjaar 582 tegen 849 eind 1931.

De opbrengst der muntmeters bedroeg:

Opbrengst muntmeters	1932	1931
Bad- en Waschinrichtingen	f 72.807,26	f 81.542,43
Hydranten	„ 9.288,06	„ 18.621,67
Huisaansluitingen	„ 219.502,47	„ 182.534,04
Totaal	f 301.597,79	f 282.698,14

Zoodat over het jaar 1932 een meerdere opbrengst zou zijn verkregen van f 18.899.65.

Bij bovenvermelde opgave is echter geen rekening gehouden met de gelden, gerestitueerd tengevolge van het nog niet afgesteld zijn van alle muntmeters op 40 Liter.

Het aantal geplaatste meters in Maart 1932 voor dat met restitutie's werd begonnen bedroeg: 9697 stuks

Het aantal onveranderde meters ultimo December

1932 was: 4667 „

Zoodat reeds op 40 L. waren afgesteld: 5030 meters

Gedurende de laatste 10 maanden van 1932 werd

aan nieuwe meters van 40 L. nog bijgeplaatst: 3102 „

In totaal dus aan meters van 40 L.: 8132 stuks.

Zouden deze 8132 muntmeters *niet* zijn gesteld op 40 Liters, doch op 30 Liters dan zou daarmede gedurende de laatste 10 maanden van het jaar, zeer zuinig getaxeerd, een opbrengst zijn verkregen van f 18.890.40.

In de laatste 10 maanden van 1932 werd gerestitueerd een bedrag van f 28.732.11; daar echter de restitutie's pas kunnen worden berekend na afloop der maand, zijn de over December 1932 te restitueeren bedragen dus bekend begin 1933. Evenwel kan voor genoemde maand worden aangenomen een getaxeerd bedrag van f 2.873,21. Zoodat dus van de opbrengst over het jaar 1932 in totaal zal worden gerestitueerd f 31.605,32.

Resumeerende krijgt men dan over het afgelopen jaar het volgende financieele resultaat:

Indien <i>geen</i> veranderde afstelling der meters had plaats gehad.			Tengevolge van de gewijzigde afstelling.		
Bruto opbrengst over 1932:	f 301.597	79	Opbrengst over 1931 . .	f 282.698	4
Opbrengst van de 8132 meters, indien <i>niet</i> ver- steld	„ 18.890	40	Bruto opbrengst 1932: f 301597.79		
Totaal over 1932 . . .	f 320.488	19	Aan restitu- tie's „ 31605.32		
Opbrengst over 1931 . .	„ 282.698	14	Netto opbrengst over 1932:	„ 269.992	47
Meerdere opbrengst over 1932:	f 37.790	05	Over 1932 dus een <i>min- dere</i> opbrengst van: . .	f 12.705	67

Tengevolge van de ingevoerde tariefverlaging is dus, vergeleken bij 1931, een totaal mindere opbrengst verkregen van:
 $f 37.790.05 + f 12.705.67 = f 50.495,72$.

HOOFDSTUK VIII. GEMEENTELIJKE WERKPLAATS.

Personeel. Belangrijke personeelsmutaties kwamen in het verslagjaar niet voor.

Werkplaats. Gedurende 1932 werden uitgevoerd 727 orders tegen 679 in 1931. De verdeling der orders was als volgt:

	1932	1931	1930
1. Eigen onderhoud . . .	6	7	9
2. Onderhoud van het bij de Werkplaats in beheer zijnde rollend materieel .	16	44	34
3. Voor diverse Gemeente diensten	561	536	531
4. Particulieren	99	92	141

De orders voor particulieren bestonden uitsluitend uit reparaties van dienstauto's van Gemeenteambtenaren en het controleren of herstellen van watermeters voor verschillende firma's.

De loonen voor reparaties e.d. worden verhoogd met 100% voor aandeel in de algemeene kosten.

In 1932 bedroegen de vaste bijdragen voor aandeel in de „Algemeene kosten” voor:

a. Rollend materieel en pompen	f 6300.—
b. Meter werkplaats waterleiding	„ 1800.—
c. Kadaver installatie	„ 600.—
d. Slachthuis	„ 600.—
Totaal	<u>f 9300.—</u>

In 1932 werden in de watermeter-werkplaats schoongemaakt en gecontroleerd 10544 watermeters tegen 6675 in 1931.

In de muntwatermeter-werkplaats werden 9097 muntwatermeters schoongemaakt en gecontroleerd tegen 5305 in 1931. Van genoemde 9097 meters werden tevens 6350 muntwatermeters vermeld van 30 op 40 liter.

Rollend materieel:

a. *Vrachtauto's.* Het auto-park werd in 1932, tengevolge van het onder beheer van de werkplaats stellen van rollend ma-

terieel, dat vroeger bij andere diensten was ondergebracht, uitgebreid met:

- 1 Federal magazijn-auto;
- 1 Ford kadaver-auto,
- 2 Tank-auto's voor de latrine-installatie,
- 2 Aanhangwagens met motor en pomp voor de latrine-installatie.

Verder werden nog nieuw aangeschaft 2 Brockway vracht-auto's van 2 ton draagvermogen, speciaal voor het vervoer van asfalt voor kleine herstellingen der wegen.

Het auto-park bestond per 31 December 1932 uit:

16 vrachtauto's, 3 latrine- auto's, 1 kadaver-auto, en 1 reparatie-auto.

Verder waren nog aanwezig 2 sproei-auto's en 17 stuks aanhangwagens. Deze aanhangwagens zijn geregeld in gebruik bij den Reinigingsdienst.

Aan de verschillende diensten werden in rekening gebracht voor gebruik van auto's:

- f 30,— per dag per wagen (binnen de Gemeente).
- „ 35,— „ „ „ „ (buiten „ „).

b. Aanhangwagens: f 1,50 per dag per wagen.

Wegwalsen. Aanwezig waren per 31 December 1932: 13 stoomwalsen en 1 motorwals.

Voor genoemde walsen hadden gedurende 1932 de gewone jaarlijksche onderhoudswerkzaamheden plaats.

Evenals vorige jaren werd voor het gebruik der wegwalsen huur in rekening gebracht voor:

	Gemeente en Gouvernementsdiensten	Particulieren
4 Ton wals . . .	f 10.— per dag	f 15.— per dag
6 „ „ . . .	„ 10.— „ „	„ 15.— „ „
8 „ „ . . .	„ 14.— „ „	„ 20.— „ „
10 „ „ . . .	„ 18.— „ „	„ 25.— „ „

Pompen. Aanwezig waren per 31 December 1932:

9 Motorpompen en 13 Diaphragmapompen (handpompen).

De pompen werden aan verschillende diensten verhuurd tegen een bedrag van:

f 2,50 per dag voor een motorpomp, en f 1,— per dag voor een handpomp.

Detailleering der ontvangsten van huur rollend materieel over het dienstjaar 1932.

Maand	Vracht- auto's.	Aanh. wagen	Wegwalsen		Pompen	Totaal
			Dagwerk	Overwerk.		
Januari . . .	f 3651,—	f 416,—	f 214,—	f —,—	f —,—	f 4281,—
Februari . . .	" 4406,—	" 496,—	" 380,—	" —,—	" 46,50	" 5328,50
Maart	" 4396,50	" 464,—	" 692,—	" —,—	" 111,50	" 5664,—
April	" 4326,—	" 496,—	" 901,—	" 2,50	" 74,—	" 5799,50
Mei	" 4502,50	" 1788,—	" 1596,—	" 66,13	" 159,50	" 8112,13
Juni	" 6168,50	" 732,—	" 3942,—	" 135,38	" 265,—	" 11242,88
Juli	" 6470,—	" 732,—	" 2967,—	" 207,26	" 127,—	" 10503,26
Augustus . . .	" 7228,50	" 732,—	" 3518,—	" 267,12	" 147,50	" 11893,12
September. . .	" 6816,—	" 732,—	" 5161,—	" 490,13	" 14,—	" 13213,13
October	" 6265,—	" 732,—	" 4195,—	" 120,88	" —,—	" 11312,88
November. . .	" 5986,—	" 732,—	" 2524,—	" 161,50	" 37,50	" 9441,—
December. . .	" 5610,—	" 732,—	" 1191,—	" 65,50	" 207,50	" 7806,—
Totaal. . . .	f 65826,—	f 8784,—	f 27281,—	f 1516,40	f 1190,—	f 104.597,40

Bijzonderheden betreffende de werkzaamheden of anderszins hebben zich gedurende het jaar 1932 niet voorgedaan.

HOOFDSTUK IX. GEMEENTEWERKEN *).

Ontwerp- en Teekenbureau. Het jaar 1932 gaf voor het Teekenbureau van Publieke Werken weinig vermindering van de werkzaamheden te zien, vergeleken bij het voorgaande jaar ($\pm 10\%$). Weliswaar werd de bezetting in den loop van het jaar verminderd met twee technische ambtenaren, doch het bleek al ras noodig het personeel met 2 opzichters uit te breiden, waarvan één afkomstig was van den Uitvoerenden Dienst en de tweede van de N. V. Volkshuisvesting. Hierdoor kwam de bezetting weer op de oorspronkelijke sterkte.

In totaal werden er ontwerpen opgemaakt en begroot voor een waarde van $\pm f$ 1.100.000.—, welk bedrag betrekking had op de kosten van 60 min of meer scherpomlijnde objecten.

De onkosten, welke voor dit werk gemaakt zijn aan bezoldigingen van teekenkamerpersoneel, een gedeelte van de kosten van den opnamedienst en een gedeelte van de kosten van administratie en hooger toezicht, hebben $\pm 5\frac{1}{3}\%$ bedragen van het bedrag van 1,1 miljoen.

Evenals in andere hierna te noemen percentages wordt met het hooger toezicht bedoeld het toezicht verricht door het personeel tot en met den Chef Publieke Werken.

De opnamedienst heeft zich in 1932 naast werkzaamheden van geringen omvang bezig gehouden met enkele uitgebreide opgaven als het opnemen van alle Inheemsche kerkhoven binnen de Gemeente, de opmetingen voor de kampongverbetering in 1933, het opmeten van terreinen, die bij de overname van de kampongs door de Gemeente in 1931 naar de Gemeente zijn overgegaan en het opnemen van terreinen aan den Westrand van Soerabaja. Verder is in 1932 een aanvang gemaakt met het overbrengen van de tot dusver verrichte opnamen op kadastrale kaarten schaal 1:1000, welke voortaan als detailkaarten voor de diverse Gemeentediensten zullen worden gebruikt. Eind 1932 kwam gereed de bewerking van een kaart 1:10000 van de geheele Gemeente, gereviseerd tot op 1 Januari 1933, welke in den loop van het jaar 1933 in druk zal kunnen verschijnen.

Onderhoudswerken. De werkzaamheden van het onderhoud zijn in het verslagjaar vrijwel met dezelfde kracht verricht als in de vorige jaren. Het systeem voor het onderhoud der wegen heeft echter een belangrijke wijziging ondergaan.

In het vorige jaar werden de wegherstellingen n.l. hoofdzakelijk uitgevoerd met een warm aangemaakt fijn asfaltbetonmeng-

*) In Deel II van dit Verslag worden nadere gegevens opgenomen betreffende den omvang en de kosten der verschillende werken.

sel (sheet), hetwelk op primitieve wijze in drie centrale punten (onderhoudsloodsen) werd aangemaakt. De materialen werden in een groote pan met een houtvuurtje verwarmd en daarna met gesmolten asfalt in een met handkracht aangedreven betonmolen gemengd. De distributie geschiedde door middel van handkarretjes. Het warme sheet werd door een koelie van een bepaalde ploeg naar het werk op den weg getransporteerd. Was de voorraad verwerkt, dan werd met het karretje weer nieuw materiaal uit de loods gehaald.

Ofschoon met deze werkwijze bevredigende resultaten zijn te bereiken, is het systeem technisch niet af. Behalve dat het materiaal niet mechanisch wordt aangemaakt, waardoor het product niet altijd even goed is, geeft het transport met karretjes dikwijls vertraging c.q. afkoeling van het product, vooral als een ploeg op een eenigszins verren afstand van de mengplaats werkzaam is.

In 1932 werd dan ook besloten van de oude werkwijze af te stappen om over te gaan tot een geheel mechanisch bedrijf. Bij het nieuwe systeem werd de aanmaak van het asfaltbeton, om praktische redenen een grof-dicht mengsel (dichte binder), contractueel uitbesteed aan de Boeton Mij, die op het haventerrein beschikt over een modern ingerichte asfaltmenginstallatie. De afname van het product geschiedt door een tweetal Gemeentelijke vrachtauto's van $\pm 2,5$ ton laadvermogen, die het mengsel over de verschillende ploegen in de stad verdeelen. Elke ploeg ontvangt de benodigde hoeveelheid in een speciaal daarvoor ingerichte handkar met afneembaar deksel, om het daarna op den weg te verwerken.

Het nieuwe systeem voldoet goed en is niet duurder dan de oude werkwijze. Om het procédé te kunnen toepassen moesten echter 2 nieuwe vrachtauto's worden aangeschaft, terwijl elke ploeg (totaal 18 stuks) moest worden voorzien van een eenvoudig gereedschapskarretje tevens ontvangbak voor het asfaltbeton. Per dag werd gemiddeld 10 à 12 Ton tegen een prijs van f 12,45 per Ton afgenomen.

Aan onderhoudswerken inclusief de pompstations en die werken voor derden, welke door het onderhoud werden uitgevoerd, werd verwerkt voor een bedrag van rond f 224.500,—. (Het juiste bedrag is nog niet bekend, omdat nog niet alle rekeningen zijn ingediend). Aan salarissen hiervoor werd betaald inclusief hooger toezicht tot en met den Chef Publieke Werken een bedrag van rond f 29.280,— of $\pm 13\%$ van het verwerkte bedrag.

In de kosten voor onderhoud zijn niet opgenomen die voor de verlichting, ofschoon de verlichting wel wordt gecontroleerd en verzorgd door de afdeling Onderhoud. Was dit wel gedaan,

dan zou het percentage van $\pm 13\%$ bovengenoemd tot $\pm 8\%$ zijn gedaald.

Nieuwe en voortgezette werken:

a. Algemeen. Globaal werd aan nieuwe werken uitgevoerd voor een bedrag van rond f 1.268.600.—.

Aangezien nog niet alle rekeningen binnen zijn, kan het cijfer niet anders dan globaal zijn. In dit bedrag zijn begrepen de kosten van die werken voor derden, welke door het personeel van de afdeling Nieuwe Werken werden uitgevoerd.

Aan salarissen voor personeel tot en met den rang van Chef Publieke Werken werd uitgegeven een bedrag van rond f 55.770.— of $\pm 4,4\%$ van het verwerkte bedrag. Hierin zijn opgenomen de kosten van de daggelders. Deze werden wekelijks direct op de werken geboekt.

b. Wegen. In verslagjaar konden de in 1931 aangevangen werkzaamheden ter verbetering van de wegen Kaliasin 2de gedeelte — Oedjoeng 2de gedeelte (Kalimas Oost) — Tamarindelaan en de Pasarkembangstraat worden beëindigd.

Van de in 1932 aangevangen werken tot verbetering van wegen kan in de eerste plaats worden genoemd de verbetering van de wegen Sumatrastraat en Bagong. Beide wegen werden voorzien van een asfaltbetondek, terwijl ook de afwatering en de verlichting werden herzien. De werkzaamheden konden in verslagjaar geheel worden beëindigd, waardoor de Westelijke toegangsweg naar de Gemeente kan worden gerekend tot de z.g. verkeerswegen 1ste klasse. De gedeeltelijke omlegging van den weg Bagong droeg hiertoe in niet geringe mate bij.

De verbetering van de verlengde Cannalaan en de weg Kappassarie tot het viaduct van de S.S. beoogde een gedeelte van den verkeersader tot stand te brengen tusschen het handelscentrum (Roode brug), de Chineesche woonwijken en Ketabang. De oude weg langs de vroegere Kaliondoleiding werd in de laatste jaren veel te smal, hetgeen vooral tot uiting kwam tijdens de jaarmarkt, en verkeerde bovendien in een zeer slechten toestand. Door den aanleg van het twaalf meter breede rijvlak van asfaltbeton, den afkoop van verschillende terreinstrooken en het verplaatsen van de venduloods van den Pandhuisdienst, werd een goede toestand verkregen. Het is der Gemeente echter nog niet mogen gelukken het perceel op den Zuid-Oostelijken hoek van den viersprong Kappassarie aan te koopen, waardoor dit kruispunt voor het verkeer nog een belangrijk obstakel beteekent.

Op den aanleg van trottoirs en de fietspaden met de beplanting na kon het werk worden beëindigd.

De verbetering van de Kromme Ketapang en de Kampementstraat kan worden beschouwd als te zijn een voortzetting van de werken tot het verkrijgen van een betere verbinding met den Oedjoeng. Beide wegen werden n.l. in verslagjaar voorzien van een asfaltbeton slijtlaag, terwijl door het achteruitzetten van erfafscheidingen en het omleggen der O. J. S. baan de weg op verschillende punten belangrijk kon worden verbreed.

Door de afbraak van het oude Residentiekantoor aan de Roode brug kon worden aangevangen met de verbetering van het Willemsplein, waardoor behalve een beter architectonisch geheel ook een goede verbinding werd verkregen van den Grisseeschen weg met het handelscentrum. Het negentien meter breede nieuwe rijvlak, voorzien van asfaltbeton en de omlegging van de O. J. S.-baan brachten een goede oplossing van het verkeersvraagstuk ter plaatse. In het verslagjaar kon vrijwel het geheele werk op eenig afwerken na worden beëindigd.

Door afkoop van een terreinstrook langs den weg Oendaan voor de oude oogheekundige kliniek, toebehoorende aan mevrouw de weduwe E. H. Th. Priester kon dit weggedeelte belangrijk worden verbreed en verbeterd door het aanbrengen van een asfaltbeton rijvlak.

Behalve de hierboven genoemde belangrijke werken tot wegverbetering werden nog verschillende kleinere werken ten uitvoer gebracht, welke min of meer samenhangen met plaatselijke rooilijnverbeteringen. Vrijwel als de voornaamste zijn te noemen de verbredingen van den weg Toendjoengan t.w. de verbreeding voor het perceel Naessens op den hoek van de van Deventerlaan, de verbreeding voor het nieuwe Hellendoorn op den hoek van de Kenariestraat, de verbetering aan de Westzijde vanaf Fuchs & Rens tot Wijburg, de verbreeding voor Tutti Frutti en den trottoiraanleg voor café de Karseboom. Door de tot standkoming van deze werken ligt het grootste gedeelte van den weg Toendjoengan momenteel volgens het vastgestelde rooilijnplan.

Verder kunnen nog worden vermeld den aanleg van trottoirs op den hoek Palmenlaan en Embong Kenongo en den hoek Kapassan en de Hankowstraat, alsmede de afdekking van de goot aan Baliwerti Westzijde, waardoor tevens een trottoir is gevormd en de werkjes ter verbetering van de omgeving van Passar Toerie, hoofdzakelijk bestaande uit het maken van een trottoir op den hoek Passar Toerie — Warong Toerie, den aanleg van een standplaats van autobussen en het aanleggen van eenige plantsoenen voor en naast de Brandweerkazerne.

c. Bruggen en duikers. De in 1930 aangevangen en in 1931 en 1932 voortgezette werken tot den bouw van een nieuwe betonbrug over de Soerabajarivier, nabij Wonokromo, konden in verslagjaar geheel worden beëindigd. Nadat de moeilijkheden, het vorige jaar bij het inheien der palen ondervonden, waren overwonnen, kon in verslagjaar worden aangevangen met den betonnen bovenbouw en de beide opritten. De werkzaamheden hadden een vlot verloop, zoodat de brug op 24 September 1932 te 6 u. n.m. (opening 16de Jaarmarkt) voor het verkeer kon worden opengesteld.

De wijziging van het oorspronkelijk ontwerp van den Noordelijken oprit, waardoor $\pm 1000 \text{ M}^2$ meer rijvlak werd verkregen (asfaltbeton), het architectonisch aanzien van de nieuwe brug en de nog door de B. P. M. aan te leggen plantsoenen achter de nieuwe benzine kiosken, zullen zeker niet weinig bijdragen tot het verkrijgen van een goed entree tot de bebouwde kom van Soerabaja.

d. Afwatering en rioleering. Tot de voornaamste in verslagjaar uitgevoerde c.q. voortgezette werken tot afvoer van hemel- en afvalwater, niet vallende onder de z.g. kampongverbetering, zijn te rekenen de werken tot verbetering van de afwatering van het land Boeboetan, de doortrekking van de leiding te Ngaglik, de rioleering voor de stalhouderijen te Kendjoran en het dempen der moerassen op de Inlandsche begraafplaats Tembok Gedeh, zoomede den aanleg van goten op genoemde begraafplaats. Eerstgenoemd werk werd in 1931 aangevangen en kon in verslagjaar, nadat de voor den leidingaanleg benoodigde grond was aangekocht, worden voltooid, waardoor het stadsgedeelte, nabij de nieuwe Kerkstraat voorzien is van een goed afwateringsstelsel.

De verlenging van de leiding te Ngaglik ten Noorden van het calorisch aangedreven pompstation, gaf een verbinding van het afwateringsgebied Ketabang-Oost met dat gelegen ten Noorden van den weg Ngaglik (in 1931 aangelegd). Dit leidingstelsel loost door middel van het pompstation Toewowo op de Djeblokanleiding. Door den aanleg van de leiding Ngaglik kon het calorische pompstation buiten werking worden gesteld. Op het aanbrengen van een stekeldraadafrastering na kon dit werkje in verslagjaar worden beëindigd.

De aanleg van een riool in den weg Kendjoran, hetwelk loost op de aanvoerleiding naar het pompstation Toewowo, was noodig voor afvoer van stalwater, daar de aanwezige stapelputten op de verschillende perceelen der stalhouderijen door de lage ligging van het terrein, het afvalwater in den Westmoesson niet konden verwerken, waardoor nabij de stallen een onhygiënische toestand ontstond. Het werk werd in verslagjaar geheel voltooid. De ei-

genaren werden aangeschreven om de stallen op het riool aan te sluiten.

Door de demping van de moerassen en den aanleg van een afwateringsstelsel op de Inlandsche begraafplaats Tembok Gedeh werd niet alleen een eind gemaakt aan den slechten toestand, waarin de begraafplaats verkeerde, maar werd bovendien meerder terrein verkregen, hetwelk bestemd werd voor uitbreiding der familiegraven. Ook dit werk kon in verslagjaar worden beëindigd.

e. Gebouwen. De voornaamste in het verslagjaar uitgevoerde bouwwerken zijn de bouw van een pompstation c.a. te Gempol, en te Oemboelan, de bouw van een kantoor voor de Gemeentelijke Centrale Boekhouding, de bouw van een mandoerswoning met koelieverblijven op de Inlandsche begraafplaats Tembok Gedeh, de bouw van een viertal volksscholen, de uitbreidingen van de passers: Kembang, Patjarkling en Kepoetran, de verbouwing van het Gemeentekantoor en den bouw van een privaatgelegenheid annex verbouwing van een oud motorhuis tot privaatgelegenheid aan de B. A. S.

Vrijwel alle werken werden aanbesteed met uitzondering van de beide laatstgenoemden, die in eigen beheer werden uitgevoerd.

De bouw van de emplacementen te Gempol en Oemboelan, bestaande uit een pompgebouw, een laagreservoir van gewapend beton, een tweetal woningen voor Europeesch personeel, drie woningen voor Inlandsche mandoers te Gempol en een pompgebouw, een pompkelder van gewapend beton, een woning voor een Europeeschen machinist en een drietal Inlandsche woningen te Oemboelan werden uitgevoerd voor den dienst der Gemeentelijke Waterleiding en zijn een onderdeel van de groote uitbreidingswerken van het Gemeentelijk Waterleidingnet met een buizenstelsel van het brongebied Oemboelan.

Het emplacement te Gempol werd uitgevoerd door den aannemer W. J. Veen voor de som van f 58.400,—, dat van Oemboelan door de Bouw Mij. Darmo voor f 36.450.—.

De werkzaamheden te Gempol hadden door de goede organisatie op het werk een vlot verloop, zoodat de gebouwen binnen den vastgestelden termijn door den aannemer konden worden opgeleverd, waardoor deze in het genot kon worden gesteld van de gestelde maximale premie van totaal f 6000,—.

In Oemboelan daarentegen had de aannemer niet alleen te kampen met verschillende tegenslagen, als daar zijn de harde ondergrond, moeilijkheden met werkvolk, enz., maar ook de organisatie op het werk was minder goed dan die te Gempol. Het was dan ook niet te verwonderen, dat de gebouwen niet op tijd kon-

den worden opgeleverd. De aannemer verviel in een boete van f 3000,—, waarvan later f 1000,— werd gerestitueerd.

Beide emplacementen werden in verslagjaar op eenige kleinigheden na geheel voltooid en konden aan den Dienst der Waterleiding in exploitatie worden overgedragen.

De bouw van een nieuw kantoorgebouw t.b.v. de Gemeentelijke Centrale Boekhouding werd noodzakelijk geacht in verband met de algehele reorganisatie van de Gemeentelijke Boekhouding door den Gouvernements-accountantsdienst. De uitvoering werd gegund aan de Hollandsche Beton Mij. voor de som van f 26.975,—. Het werk had een vlot verloop en het gebouw kon binnen den vastgestelden termijn worden opgeleverd. Het nu gebouwde gedeelte is slechts de helft van het oorspronkelijk gedachte ontwerp. Het ligt n.l. in de bedoeling in de toekomst naast het administratiegebouw nog een lokaliteit op te zetten voor onderbrenging van het Ontwerp- en Teekenbureau van Publieke Werken. De beide lokaliteiten zullen dan onder één dak komen, gescheiden door een overdekten doorrit. Het geheel zal in de toekomst een goede afsluiting van het achtererf der Gemeentekantoren geven.

De verbouwingen aan het Raadhuis beoogen in de eerste plaats meerdere loketruimte te verkrijgen voor den Ontvangersdienst, daar momenteel het aantal aanwezige loketten niet voldoende is voor de bediening van het publiek. Vooral aan het begin van de maand, wanneer de meeste betalingen plaats vinden, wordt dit ongerief sterk gevoeld. Behalve de uitbreiding der loketten, zullen de tegels in de geheele benedenverdieping van het gebouw worden opengebroken en opnieuw worden gelegd. De vloeren in alle vertrekken zijn n.l. sterk gezakt. Met de werkzaamheden kon eerst in de laatste maand van verslagjaar worden aangevangen, daar hiermede moest worden gewacht, tot het nieuwe administratiegebouw, bestemd voor de Centrale Boekhouding, was opgeleverd.

De bouw van een viertal volksscholen in de wijken Kepoetran, Kedoengsarie, Patemon en Dapoean is voortgesproten uit den wensch van den Gemeenteraad om met het volksonderwijs, hetwelk door de Gemeente zal moeten worden betaald, een aanvang te maken. Het werk werd gegund aan den Chineeschen aannemer Pang A Tjang voor de som van f 5.975,— en werd volgens gemeentelijk project uitgevoerd van semipermanent materiaal, bestaande uit een voetingmuurtje van baksteenmetselwerk met daarboven bilik en gaas. Alle vier scholen werden op tijd opgeleverd en konden bij den aanvang van het nieuwe schooljaar in gebruik worden genomen.

De bouw van de mandoerswoning annex koelieloods nabij de Inlandsche begraafplaats Tembok Gedeh werd uitgevoerd door

den aannemer J. Groen voor een aanneemsom van f 2.965,—. Ook dit werkje kwam in verslagjaar geheel gereed.

Voor het Passerbedrijf werden in het verslagjaar loodsen gebouwd ter uitbreiding van de passers Patjarkling, Kembang en Kepoetran. De uitvoering der beide eerstgenoemde werken werd gegund aan de Bouw Mij. Sitsen & Louzada voor de gezamenlijke aanneemsom van f 18.960,—, terwijl de bouw van de loodsen in rondhout ter uitbreiding van Passar Kepoetran door den aannemer Pang A Tjang voor f 5.260,— werd aangenomen.

Aan de Gemeentelijke B. A. S. werden eenige verbouwingen verricht ter verkrijging van meerdere en betere urinoirs en W. C.'s. De oude inrichting voldeed n.l. niet meer aan moderne hygiënische eischen. Een aanvankelijk door de leerlingen zelf geprojecteerd en gedeeltelijk uitgevoerd gebouwtje, waarin de nieuwe urinoirs en W. C.'s zouden worden ondergebracht, werd door den Dienst van P. W. eenigszins gewijzigd en afgewerkt. Verder werd een oud motorhuisje getransformeerd in een gebouwtje met urinoirs en W. C.'s, waardoor de school momenteel beschikt over een voldoende aantal modern ingerichte gemakken.

HOOFDSTUK X. BOUW- EN WONINGTOEZICHT.

Personeel. Op 1 Januari 1932 bestond de formatie uit: 1 chef, 4 rooimeesters 1ste klasse, 1 rooimeester 2e klasse, 1 technisch ambtenaar ter beschikking, 4 hoofdmandoers, 7 mandoers, 1 controleur, 1 ambtenaar voor de woningstatistiek en 1 schrijver voor de woningstatistiek.

De rooimeester 2de klasse R. Meerens kwam in Maart van Europeesch verlof terug. De rooimeester 1ste klasse J. F. Valkenhoff vertrok den 6den April met Europeesch verlof en heeft den 15den November zijn werkzaamheden hervat. De technisch ambtenaar ter beschikking G. Nijssen verliet ultimo April den Gemeentedienst; de betrekking bleef on vervuld.

In de maand December kwam de mandoer Kartosoedjono te overlijden, in wiens plaats nog geen vervanger is benoemd.

Bouwvergunningen. In het verslagjaar werden 3102 verzoeken om bouwvergunning ingediend. Op 417 verzoeken werd afwijzend beschikt, terwijl 48 werden ingetrokken.

Schriftelijk werden 1281 bouwvergunningen verleend, betrekking hebbende op het bouwen van:

- 27 Europeesche woningen in de wijken Koepang, Darmo en Ketabang met een huurwaarde van f 70,— tot f 120,— per maand;
 - 111 kleine Europeesche woningen met een huurwaarde van f 40,— tot f 65,— p.m., waarvan 72 op het haventerrein en 39 verspreid over de stad;
 - 659 woningen in de kampongs;
 - 13 winkels, kantoren en pakhuizen;
 - 65 kleine winkelgebouwtjes aan wegen van minder beteekenis;
- Verder hadden de vergunningen betrekking op het verrichten van 556 verbouwingen aan verschillende soorten gebouwen en het sloopen van 4 steenen gebouwen.

Mondeling werden 1123 vergunningen verleend, betrekking hebbende op ver- en bijbouwingen aan woningen van tijdelijk materiaal i/d kampongs.

Omtrent de uitvoering van 12 werken door of vanwege het Gouvernement werd de door de Bouwverordening geëischte overeenstemming verkregen.

Door den Gemeenteraad werd ten behoeve van 8 verzoeken dispensatie verleend van een of meer bepalingen der Bouwverordening.

Ongevallen en bouwvalligheid van gebouwen. Van een bestaande woning aan den weg Djagalan is tengevolge van verweering van het materiaal de voorgalerij ingestort. Overigens kwamen dit jaar, noch bij bestaande, noch bij in aanbouw zijnde gebouwen ongevallen voor.

Het scheuren van gebouwen tengevalge van droogte kwam slechts een enkele maal voor.

In 5 gevallen moest de bouwvalligheid van constructies bij proces-verbaal worden geconstateerd en moesten de eigenaren worden aangeschreven de noodzakelijk bevonden sloopingen te verrichten.

Belangrijke nieuwe bouwwerken. Onder de belangrijke nieuwe bouwwerken, welke in het jaar 1932 definitief gereedkwamen, worden genoemd:

1. het Gouverneurskantoor aan de Aloon-Aloonstraat
2. het gebouw voor de ooglijderskliniek op Oendaan
3. het gebouw voor Hellendoorn aan den weg Toendoenganhoek Kenariestraat
4. het gebouw van de Simpang Apotheek aan het Simpangplein.

Processen Verbaal. In het verslagjaar werden opgemaakt 148 processen-verbaal, waarvan 98 betrekking hebben op overtredingen, 5 op noodzakelijke sloopingen en 45 op noodig bevonden hygienische verbeteringen.

In 11 gevallen moesten de voorgeschreven verbeteringen of sloopingen door de Gemeente op kosten van de eigenaren worden uitgevoerd.

Belangrijke Verkeersverbetering. Een van de belangrijkste verkeersverbeteringen is tot stand gekomen door den afbraak van het oude Residentiekantoor op het Willemsplein en door de verbreding van de wegen in aansluiting met de in het jaar 1932 gereedgekomen Wonokromobrug.

Verder worden genoemd de verbreding van den weg Toendoengan voor het perceel van Naessens door het terugbrengen van het hekwerk in de rooilijn, die van de Kampementstraat door het terugbrengen van verscheidene hekwerken in de hekrooilijn en het plaatselijk verbreed en asfalteeren van de wegen Petoekangan, Gedongbanger en Kapassarie.

In het verslagjaar is ook tot stand gekomen de doorbraak door het land Bagong in het verlengde van de Sumatrastraat in verbinding met den weg Ngagel.

Ter verbetering van rooilijnen werden in het verslagjaar aangekocht 33 perceelen en perceelsgedeelten.

Kampongverbetering. Voortgegaan werd met de aansluitingen voor afvoer van bad- en menagewater van kampongwoningen op de door de Gemeente aangelegde rioleering in de kampongs Soekodono, Pekoelen, Njamploengan, Petoekangan, Ampel, Keta-pang, Songojoedan, Baroe, Goedangdjaran, Pabean Bangilan en Polak Wonoredjo. In gevallen dat de eigenaren van de huizen niet in staat waren de aansluitingen te bekostigen, werd hierin tegemoetgekomen door uitvoering van de werkzaamheden door den Dienst van Gemeentewerken en het in termijnen van de betrokken eigenaren terugvorderen van de hiervoor verschuldigde bedragen, in verband waarmede de oplossingen over het algemeen zoo goedkoop mogelijk werden toegepast.

Rooilijnen. Vastgesteld werden de volgende rooilijnen:

1. Hekrooilijnen voor den weg Genteng Tjandiredjo en de gevelrooilijnen van de kampongwegen Genteng Arnowo — enz. (Raadsbesluit 14 September 1932 No. 322) Gemeenteblad 1932 No. 279).
2. Hekrooilijnen van den weg Kapasan en Kendjeran, Hankowstraat, Peipingstraat enz. en gevelrooilijnen Kapasan enz. (Raadsbesluit 14 September 1932 No. 338) Gemeenteblad 1932 No. 297.

Gewijzigd werden de volgende rooilijnen.

1. Hek- en gevelrooilijnen van de wegen van het Stadsgedeelte beoosten spoorbaan Goebeng-Soerabaja Kotta — Kendjeran — Ngaglik (vide Raadsbesluit 14 September 1932 No. 324) Gemeenteblad 1932 No. 281.
2. Rooilijn en breedte trottoir Palmenlaan Zuid (Raadsbesluit 9 Maart 1932 No. 29) Gemeenteblad 1932 No. 32.
3. Hekrooilijnen van de wegen in het stadsgedeelte, gelegen ten Noorden van den ontworpen verbindingsweg Kromme Keta-pang-Kaliondo Noord enz. (Raadsbesluit 22 Juni 1932 No. 219) Gemeenteblad 1932 No. 202.
4. Rooilijnwijziging Simolawang. (Raadsbesluit 28 December 1932 No. 458) Gemeenteblad 1932 No. 412.
5. Hekrooilijnen van het stadsgedeelte omsloten door de wegen Sidodadi, Tjantian, Kapasan, Hankowstraat en de ontworpen verbindingsweg Sidodadi — Simolawang (Raadsbesluit 28 December 1932 No. 459) Gemeenteblad 1932 No. 413.
6. Gevelrooilijnen Panggoong (Stadsgedeelte liggende tusschen de Kalimas en Kali Pegirian begrensd ten Zuiden door stationsweg en ten Noorden door Dwars Maleische Voorstraat en Kromme Ketapangstraat) (Raadsbesluit 19 October 1932 No. 359) Gemeenteblad 1932 No. 318.

Eigendomsaanvragen. In het verslagjaar werden totaal behandeld 79 verzoeken om Gouvernementsgrond in eigendom, in recht van opstal dan wel in jassen te verkrijgen. Tegen de inwilliging van 2 dezer verzoeken werd door den Stadsgemeenteraad bezwaar gemaakt.

Woningstatistiek. Voortgaan werd met het hernummeren van de daartoe in aanmerking komende gebouwen en het bijhouden van de mutaties in de bebouwing.

Rooigelden. In 1932 bedroeg de opbrengst van de rooigelden f 15.460,90 tegen f 23.994,15 in het jaar 1931.

HOOFDSTUK XI. BEGRAAFPLAATSEN.

§ 1. Europeesche Begraafplaatsen.

Gedurende het verslagjaar is door den dienst van Publieke Werken het resterende gedeelte van de begraafplaats Kembang Koening voorzien van betonnen voetpaden en afvoergoten. De kosten zijn bestreden uit de buitengewone begrooting.

De hoofdweg, welke loopt vanaf het monument van wijlen Bur-gemeester Dijkerman tot de Israëlitische afdeeling is grondig verbeterd, n.l. opnieuw ingewalst, geasfalteerd en opgesloten tusschen betonbanden. Deze kosten zijn betaald uit de gewone begrooting.

Door beide genoemde werken is het begaan van de begraaf-plaats veel verbeterd en laat niets meer te wenschen over.

Een gedeelte van de goedang op gemelde begraafplaats is omgebouwd voor privaat en urinoir, hieraan was behoefte. Deze kosten zijn eveneens bestreden uit de gewone begrooting.

Personeel. Het personeel bestaat uit: 1 opzichter 1e klas, 1 opzichter 3e klas, 1 schrijver, 6 metselaars en 2 wakers.

Lijkbezorging. In 1932 aangekocht en daarin bijgezette lijken:

A. Kembang Koening.

I. Aangekochte graven:

Aanduiding der graven	Aantal lijken		
	1930	1931	1932
<i>a. Betonnen graven.</i>			
1e. klasse	21	17	24
2e. klasse	16	14	16
3e. klasse	4	8	9
<i>b. Gemetselde graven.</i>			
1e. klasse	—	—	—
2e. klasse	2	9	5
3e. klasse	—	—	—
<i>c. Nissen.</i>	4	—	—
<i>d. Aarden graven:</i>			
1e voor onbepaalden tijd.			
1e. klasse	18	14	9
2e. klasse	55	21	24
3e. klasse	55	34	40
2e voor bepaalden tijd (8 jaar).			
1e. klasse	1	1	2
2e. klasse	3	1	4
3e. klasse	6	7	11

II. *Reeds gekochte graven.* In het verslagjaar werden bij gezet in reeds gekochte kelders of aarden graven:

Aanduiding der graven	Aantal lijken		
	1930	1931	1932
<i>a. Beton Kelders.</i>			
1e. klasse	20	8	11
2e. klasse	5	2	19
3e. klasse	3	5	4
<i>b. Gemetselde Kelders.</i>			
1e. klasse	1	—	—
2e. klasse	—	—	1
3e. klasse	1	1	2
<i>c. Nissen.</i>			
	—	2	—
<i>d. Aarden graven.</i>			
<i>a. Voor onbepaalden tijd.</i>			
1e. klasse	—	—	—
2e. klasse	1	2	—
3e. klasse	10	7	5
<i>b. Voor bepaalden tijd (8 jaar).</i>			
1e. klasse	—	—	—
2e. klasse	—	—	—
3e. klasse	—	—	—
<i>e. Kindergraven.</i>			
Aarden Kindergraven	114	110	95
Betonnen Kindergraven	24	21	18

Het aantal Pro-Deo graven bedroeg: in $\left. \begin{array}{l} 1930 : 32 \\ 1931 : 47 \\ 1932 : 31 \end{array} \right\}$

In het verslagjaar werden aangemaakt: 50 betonnen grafkelders voor 3 lijken, 20 betonnen grafkelders voor kinderen.

In 1932 werden bijgezet 330 lijken, tegen 321 in het voorgaande jaar.

B. Peneleh.

Op de begraafplaats Peneleh werden in het verslagjaar bijgezet:

- a. in eigendomskeiders $\left\{ \begin{array}{l} 63 \text{ lijken van volwassenen.} \\ 7 \text{ lijken van kinderen.} \end{array} \right.$
- b. in aarden graven geene.

Verassing. Lijkverbranding voor zoover betreft de Europeesche Bevolkingsgroep en ook ten aanzien van andere Bevol-

kingsgroepen, had in deze Gemeente niet plaats. Een crematorium bezit Soerabaja trouwens ook nog niet.

Onderhoud der Begraafplaatsen. De uitgaven voor beide Europeesche Begraafplaatsen hebben bedragen f 27.882.50 tegen f 29.201.01 in het jaar 1931.

Een gespecificeerd overzicht der uitgaven volgt hieronder:

Omschrijving	Bedrag der uitgaven		
	1930	1931	1932
Salaris personeel . . .	f 12.658,—	f 12.823,—	f 10.948,—
Aandeel hoofdtoezicht			
Chef Reinigingsdienst	„ 1.000,—	„ 1.000,—	„ 1.000,—
Transportkosten hoofd-			
opzichter en aandeel			
Chef R. D. . . .	„ 560,—	„ 320,—	„ 282,50
Schrijf- en bureaubee-			
hoeften, verlichting .	„ 253,71	„ 157,28	„ 182,90
Telefoonkosten . . .	„ 360,—	„ 360,—	„ 360,—
Onderhoud van wegen,			
graven, kelders etc.	„ 10.764,49	„ 8.846,59	„ 10.307,20
Onderhoud gebouwen.	„ 964,61	„ 823,43	„ 546,26
Aanmaak betonnen graf-			
kelders	„ 5.251,23	„ 4.651,61	„ 4.255,64
Kleeding begrafenis-			
bedienden	„ 32,11	„ 199,—	„ —,—
Verzekering	„ 20,10	„ 20,10	„ —,—
Totaal	f 31.864,22	f 29.201,01	f 27.882,50

De totale inkomsten hebben bedragen in 1932 f 25.701.50 tegen f 28.976.20 in 1931.

Gespecificeerd:

a. Begraafplaats Kembang Koening	1930: f 26.334,30
	1931: f 23.996,20
	1932: f 23.106,50
b. Begraafplaats Peneleh	1930: f 5.960,—
	1931: f 4.980,—
	1932: f 2.595,—

De vermindering in 1932 vindt haar oorzaak in de bij Raadsbesluit verlaagde tarieven voor beide Begraafplaatsen.

§ 2. Overige Begraafplaatsen.

In het verslagjaar hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

HOOFDSTUK XII. STADSREINIGING EN PLANTSOENDIENST.

§ 1. Reinigingsdienst.

Indeeling. Evenals vorige jaren was de stad verdeeld in 2 afdeelingen, elk weer onderverdeeld in 4 secties.

Aan het hoofd van eene afdeeling staat een opzichter, die tot zijne beschikking heeft 4 werkbazen voor de secties. In de secties, welke veel toezicht vergen is aan den werkbaas een hoofdmandoer toegevoegd.

Personeel. Het vaste personeel bestaat uit: 1 chef, 1 adjunct chef, 1 opzichter 1e. klasse, 1 opzichter 2e. klasse, 7 werkbazen, 4 hoofdmandoers en 1 opzichter 2e. klasse, die belast is met het toezicht op de veestallen.

In het verslagjaar is een werkbaas 1e. klasse eervol ontslagen met recht op pensioen; de ontstane vacature is aangevuld door overplaatsing van een ambtenaar van de Veterinaire Contrôle.

Ten behoeve van de verschillende afdeelingen waren de volgende werklieden in dienst.

Onderdeelen van den Dienst.	Aantal werklieden	
	1931	1932
Straatreiniging	263	261
Reiniging goten, riolen en leidingen en onderhoud bermen	321	322
Ophalen vuilnis (stad)	180	179
Ophalen vuilnis (kampong)	34	66
Vuilnisauto's	9	9
Verwerken vuil op de belten	74	69
Stallen	30	28
Onderhoud materieel	4	4
Werklieden (geen vaklieden)	6	6
Totaal	921	944

Vegen der Wegen. Het vegen van de wegen geschiedt door ploegen van twee, drie of vier man. Deze ploegen zijn voorzien van een handkar voor het vervoeren van het veegvuil.

De wegen der buitenwijken worden tweemaal per dag geveegd, de druk door dogkarren bereden wegen 4 tot 6 malen per dag. Om het stuiven in den Oostmoesson zooveel mogelijk tegen te gaan, wordt met de hand besproeid v.n.l. de onverharde weggedeelten.

Gedurende het verslagjaar is 34.050 M³. straatvuil verwijderd, diverse kampongwegen inbegrepen.

Ondervolgende staat geeft een overzicht van het aantal vegerers per sectie en het aantal M². te vegen weg per sectie.

Sectie	Aantal vegerers	Lengte der wegen in K. M.	Oppervlakte in M ²	Gemiddeld aantal M ² per veger per dag
I . . .	21	15,800	151.767	7274
II . . .	40	23,113	150.593	3765
III . . .	53	21,801	132.412	2442
IV . . .	37	12,398	140.389	3794
V . . .	33	24,313	196.218	5946
VI . . .	21	17,981	144.174	6866
VII . . .	31	28,473	267.444	8627
VIII . . .	25	46,083	290.993	11639
Totaal	1932	261	189,962	1.474.990
	1931	263	189,962	1.464.990

In verband met het vernieuwen van verschillende hoofdwegen door den dienst van Publieke Werken, welke wegen meerendeels ook verbreed zijn, is het aantal M². te vegen weg met ± 10.000 M². toegenomen. Omdat deze wegen gemakkelijker gereinigd kunnen worden, is het aantal vegerers nog met 2 man verminderd geworden.

Bovenstaande staat geeft duidelijk de druk door dierentractie bereden wegen aan, n.l. die secties, waarin een veger het minste aantal M². weg kan onderhouden.

Materieel. Voor het reinigen der wegen is het volgende materieel in gebruik:

	1931	1932
a. groote ijzeren vegerkarren . .	15	15
b. kleine ijzeren vegerkarren . .	34	6
c. gesloten houten vegerkarren .	51	83
d. kleine tjikarren voor één sappie .	20	20
e. trekossen	6	6

De kleine ijzeren vegerkarren, welke minder doelmatig blijken dan gesloten houten vegerkarren, worden indien zij versleten zijn vervangen door laatstgenoemde soort.

De kosten van het vegen der wegen hebben bedragen, inclusief aandeel algemeene kosten (personeel, transportk. enz.): f 82.998,83

Omschrijving	1931	1932
Aandeel algemeene kosten (personeel).	f 17.049,17	f 16.252,50
" " " (transportkosten)	" 1.284,60	" 1.013,17
" onderstand ontslagen personeel	" 376,70	" 388,68
" verzekering	" 10,—	" 10,—
" onderhoud koelieverblijven	" 297,54	" 190,84
" verlichting koelieverblijven	" 125,—	" 204,92
" onderhoud materieel	" 5.319,—	" 4.813,67
" bureau- en schrijfbehoeften, telefoonkosten e.d.g.	" 418,74	" 391,96
" Huur sproeiwagens.	" 1155,—	" —,—
Koelieloonen.	" 55.566,60	" 56.141,94
Aandeel tractiekosten voor vervoer veegvuil	3.686,50	" 3.591,15
Totaal	f 85.288,85	f 82.998,83

	1931	1932
Kosten per K.M. weg per jaar	f 448,97	f 436,91
" " M ² " " " " " "	" 0,058	" 0,056

Aandeel huur sproeiauto's is vervallen. In verband met de toegepaste bezuiniging is het sproeien van wegen tijdens voetbalwedstrijden gestaakt.

Goten en riolen. Voor het schoonhouden der goten, riolen en afwateringsleidingen beschikt men over speciale ploegen, die tevens belast zijn met het onderhoud der bermen en uiterwaarden.

In het jaar 1931 werden 303,600 K.M. goten en leidingen onderhouden. In den loop van het verslagjaar is dit aantal vermeerderd met 22 K.M.

De kamponggoten geven de meeste zorg, omdat de bevolking ondanks, dat het vuil huis aan huis wordt weggehaald, de goten blijft gebruiken als vuilnisbergplaats.

De kamponggoten worden éénmaal per drie dagen gereinigd. Alleen in de kampongs Semoet, Petjindilan en Sidodadie éénmaal per twee dagen, dit wat betreft de gesloten goten; de open goten worden naar behoefte gereinigd dagelijks of om den anderen dag.

De open goten in de Europeesche wijken worden in den Westmoesson twee malen, in den Oostmoesson éénmaal per week gereinigd.

In deze wijken eischen v.n.l. de wegbermen en brandgangen veel onderhoud. Dit onderhoud geschiedt ook door de gotenploegen. In genoemde wijken is het vervuilen van brandgangen regel.

In den Oostmoesson worden de groote afvoerleidingen grondig gereinigd o.a. afvoerleiding Koepang, Simolawang, Doepak, Grogolriool en afvoerleiding Oost Ketabang. Deze laatste is sedert Augustus in onderhoud.

Het aantal koelies en voormannen bedroeg in 1931: 321 en in 1932: 322. Ondanks de vermeerdering van het aantal K.M. goten met ± 22 K.M. is door splitsing van enkele ploegen en met vermeerdering van één koelie practisch geen uitbreiding van werklieden noodig geweest.

Het gotenstelsel omvatte in:

Omschrijving	Aantal K.M.	
	1931	1932
Beton- en gemetselde open goten	228,400	239,300
Duikers, riolen, gesloten kamponggoten en trottoirgoten	65,800	76,092
Gegraven leidingen en dito kamponggoten	9,500	9,500

De koelies belast met het reinigen der riolen waren verdeeld als volgt:

Sectie	Aantal voormannen en koelies	Aantal K.M. goten enz.	Aantal M ² bermen	Gemiddeld aantal K.M. goot en M ² berm per koelie			
				Goot		Berm.	
				1931	1932	1931	1932
I	34	35.500	10.288	0.934	1.044	271	302
II	36	41.892	38.556	0.606	1.163	1.134	1.071
III	53	44.200	22.500	1.052	0.834	533	424
IV	25	21.400	11.922	0.823	0.856	458	476
V	42	56.800	164.236	1.183	1.352	3.422	3.910
VI	30	28.500	53.167	0.950	0.950	1.772	1.772
VII	42	35.400	121.770	0.863	0.843	2.970	2.899
VIII	59	61.200	163.410	0.987	1.037	2.635	2.767
Totaal {	1932	322	324.892	585.849	—	—	—
	1931	321	303.600	585.849	—	—	—

Gegronde klachten kwamen niet binnen.

Tijdens zwaren regenval ondervond de afvoer geen stagnaties.

Gedurende het verslagjaar zijn $\pm 22.000 \text{ M}^3$ berm- en rioolvuil verwijderd. De totale kosten hebben bedragen, inclusief algemeene kosten f 89.444,63.

Omschrijving	1931	1932
Aandeel algemeene kosten (personeel)	f 17.049,17	f 16.252,50
„ transportkosten „	„ 1.284,60	„ 1.013,17
„ bureau- en schrijfbehoeften		
en telefoon	„ 418,74	„ 391,96
„ onderhoud koelieverblijven .	„ 297,54	„ 190,84
„ verlichting koelieverblijven .	„ 125,—	„ 204,92
„ onderstand ontslagen personeel	„ 376,70	„ 388,68
„ verzekering	„ 10,—	„ 10,—
„ onderhoud en aanschaffing materieel	„ 4.457,—	„ 4.344,41
Werkloonen	„ 70.075,30	„ 66.648,15
Totaal	f 94.094,65	f 89.444,63

De kosten hebben bedragen in:	1931	1932
per K.M. goot of riool	f 206,75	f 152,45
per 1000 M ² . berm	f 53,57	f 50,89

Van het totale bedrag ad f 89.444,63 is voor het onderhoud van riolen, goten, enz. 2/3 deel in rekening gebracht en 1/3 deel voor het onderhoud van bermen en uiterwaarden.

Stadsvuil. Het ophalen van huis- en ervvuil ondervond in het verslagjaar geen moeilijkheden. Tijdens Inheemsch Nieuwjaar zijn de vuilophalers des nachts om 2 uur begonnen, zoodat om 10 uur alle werkzaamheden waren geëindigd. Voor dit extra-werk is aan de werklieden een dagloon meer uitbetaald.

In het verslagjaar zijn voor ondervolgende wijken en straten „de Vuilnisverordening” van toepassing verklaard:

Panggoeng Gang I tot en met Gang VII, Hoesinstraat en Hoesin Dwarsstraat, Gerrit Jan Terwoordstraat.

Bagong, Houtstraat, IJzerstraat, Koperstraat, Staalstraat, Weg Ngagel.

De medewerking der Inheemsche bevolking van de kampongs laat veel te wenschen over.

Voor intensieve contrôle zijn eenige daggelders te werk gesteld, speciaal voor de kampongs; eenige verbetering is wel te bespeuren.

Over het geheele jaar zijn 12 gegronde klachten binnen gekomen. Een aantal klachten omtrent het niet ophalen van vuil, bleek bij onderzoek het gevolg te zijn van het aanbieden van een grootere hoeveelheid vuil dan is toegestaan. Na ingelicht te zijn door den betrokken ambtenaar werd het meerdere vuil tegen betaling weggehaald of dagelijks bij kleine hoeveelheden medegegeven.

Voor het ophalen van stadsvuil waren dagelijks in gebruik 62 vuilniswagens (1928: 46, 1929: 54, 1930: 64, 1931: 75), waarvan 54 drie ritten en 8 twee ritten per dag maakten. 7 vuilniswagens zijn op verschillende plaatsen in de kampongs gestationeerd voor het inladen van het vuil uit die kampongs; 5 vuilniswagens dienen voor reserve.

Voor het huis aan huis ophalen van het vuil der kampongbewoners zijn in gebruik 19 handwagens voorzien van wielen met rubberbanden, om het beschadigen van betonnen voetpaden en afvoergoten te voorkomen.

Het huisvuil van de wijken Darmo en Koepang wordt opgehaald met sappietractie en overgeladen in gesloten aanhangwagens, die gestationeerd zijn op een terrein van stal Koepang. De auto, die deze aanhangwagens ophaalt, doet 14 ritten per dag.

Voor het ophalen van passaruil is dagelijks één auto in gebruik, die bij de passars gestationeerde aanhangwagens ophaalt; 12 aanhangwagens zijn voor de passars in gebruik.

Dierentractie. Het trekvee bestond op ulto. 1928 uit 187, 1929: 203, 1930: 229, 1931: 242 en op ultimo van het verslagjaar uit 243 trekossen.

Aangekocht werden 16 trekossen tegen een gemiddelden prijs van f 67.—. Verkocht werden 14 trekossen, die gezamenlijk f 365.— opbrachten, dus $\pm$ f 26.— per stuk. Deze dieren waren langer dan 6 jaren in gebruik. Achttien gevallen van mond- en klauwzeer deden zich voor, alle aangetaste beesten genazen.

Het terrein rondom de stallen Sidodadie en Koepang is op nieuw van eene verharding voorzien en geasfalteerd. De kosten zijn bestreden uit de gewone begrooting.

Koelieverblijven. De Reinigingsdienst beschikt over 4 behoorlijke koelieverblijven met daarbij behorende keukens, privaten en badgelegenheden. In de laatste maand van het verslag-

jaar is begonnen met het bouwen van een vijfde koelieverblijf te Doepak. Hierin zullen ondergebracht worden belten- en goten-koelies met hunne gezinnen.

Belten. De Stads gemeente Soerabaja beschikt over 3 groote vuilnisbelten, gelegen buiten de bebouwde kom t.w. Doepak, Wonokoesoemo en Karangmendjangan en voorzien in de behoefte voor minstens 15 jaren. De belt Sidotopo wordt op verzoek van de S. S. met stadsvuil opgehoogd.

Gedurende het verslagjaar werden de volgende hoeveelheden stadsvuil op diverse belten gestort.

Belten	Aantal M ³ gestort vuil				
	1928	1929	1930	1931	1932
Goebeng ¹⁾	60.983	77.084	48.607	—.—	—.—
Doepak	74.913	78.073	126.226	119.911	122.225
Wonokoesoemo	47.278	55.580	64.792	71.635	76.468
Sidotopo	30.095	24.294	26.826	33.254	35.561
Karangmendjangan ²⁾	—.—	—.—	16.200	69.302	70.078
Totaal	213.269	235.031	282.651	294.102	304.332

De kosten voor het verwerken en afdekken van vuil bedroegen f 19.185,11 tegen f 20.566,71 in 1931.

Veel zorg is besteed aan het afdekken van de belten in den vliegtijd. Klachten uit de omgeving van de belten zijn niet binnengekomen.

Door het Hoofd van den Plaatselijken Gezondheidsdienst is dit jaar wederom personeel beschikbaar gesteld om de vliegenplaag te bestrijden, door al het vuil te bespuiten met een mengsel van petroleum en residu.

Door particulieren (stalhouders) is op de belten Doepak en Wonokoesoemo $\pm$ 30200 M³. mest gestort.

In den Oostmoesson wordt deze mest verbrand en met de overblijvende asch worden in den vliegtijd de belten afgedekt.

¹⁾ Deze belt werd in 1931 gesloten.

²⁾ Vanaf 1930 in gebruik.

In het verslagjaar werd door den Reinigingsdienst op de belten gestort:

riool- en gotenvuil	27.200 M ³ .
straat- en veegvuil	34.050 M ³ .

Specificatie van kosten voor het ophalen en verwerken van stadsvuil:

Omschrijving	1931	1932
Aandeel algemeene kosten (personeel)	f 17.049,17	f 16.492,50
„ transportkosten („)	„ 1.284,60	„ 1.013,17
„ onderstand ontslagen (personeel)	„ 376,07	„ 388,68
„ bureau- en schrijfbehoeften, telefoon, enz.	„ 418,74	„ 436,96
Ophalen vuil, loonen koetsiers en koelies	„ 60.786,69	„ 64.355,78
Loonen stalkoelies	„ 9.063,60	„ 8.062,96
Verzorging trekvee (veevoeder, e.d.g.)	„ 52.210,40	„ 47.785,93
Aankoop trekvee en uitbreiding stallen	„ 9.137,72	„ 3.037,44
Onderhoud stallen	„ 502,58	„ 492,19
„ toegangswegen belten . . .	„ 705,84	„ 256,07
Verlichting stallen en koelieverblijven.	„ 645,28	„ 504,03
Aandeel onderhoud „ . . .	„ 297,54	„ 388,47
Verwerken vuil op de belten . . .	„ 20.566,71	„ 19.185,11
Huur auto's en aanhangwagens . .	„ 31.359,—	„ 34.404,—
Onderhoud en aanschaffing materieel.	„ 8.585,89	„ 5.509,81
Totaal. . .	f 213.000,40	f 202.313,10

De kosten per M³. = f 0,664 tegen f 0,722 in 1931; f 0,747 in 1930, f 0,783 in 1929, f 0,859 in 1928, f 0,916 in 1927.

Voor het ophalen van huis- en ervvuil en stalvuil werd van particulieren ontvangen f 16.975,04 tegen f 17.718,26 in 1931, en f 18.670,27 in 1930.

Voor het ophalen van pasaruil werd door het Passerbedrijf bijgedragen f 48.175.—.

De netto-kosten hebben dus bedragen f 202.313,10— (f 16.975,04 + f 48.175.—) = f 137.163,06 tegen f 144.529,79 in 1931 en f 143.239,37 in 1930.

De kosten voor het ophalen en verwerken van M³. stadsvuil verdeeld over onderstaande posten, hebben als volgt bedragen:

Omschrijving	1931	1932
Aandeel algemeene kosten (personeel)	f 0,059	f 0,054
„ transportkosten („)	„ 0,004	„ 0,003
„ onderstand ontslagen (personeel)	„ 0,001	„ 0,001
„ bureau- en schrijfbehoeften, telefoon, enz.	„ 0,002	„ 0,002
Ophalen vuil, loonen koetsiers en koelies	„ 0,206	„ 0,212
Loonen stalkoelies	„ 0,031	„ 0,027
Verzorging trekvee (veevoeder, e.d.g.)	„ 0,181	„ 0,157
Aankoop trekvee en uitbreiding stallen	„ 0,033	„ 0,009
Onderhoud stallen	„ 0,002	„ 0,002
„ toegangswegen belten	„ 0,003	„ 0,001
Verlichting stallen en koelieverblijven.	„ 0,002	„ 0,002
Aandeel onderhoud „	„ 0,001	„ 0,001
Verwerken vuil op de belten	„ 0,065	„ 0,064
Huur auto's en aanhangwagens	„ 0,106	„ 0,114
Onderhoud en aanschaffing materieel.	0,026	„ 0,015
Totaal.	f 0,722	f 0,664

Materiaal. Het rollend materieel bestond uit:

Materieel	1931	1932
Gesloten vuilniswagens	68	68
Open „	7	6
Gesloten sappiekarren, voor veegvuil	20	20
Modderkarren (gesloten)	51	51
„ (open)	23	17
Vegerkarren (klein model)	34	6
„ (groot „)	15	15
„ (houten, gesloten)	51	83
Handkarren voor ophalen kampong-vuil	15	21
Houten lorries (vuiltransport belt).	71	71
Ijzeren „ („ „)	8	8

Besproeiing. In verband met de bezuinigingen bij de Gemeente is het sproeien van wegen stopgezet. Alleen tijdens de Jaarmarkt zijn de omliggende wegen besproeid. De uitgaven hebben bedragen f 1.155.—.

Beerputten. In totaal werden vervoerd:

	Aantal tanks	
	1931	1932
a. Voor particulieren	649	380
b. „ Gemeente Slachthuis	2555	2620
c. „ andere Gemeente diensten .	17	3
Totaal	3221	3003

De opbrengst heeft bedragen f 7.182,50 tegen f 8.742,25 in het jaar 1932.

De kosten hebben bedragen:

Omschrijving	1931	1932
a. Kosten bediening.	f 1.719,77	f —,—
b. „ onderhoud en aanschaf- fing materieel	„ 2.903,24	„ —,—
c. Aandeel algemeene kosten . .	„ 400,—	„ 400,—
d. Rente en afschrijving materieel .	„ 2.600,—	„ —,—
e. Werkloonen	„ —,—	f 933,20
f. Huur materieel	„ —,—	„ 9.600,—
Totaal	f 7.623,01	f 10.933,20

Met ingang van het verslagjaar is het materieel overgegaan naar de Gemeente Werkplaats en wordt hiervoor een maandelijksche huur van f 800.— betaald.

De posten *a*, *b* en *d* van bovenstaanden staat zijn voor dit jaar vervallen en zijn ondergebracht in huur materieel.

Voordeelig saldo in 1931 f 1.119,24 tegen *nadeelig* saldo van 1932 f 3.750,70.

De verlaging van de tarieven in het verslagjaar zijn mede oorzaak van het nadeelige saldo, zoomede de vrij hooge materieel-huur. De huur is vastgesteld door den Gouvernements Accountantdienst, belast met de reorganisatie der financieele Administratie der gemeente.

Kadaververwerking. De installatie is in het verslagjaar 190 maal in bedrijf geweest, tegen 194 maal in 1931.

Het aantal verwerkte kadavers bedroeg als volgt:

Omschrijving	1931	1932
Paarden	343	412
Runderen (sappies).	152	77
Karbouwen	5	29
Varkens	260	235
Kalveren	11	6
Schapen	—	1
Geiten	34	32
Honden	329	353
Katten	75	101
Apen	1	—
Totaal	1210	1248
Afgekeurd vleeschpicol:	634,11	1.012,87
Waarvan de volgende producten		
werden verkregen:		
a. Beender- en vleeschmeel, picol:	333,10	363,09
b. Vet. , , "	65,82	53,53

Huiden van paarden en runderen werden voor zoover zij in goeden staat verkeerden, verkocht.

Het aantal opgevangen honden bedroeg 436, waarvan 95 honden door hunne eigenaren werden teruggehaald.

De uitgaven hebben bedragen:

Omschrijving	1931	1932
Vaste exploitatiekosten (machinist, stokers en koelies)	f 3.285,09	f 2.931,60
Wisselvallige exploitatiekosten (brandstof, smeermiddelen)	„ 2.779,75	„ 3.411,48
Aandeel algemeene kosten	„ 1.460,—	„ 840,—
„ verzekering	„ 10,15	„ 108,—
Rente en afschrijving	„ 6.000,—	„ 6.000,—
Totaal	f 9.190,22	f 13.291,08
Nadeelig saldo	„ 13.504,99	„ 9.134,41

In het verslagjaar zijn geen klachten binnengekomen betreffende stank door de installatie veroorzaakt.

De afname van het product gaat niet zoo vlot als vorige jaren. Naar aanleiding van het verzoek van verschillende afnemers om den prijs per picol te verlagen, is de prijs per picol met f 0,50 verminderd. De opbrengst bedroeg f 4.156,67.

Vervoer dierenlijken. Door de kadaverauto werden de volgende ritten gemaakt:

a. voor particulieren .	{ 1931: 549
	{ 1932: 500
b. voor politie ¹⁾ .	{ 1932: 6
	{ 1931: 38

Voor het ophalen van kleine dieren (honden, katten, enz.) is een driewielig rijwiel in gebruik. Hiermede werden opgehaald 154 huisdieren.

De opbrengst bedroeg in het verslagjaar f 1.480,52 en in 1931 f 2.069.—.

De uitgaven bedroegen:

Omschrijving	1931	1932
a. Vaste exploitatiekosten . . .	f 1.455,98	f —,—
b. Wisselvallige exploitatiekosten .	„ 824,83	„ 420,65
c. Aandeel algemeene kosten . . .	„ 400,—	„ 430,—
d. Verzekering	„ 100,—	„ —,—
e. Rente en afschrijving	„ 600,—	„ —,—
f. Vaste kosten vervoer dierenlijken.	„ —,—	„ —,—
g. Huur kadaverauto	„ —,—	„ 2.580,—
Totaal	f 3.380,81	f 3.430,65
Nadeelige saldo	„ 1.311,81	„ 1.950,13

De posten *a*, *b*, *c*, *d* en *e* zijn opgenomen ter vergelijking met het jaar 1931.

Met ingang van het verslagjaar werd de kadaverauto ingehuurd van de Gemeente Werkplaats en is dus niet meer in beheer bij den Reinigingsdienst.

§ 2. Plantsoendienst.

Door den Plantsoendienst zijn in het verslagjaar aangelegd: plantsoen Kemajoran, eenige gazons te Boeboetan, gazon naast Lindeteves en 2 gazons nabij de Wonokrombrug.

¹⁾ Kosteloos.

Het parkje Aloon-Aloon Tjontong werd in 1932 verbeterd, terwijl tevens een trottoir werd aangelegd door P. W.; de helft der kosten is bestreden uit de gewone begroting, de andere helft der kosten werd betaald door den dienst van P. W.

De Inlandsche begraafplaats Kapas is voor zoover mogelijk beplant en voorzien van voetpaden.

De begraafplaatsen Karangtembok, Poetat en Prapatkoeroeng zijn gedeeltelijk beplant geworden; met de beplanting wordt in het jaar 1933 doorgedaan.

Ingevolge besluit B. en W. is een terrein, gelegen te Oost Ketabang beschikbaar gesteld om in stand te doen houden als bosch.

Hierin zijn door dzz. dienst eenvoudige paden aangelegd en de beplanting uitgebreid, terwijl het geheele boschterrein is ompaggerd geworden. De kosten zijn bestreden uit de gewone begroting.

Door den Plantsoendienst werden de volgende werkzaamheden verricht:

Omschrijving	1931		1932	
	Aantal boomen	Aantal heesters	Aantal boomen	Aantal heesters
Gerooid	312	—	437	—
Gesnoeid	5802	—	4143	—
Geplant.	1628	2475	1514	2965

De kosten van den Plantsoendienst zonder algemeene kosten bedroegen f 22.065,32 tegen f 22.460,55 in het jaar 1931; inclusief algemeene kosten f 33.912,43 tegen f 36.068,01 in 1931.

Gespecificeerd als volgt:

Omschrijving	1931	1932
Onderhoud parken.	f 9.470,78	f 8.807,67
Kappen en planten van boomen en onderhoud kweektuinen . .	„ 12.899,78	„ 12.149,29
Aankoop mest en kleine gereedschappen	„ 1.088,99	„ 1.108,36
Aandeel algemeene kosten (personeel).	„ 10 940,—	„ 9.940,—
„ transportkosten	„ 1.400,—	„ 1.670,—
„ schrijf- en bureaubehoefden en telefoonkosten	„ 268,46	„ 237,11
Totaal	f 36.068,01	f 33.912,43

De opbrengst van verkocht brandhout (gerooide boomen) en verkochte planten, en voor het verrichten van werkzaamheden voor derden bedroeg in het verslagjaar f 11.872,48, tegen f 15.368,48 in 1931. Aan loonen voor werken voor derden werd uitbetaald f 4.704,63.

Het personeel bestond uit: 1 hoofdopzichter, 1 werkbaas en 1 hoofdmandoer.

Bijlagen:

Ontvangsten van den Reinigings- en Plantsoendienst te Soerabaja gedurende 1932.

On- derdeel.	ONTVANGSTEN	BEDRAG	
	<i>I. Reinigingsdienst.</i>		
	Bijdrage Passerbedrijf	f 48.175,-	
26	Diverse opbrengsten	„ 1.480,52	
13	Retributie ophalen vuil (huis-en erf.) „	15.494,52	
23	Beerputreiniging	„ 7.182,50	
24	Transport dierenlijken.	„ 1.959,75	f 74.292,29
	<i>II. Plantsoendienst.</i>		
27	Opbrengsten planten en werken voor derden	„	11.872,48
Totaal		1932	f 86.164,77
		1931	f 102.016,10

Uitgaven Reinigings,- en Plantsoendienst te Soerabaja 1932.

Art.	UITGAVEN	BEDRAG	
a. Algemeene Kosten.			
48a	Bezoldiging.	f 51.957,50	
48b	Toelagen	240,—	
48c	Transportkosten personeel	3.639,50	
49	Schrijf- en bureaubehouften e.d.g.	350,87	
50	Telefoonkosten	885,—	f 57.072,87
b. Algemeene Tractiekosten.			
51a	Onderhoud stellen	f 492,19	
51b	Onderhoud koelieverblijven.	572,53	
51c	Verlichting stallen en koelieverblijven	913,87	
51d	Onderhoud woning Stalopziener.	35,—	
52a	Stalkoelies	8.562,96	
52b	Veevoeder e.d.g.	48.785,93	
53	Huur vrachtauto's	34.404,—	
54	Verplaatsen koelieverblijven.	197,63	
55	Aankoop trekvee,	3.037,44	f 97.001,55
c. Stadsreiniging.			
56a	Vegen der wegen	f 56.141,94	
56b	Onderhoud goten en riolen.	66.648,15	
56c	Ophalen vuil	49.691,15	
56d	" " kampongs	16.755,78	
56e	Beltenkoelies	19.185,11	
56f	Bewaking, etc.	4.633,24	
57	Onderhoud materieel	6.696,14	
58	Aanschaffing	3.338,53	
59	Onderhoud toegangswegen belten	256,07	f 223.346,11
d. Beerputreiniging.			
60	Werkloonen	f 933,20	
61	Huur materieel	9.600,—	f 10.533,20
e. Kadaververwerking.			
62a	Loonen	f 2.331,60	
62b	Toelage Opzichter	240,—	
62c	Assurantie eigen fonfs.	108,—	
62d	Toezicht Werkplaats	600,—	
63	Wisselvallige exploitatiekosten	3.411,48	f 6.691,08
f. Transport Dierenlijken.			
64	Vaste kosten vervoer dierenlijken	f 420,65	
65	Huur kadaverauto	2.580,—	f 3.000,65
g. Plantsoendienst.			
1. Algemeene Kosten.			
66a	Bezoldiging.	f 8.940,—	
66b	Transportkosten	1.470,—	
67	Bureau- en schrijfbehoeften	57,11	
68	Telefoonkosten	180,—	f 10.647,11
2. Onderhoud.			
69a	Kappen en planten van boomen en onderhoud kweektuinen.	f 12.149,29	
69b	Werken voor derden.	4.704,63	
70	Aankoop mest en gereedschappen	1.108,36	
71	Onderhoud parken.	8.807,67	f 26.769,95
Totaal		f	435.062,52

Algemeen overzicht uitgaven Reinigingsdienst per afdeling in duizendtallen Guldens.

OMSCHRIJVING.	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
<i>Algemeene kosten.</i>														
Bezoldiging en transportkosten	45,0	58,1	59,0	53,0	57,7	57,2	65,0	67,3	63,0	67,0	74,7	72,1	71,8	55,6
Kantoorkosten en div. . . .	2,7	5,5	2,4	0,9	1,8	0,9	2,0	2,8	3,0	2,2	1,6	2,1	1,7	1,5
	47,7	63,6	61,4	53,9	59,5	58,1	67,0	70,1	66,0	69,2	76,3	74,2	73,5	57,1
<i>Tractiekosten.</i>														
Trekvee, stallen en verzorging	37,2	46,2	26,9	39,7	48,5	62,4	54,2	51,5	49,7	63,7	67,7	75,1	73,8	62,6
Vrachtauto's	11,3	11,3	99,7	129,1	93,7	55,8	15,3	25,0	24,8	27,3	27,5	29,1	31,4	34,4
„ (particulieren)	22,5	55,8	32,1	43,2	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—	—,—
	71,0	113,3	158,7	212,0	142,2	118,2	69,5	76,5	74,5	91,0	95,2	104,2	105,2	97,0
<i>Reiniging.</i>														
Loonen vegen wegen, schoonmaken goten en riolen, materieel	202,1	298,9	362,0	415,8	275,8	215,9	191,9	195,6	203,3	215,0	212,6	228,4	230,5	223,3
<i>Besproeiing.</i>														
Loonen, materieel auto's	18,1	20,8	43,5	52,8	42,4	10,3	1,8	2,0	1,9	1,0	2,5	3,0	1,2	—,—
<i>Beerputreiniging</i>	—,—	—,—	—,—	4,7	9,0	3,5	5,6	4,3	5,7	6,0	5,1	5,3	4,6	10,6
<i>Kadaververwerkingsinstallatie.</i>	—,—	—,—	—,—	—,—	4,3	7,0	5,3	6,7	5,9	5,7	6,5	6,8	6,0	5,9
<i>Transport dierenlijken . . .</i>	3,0	1,7	8,0	6,7	3,3	2,5	2,3	2,6	2,6	2,6	1,8	1,8	2,3	3,0
<i>Plantsoendienst</i>	18,6	35,6	24,4	41,1	38,5	37,3	22,4	20,3	19,4	21,1	23,6	20,9	23,0	37,4*
TOTAAL	360,5	531,9	658,0	787,0	575,0	452,8	365,8	378,1	379,3	411,6	423,6	444,6	446,3	434,5

*) De hogere kosten van den Plantsoendienst zijn veroorzaakt door de splitsing van art. „bezoldiging”. De ambtenaren van den Plantsoendienst werden vroeger jaren in één art. ondergebracht: „Bezoldiging personeel Reinigings- en Plantsoendienst”.

Verdeeling van de kosten over de verschillende onderdeelen van den Reinigings-,
Besproeiings- & Plantsoendienst te Soerabaja, gedurende het tijdvak 1926/1932.

Omschrijving	Vegen der wegen	Reinigen der goten, riolen, en bermen.	Ophalen en ver- werken van vuil	Be- sproeiing	Plant- soen dienst	Beerput- reiniging	Kadaver- verwer- king	Transport dieren- lijken	Totaal
a. Algemeene kosten .	f 18.056,31	f 18.056,31	f 18.331,31	f —,—	f 11.847,11	f 400,—	f 948,—	f 430,—	f 68.069,04
b. Tractiekosten . . .	„ 3.591,15	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 3.591,15
Huur auto's . . .	„ —,—	„ —,—	„ 34.404,—	„ —,—	„ —,—	„ 9.600,—	„ —,—	„ 2.580,—	„ 46.584,—
c. Reiniging: . . .									
Werkloonen . . .	„ 56.141,94	„ 66.648,15	„ 91.603,85	„ —,—	„ 20.956,96	„ 933,20	„ 2.931,60	„ 420,65	„ 239.636,35
Aankoop trekvee en	„ —,—	„ —,—	„ 3.037,44	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 3.037,44
Aanmaak karren, enz	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—
Materieel . . .	„ 4.813,67	„ 4.344,41	„ 5.509,81	„ —,—	„ 1.108,36	„ —,—	„ 3.411,48	„ —,—	„ 19.187,73
Toegangswegen									
belten .	„ —,—	„ —,—	„ 256,07	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 256,07
Koelieverblijven .	„ 395,76	„ 395,76	„ 492,19	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 1.283,71
Onderhoud stallen									
enz.	„ —,—	„ —,—	„ 504,03	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 504,03
„ trekvee									
enz.	„ —,—	„ —,—	„ 47.785,93	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 47.785,93
d. Beerputreiniging. .	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—
e. Kadaververwerking en vervoer dieren- lijken.	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—
f. Plantsoendienst . .	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 4.704,63	„ —,—	„ —,—	„ —,—	„ 4.704,63
TOTAAL :									
1932	f 82.998,83	f 89.444,63	f 201.924,63	f —,—	f 38.617,06	f 10.933,20	f 7.291,08	f 3.430,65	f 434.640,08
1931	„ 84.133,85	„ 94.094,65	„ 213.000,46	„ 1.155,—	„ 36.068,01	„ 5.023,01	„ 7.504,99	„ 2.780,81	„ 443.760,78
1930	„ 79.834,66	„ 98.353,27	„ 211.909,84	„ 2.975,—	„ 33.595,39	„ 5.722,—	„ 8.006,43	„ 2.812,60	„ 443.209,19
1929	„ 82.461,65	„ 100.545,45	„ 184.031,96	„ 2.555,—	„ 36.233,24	„ 5.507,67	„ 7.840,54	„ 2.674,42	„ 421.849,93
1928	„ 77.108,56	„ 100.831,—	„ 183.231,09	„ 968,25	„ 32.619,65	„ 6.435,50	„ 6.814,11	„ 3.529,20	„ 411.537,26
1927	„ 73.617,67	„ 87.710,62	„ 165.941,12	„ 1.875,—	„ 32.646,18	„ 6.386,45	„ 7.195,01	„ 3.882,86	„ 379.254,91
1926	„ 71.957,65	„ 91.318,96	„ 161.361,27	„ 2.036,60	„ 34.355,62	„ 4.960,55	„ 8.129,38	„ 4.026,44	„ 378.146,37

HOOFDSTUK XIII. VETERINAIR-HYGIENISCHE DIENST.

Personeel. Aan het eind van het verslagjaar bestond het personeel uit: 1 veearts, hoofd van den Dienst, 1 adjunct veearts, 1 hoofdopzichter bij het slachthuis, 1 opzichter voor de veterinaire contrôle, 2 mantri's, 4 keurmeesters 1ste en 2e klasse, 6 keurmeesters 3e klasse, 1 laborant 1ste klasse, 1 laboratoriumbediende, 1 hulpkassier en 1 oppasser.

Verloven. Binnenlandsch verlof wegens langdurigen dienst voor den duur van 5 maanden en 10 dagen werd verleend aan den mantri Notoardjo, ingaande 2 Juli 1932 (besluit ddo. 15 Mei 1932 No. 893/BW).

Aan den keurmeester 3e klasse Soetardjo werd wegens ziekte een binnenlandsch verlof van $2\frac{1}{2}$ maand verleend, ingaande 27 Januari 1932 (besluiten ddo. 9 Maart 1932 No. 290/BW en ddo. 9 April 1932 No. 391/BW).

Mutaties. De opzichter van het slachthuis G. Smit werd wegens overcompleet bij besluit van 23 Februari 1932 No. 234/BW overgeplaatst naar den Reinigingsdienst.

Aan den hoofdopzichter J. Tuin, die in verband met zijn leeftijd en diensttijd voor pensionneering in aanmerking kwam, werd door het College van Burgemeester en Wethouders vergunning verleend tot eind April 1933 door te dienen. Als zijn toekomstige plaatsvervanger werd voorloopig aangewezen de opzichter van de veterinaire contrôle J. J. Treffers, die in verband hiermede reeds op het slachthuis werd te werk gesteld.

Slachthuis. Het slachthuis werd in den loop van het verslagjaar geheel afgesloten door een betonmuur; tevens werd een kleine portiersloge gebouwd, waardoor een betere contrôle voor het toelaten van het publiek en vervoer van vleesch mogelijk is. In deze portiersloge werd tevens een plaats gereserveerd voor den kassier.

Aangevangen werd met het verstrekken van toelatingskaarten aan de slaggers en hun personeel.

Van den bouw van een besterfrumte (zonder koelhuis) werd voorloopig in verband met de ongunstige tijdsomstandigheden, afgezien.

De vloer in den middengang van het slachthuis en de darmwasscherij werd vernieuwd. Voor deze vloer werden gebezigd Duramiet-tegels. De wegen op het terrein werden van een nieuw betonasfaltlaag voorzien. De tegelbekleding van de binnenzijde der muren van het slachthuis eischte dit jaar meermalen herstel, zoodat in de naaste toekomst wel zal moeten worden overgegaan hiervoor ander materiaal te gebruiken.

De veepasser voldoet aan de gestelde eischen. In den loop van het verslagjaar werden op het terrein eenige koeliewoningen (verblijven) gebouwd, terwijl de ingang door het aanbrengen van de portiersloge werd verbeterd.

Vloeren en voederbakken in de hokken van de varkenskraal werden aangetast door zuur geworden voedselresten. Hierin werd getracht verbetering te krijgen door deze te bestrijken met waterglas.

Ook dit jaar werden vrijwel alle hokken verhuurd.

Slachtingen. Geslacht werden:

Soorten	1931	1932
Runderen	52.084	51.312
Varkens	20.062	19.123
Geiten	38.119	35.071

De runderslacht bleef gedurende het verslagjaar ongeveer op hetzelfde niveau. De veeprijzen zijn nog meer gedaald, terwijl ook de prijs van het vleesch aanmerkelijk verminderde, ofschoon deze laatste vermindering zeker niet in verhouding staat met de vermindering van de veeprijzen.

Alhoewel de prijzen der huiden ook zeer laag zijn, wordt het slagersbedrijf nog alleszins loonend geacht.

In het begin van het verslagjaar werd veel Bali-vee geslacht doch het bleek, dat dit vee niet kon concurreeren met het Madoera-vee, vooral ook, omdat de slagers rekening moeten houden met afkeuring ten gevolge van veelvuldig voorkomende blaaswormen.

Vergunning werd gekregen tot het inhuren van koelruimte voor het voor de consumptie geschikt maken van zwak finnige runderen, waarvan echter in verband met de sterke vermindering van het aantal ter slachting aangeboden Bali-vee geen gebruik gemaakt werd.

De varkensslacht verminderde iets, hetgeen moet worden verklaard, door het wederom oprichten van een kongsie onder de Chineesche slagers, om door verminderde slacht den prijs van het varkensvleesch op peil te houden.

De geitenslacht verminderde dit jaar aanmerkelijk. Zooals in het jaarverslag van 1931 reeds werd opgemerkt, moet de oorzaak hiervan gezocht worden in de verlaging van den prijs van het rundvleesch, terwijl ook dit jaar de clandestiene slacht ongetwijfeld aan dit verschijnsel niet vreemd zal zijn.

Invoer van al of niet clandestien geslacht vee uit den omtrek van Soerabaja werd dit jaar weinig ter kennis gebracht.

Vleeschhouwerijen. In het begin van het verslagjaar waren aanwezig:

69 rundvleeschhouwerijen, 15 varkensvleeschhouwerijen, 1 geitenvleeschhouwerij.

In den loop van het verslagjaar werden verleend: 38 vergunningen voor rund-, 6 voor varkens- en 4 voor geitenvleeschhouwerijen en ingetrokken: 20 vergunningen voor rund-, 5 voor varkens- en 3 voor geitenvleeschhouwerijen, zoodat aan het eind van 1932: 87 rundvleeschhouwerijen, 16 varkensvleeschhouwerijen, en 2 geitenvleeschhouwerijen, een vergunning hadden.

Het aantal ingeschreven waldjo's (rondventers) steeg tot 397.

Afkeuringen. De volgende ziekten werden onder het slachtvee geconstateerd:

Cysticercus Inermis werd waargenomen bij 489 runderen of $\pm 0,95\%$ van het geslachte aantal.

Cysticercus Cellulosae werd aangetroffen bij 157 varkens of $\pm 0,8\%$ van het totale aantal.

Mond-en Klauwzeer werd gezien bij 3534 runderen en 1 varken.

Tuberculose werd geconstateerd bij 10 melkrunderen en 1 varken.

Geelzucht werd waargenomen bij 8 varkens.

Een melkrund werd wegens endometritis afgekeurd.

Wegens distomatosis werden afgekeurd:

runderlevers 795 heele + 788 kati

geitenlevers 414 „ + 65 „

8 runderen met cysticercosis werden na een verblijf van 14 dagen in particuliere vrieskamers voor de consumptie goedgekeurd.

Op de passers werden in totaal afgekeurd 258 kati vleesch en 16 nieren.

Wegens overtreding van de slachtverordening werden in het verslagjaar 4 processen verbaal opgemaakt.

Melkerijen. In het begin van het verslagjaar waren aanwezig 19 melkerijen, terwijl 16 melkerijen buiten de Gemeente vergunning hadden voor invoer van melk. In den loop van het jaar werden verleend 3 vergunningen voor melkerijen terstede, 3 voor invoer van melk van buiten de Gemeente, 5 voor het oprichten van melkdistributiehuisen en 1 voor het kunstmatig bereiden van melk, terwijl werden ingetrokken: 5 vergunningen voor melkerijen, 1 voor invoer van melk, 1 voor een distributiehuis en 1 voor het kunstmatig bereiden van melk, zoodat aan het eind van 1932 een vergunning hadden:

17 melkerijen binnen de Gemeente, 18 melkerijen buiten de Gemeente, en 5 distributiehuisen.

Melkcontrôle. Onderzocht werden in het verslagjaar 694 straatmonsters melk, terwijl het aantal monsters, dat op verzoek van de melkveehouders werd onderzocht, in den loop van het jaar sterk steeg. Dit laatste is hoofdzakelijk te danken aan de publicatie der maandelijksche melkrapporten door de Vereeniging van Huisvrouwen, waardoor de noodzakelijkheid om goede melk te leveren door de melkerijhouders meer werd gevoeld.

Ondeugdelijk van samenstelling waren 35 monsters of $\pm 5\%$ van het onderzochte aantal.

Ondeugdelijk van toestand (bedorven) waren 9 monsters of $\pm 1,3\%$ van het totale aantal.

Minder deugdelijk van toestand (minder houdbaar, meestal door te hoog kiemgehalte) waren 94 monsters of $\pm 14\%$ van het totale aantal.

Proces-verbaal wegens overtreding van de Melkverordening werd 22 maal opgemaakt.

Stalhouderijen. Begin 1932 waren in de Gemeente 60 stalhouderijen aanwezig met 5394 paarden. In den loop van het jaar werden 7 vergunningen op andere eigenaren overgeschreven, terwijl 2 vergunningen werden ingetrokken, zoodat aan het eind van verslagjaar aanwezig waren: 59 stalhouderijen met 5598 paarden.

Uitgereikt werden dit jaar 1536 dogcar- en 87 kossongnummers.

De toestand van de meeste stalhouderijen laat veelal te wenschen over. Deze is het slechtst in de stalhouderijen gelegen aan den weg Rangkah-Kendjeran. Getracht zal worden hierin verbetering te brengen.

Een riool werd door de Gemeente reeds aangebracht, waarheen deze stalhouderijen hun hemel- en afvalwater kunnen afvoeren.

Het stalhoudersbedrijf ondervindt ook den nadeeligen invloed van de malaise, terwijl het voor deze bedrijven tevens hoe langer hoe moeilijker wordt aan de groote concurrentie van taxi, demmo, atax en autobus het hoofd te bieden.

Geen der stalhouders is kapitaalkrachtig; de meesten steken tot over de ooren in de schulden.

Paardenkeuring vond ook dit jaar geregeld plaats, waarbij werd geconstateerd, dat een belangrijk percentage van de aanwezige paarden voor den dienst ongeschikt is.

Proces-verbaal wegens overtreding van de Stalhoudersverordening werd 48 maal opgemaakt.

HOOFDSTUK XIV. GROND- EN WONINGBEDRIJF.

Personeel. In de maand October van verslagjaar werd de ambtenaar, die in 1931, wegens door hem gepleegde onregelmatigheden, geschorst was, na veroordeeling door den Raad van Justitie, ontslagen.

Per medio Mei werd aangesteld een controleur, die uitsluitend belast werd met de contrôle op den verhuur van Gemeentegronden en de inning van de huurpenningen door de kamponghoofden.

In het afgelopen jaar werd aan enkele Gemeentelijke kamponghoofden ontslag verleend, wegens gebleken ongeschiktheid en werd bereids in de vacatures voorzien.

Het hoofd van de Gemeente kampong Djimerto werd wegens door hem gepleegde onregelmatigheden ontslagen en door den Landraad veroordeeld.

§ 1. Grondbedrijf.

In verslagjaar konden, de zeer slechte tijden in aanmerking genomen, eenige voordeelige verkoopen plaats vinden, o.a. de perceelen aan den weg Kaliasin. Ook eenige perceelen te Ketabang-Oost werden tegen eenen behoorlijken prijs verkocht.

De vraag naar bouwgrond werd tegen het einde van het jaar iets grooter.

De betaling der kooppenningen en de overschrijving van in vroegere jaren verkochte gronden vonden geregeld plaats.

In verslagjaar werd een aanvang gemaakt met de periodiek te verrichten taxatie van de overblijvende Gemeentegronden, door de door den Stadsgemeenteraad benoemde Commissie. Aan deze Commissie werden volledige kaarten verstrekt met daarbij behorende registers en verdere gegevens.

Om een voorbeeld te stellen aan de overige opgezetenen werden in het verslagjaar de achterstallige huurpenningen van eenige grondhuurders in verscheidene Gemeente-kampongs langs gerechtelijken weg ingevorderd.

Landen: 1. Goebeng. In 1932 hadden geen nieuwe verkoopen plaats. Van het gedeelte Goebeng-Oost werd 720 M². in huur gegeven voor industrie en $\pm$ 211.400 M². aan Inheemschen voor landbouwdoeleinden.

In verslagjaar werd de verkoop van 285 M² aan de N. V. Ijs Mij. Petodjo geannuleerd, welke annuleering werd goedgekeurd bij Stadsgemeenteraadsbesluit dd. 21 December 1932 No. 427. Dit stuk zal overgedragen worden aan den Reinigingsdienst voor uitbreiding van de karrenbewaarpplaats.

Het perceel verkocht aan de N. V. Volkshuisvesting werd in het afgelopen jaar ten name van de Vennootschap overgeschreven.

2. *Ketabang-West.* In verslagjaar werden de verkoopen aan de N. V. Tjandikoesoema van de perceelen gelegen aan de H. B. S. straat hoek Odomohoweg geannuleerd, welke annuleeringen werden goedgekeurd bij Stadsgemeenteraadsbesluit ddo. 1 Juni 1932 No. 157.

Het perceel aan den Odomohoweg, groot 646 M², werd verkocht voor den prijs van f 7.75 per M².

De inschrijving van het erfpachtsperceel aan den Odomohoweg hoek Woenistraat heeft nog niet plaats gehad. Hiervoor wordt nog een huur ontvangen van f 0.60 per M² per jaar.

Ultimo verslagjaar waren dus nog beschikbaar, exclusief het in erfpacht uit te geven perceel:

1	perceel aan de Woenistraat met eene oppervlakte van	1192	M ² .
1	„ „ „ H.B.S. straat „ „ „ „	685	M ² .
1	„ „ „ H.B.S. straat „ „ „ „	„	„
	hoek Odomohoweg met een „ „	1247	M ² .
	Totaal . . .	3124	M ² .

3. *Ketabang-Oost.* In verslagjaar werden verkocht 4 perceelen tot een totaal oppervlak van 6387 M².

De verkoop aan de N. V. Tjandikoesoema van een perceel, groot 297 M² aan den weg Tambaksarie werd geannuleerd bij Stadsgemeenteraadsbesluit ddo. 19 October 1932 No. 380.

In het Noordelijk deel van dit land werd een voetbalveld aangelegd, dat in huur werd gegeven aan de Voetbalvereniging H. B. S. voor f 960,— per jaar.

4. *Ngagel.* In verslagjaar werd aan het Gouvernement afgestaan een perceel, gelegen weg Ngagel hoek Djagir, groot 120 M², waarvoor aan denzelfden weg een perceel van gelijke grootte werd gekregen.

Verkoopen vonden niet plaats, ook werden geen perceelen in erfpacht uitgegeven; alleen werd een perceel, groot 1890 M², verhuurd aan den heer Sametz voor eenen jaarlijkschen huurprijs van f 1260.— per jaar.

Het erfpachtsrecht van het Constructie Bureau „Java” werd in verslagjaar geannuleerd. Verder hadden enkele overdrachten van erfpachtsperceelen aan derden plaats en bestemmingswijzigingen.

Van het land Ngagel-Oost werd niets verkocht of in erfpacht uitgegeven. Voor landbouwdoeleinden werd in totaal in huur gegeven 1.86.500 M². en aan de B.P.M. voor petroleumboringen, enz. 253.000 M².

5. *Simolawang*. In het verslagjaar werd een perceel, groot ± 900 M², hetwelk oorspronkelijk op de balans van het Grondbedrijf als zijnde onbebouwbaar afgeschreven, verhuurd voor het maken en de instandhouding van een tennisbaan tegen eenen huurprijs van f 180.— per jaar. Verkoopen hadden niet plaats.

6. *Darmo*. Verkoopen hadden in verslagjaar niet plaats.

De verkoop van ± 465 M² aan de N. V. Korverit en van 4393 M² aan het Bouw Bureau Wolffers werden geannuleerd.

De ruiling met het Gouvernement kwam in het afgelopen jaar nog niet tot stand.

7. *Oendaän*. Dit terrein, waarvan het grootste gedeelte werd overgegeven aan het Gemeentelijk Woningbedrijf, welke dienst hierop 64 goedkope woningen heeft gebouwd, wordt geheel ingenomen door kampongs en komt voorloopig niet voor bebouwing in aanmerking.

8. *Kepoetran-Kidoel*. In verslagjaar werden de bezitsrechten afgekocht op 1335 M² grond.

De kosten hiervan zijn volkomen gedekt door verkoop van andere reeds afgekochte perceelen tot en oppervlakte van 1756 M².

9. *Blaieran*. In verslagjaar werd een strook grond verkocht aan den weg Blaieran en Kranggan groot ongeveer 1250 M² voor den prijs van f 25.— per M², welke verkoop is goedgekeurd bij Raadsbesluit van 21 Maart 1932.

Andere verkoopen hadden niet plaats; ook de overdracht van het perceel, bestemd voor het Passerbedrijf heeft nog niet plaats gevonden.

In het afgelopen jaar werden de Inheemsche bezitsrechten afgekocht op 477 M² grond voor totaal f 4450.—

Het overgrootste deel van het land Blaieran I en II, waarop talrijke kampongwoningen staan, zal voorloopig in den bestaanden toestand worden gelaten.

10. *Boejoekan*. De overname door den Havendienst van een gedeelte van dit land, groot ± 28.700 M², is in verslagjaar nog niet tot stand gekomen.

11. *Boeboetan en Karangtembok*. Van deze beide landen werd in verslagjaar niets verkocht.

12. *Kapaskrampoeng en Kedonganjar*. Deze landen werden nog niet in exploitatie genomen en verkeerden nog in den oorspronkelijken toestand.

Van het land Kapaskrampoeng werd 540 M² verhuurd voor een voetbalveld.

13. *Wonokromo Pandjoenan.* In verslagjaar werden de onderhandelingen voortgezet met de B.P.M. voor verkoop van het geheele overblijvende deel.

14. *Sidodadie.* Dit terrein, groot 1960 M², gelegen aan den weg Sidodadie en hetwelk op de balans van het Grondbedrijf opgenomen zal worden onder den naam Sidodadie II werd in verslagjaar aangekocht van den heer Aldjuffrie voor totaal f 7.500.—

Hoofdzakelijk zullen deze perceelen bestemd worden ter verkrijging van een beter verkavelingsplan in verband met het achter dit terrein gelegen stuk Gouvernementsgrond, dat der Stadsgemeente in beheer werd gegeven voor uitbreiding van de Volkshuisvesting.

Momenteel staan op dit terrein nog eenige kamponghuizen, waarvoor huur wordt ontvangen.

Eigendomsgronden: a. Erfpacht. In 1932 zijn in erfpacht uitgegeven de ondervolgende perceelen:

Ligging	Naam van den erfpachter	Oppervl. in M ²	Canon p.j. per M ²	Totaal canon per jaar
Goebeng-Oost .	Provoost C.	1480	f 0,70	f 1.036,—
Ketabang-West .	W. A. Noz	664	" 0,35	" 232,40
	Japanese Association . .	10654	" 0,45	" 4.794,30
	Soerab. Jaarmarkt Vg . .	86800	" —	" 11.000,—
Ngagel-West . .	N. V. Parf. & Toil. Zeep- fabriek G. Dralle. . . . }	25035	" 0,27	" 6.759,45
	W. H. Hill.	11000	" 0,18	" 1.980,—
	N. V. Bouw Mij. Limburg IV	3700	" 0,18	" 666,—
	N. V. Noord Moeria. . .	1230	" 0,18	" 220,40
	N. V. Constr. Werkpl. „Eif- fel”	3380	" 0,18	" 608,40
	N. V. Oliefabriek Ngagel. R. D. de Jong	26560	" 0,25	" 6.640,—
	C. G. Carapiet (Electra). .	4060	" 0,25	" 1.015,—
	N. V. Hand. Mij. Carl. Schlieper.	6795	" 0,25	" 1.698,75
	N. V. Hoek & Co.	5835	" 0,25	" 1.458,75
	Rubber Import Mij. . . .	4435	" 0,25	" 1.108,75
	N. V. Vereenigde IJsfab- rieken	4705	" 0,30	" 1.411,50
	Plogstert & Co.	21395	" 0,30	" 6.418,50
	J. C. Schell.	10551	" 0,35	" 3.692,85
	J. N. Beck	2580	" 0,60	" 1.548,—
Ngagel-Oost . .	Maintz & Co.	2090	" 0,50	" 1.045,—
Boeboetan. . .	N. V. IJsen- en Handel Mij.	9650	" 0,25	" 2.412,50
		3130	" 0,20	" 1.565,—

b. Verhuur. In 1932 zijn in huur gegeven de ondervolgende perceelen:

Ligging	Naam der huurders	Oppervl. in M²	Huurprijs per M² per jaar	Totaal huurprijs per jaar
Goebeng-Oost .	N. V. Sb. Ijs- & Handel Mij. (terrein voor garages). Voor landbouwdoeleinden aan Inheemschen ± 30 bouw	720 213.000	f	50,— 651,—
Ketabang-West .	Liem Hook Liang	2851	f 0,60	1.710,60
Ketabang-Oost .	Sportvereniging H. B. S. ± Perlindoengan Peladjar (optie).	17.000 9.700		960,— 600,—
Ngagel-West .	T. T. Tan N. V. Alg. Bouw-en Aann. Mij.	12.080 1630	„ 0,40	4.832,— 570,50
	B. A. T	240	„ 0,50	120,—
	N.V. Ned. Ind. Bierbrouwe- rijen	200	„ 0,50	100,—
	F. R. Sametz (incl. huur ijzeren loods)	1890		1.260,—
	Socony	120		720,—
	Gouvernements Djatiebe- drijf	5050		276,—
Ngagel-Oost .	B. P. M	189.828		4.012,50
	B. P. M. (servituut, enz), F.R.W.J. Feddema ± 20 bouw	64.000 142.000		1.290,— 672,—
	J. van Olderen ± 12 bouw. s. f. Ketegan ± 79 bouw. Voor landbouwdoeleinden aan Inheemschen ± 56 bouw	95.200 560.900 397.600		770,— 4.161,86 960,—
Simolawang . .	Gronden voor tennisbaan. ±	900		180,—
Darmo	Grond voor Dierenasyl. ±	3200		160,—
Karangtembok .	Voor landbouwdoeleinden aan Inheemschen	2690		14,50
Kapaskram- poeng	Hadji Inwar (voetbalveld).	540		60,—

§ 2. Woningbedrijf.

Nieuwbouw. In verslagjaar werd de bouw van één woning op het terrein aan de Zuiderknipsteeg aanbesteed en kwam dit huis per 1 Augustus voor verhuur gereed.

Door de Bouw Mij. Darmo werd op het Gemeenteterrein te Sidodadie een proefwoning gebouwd, bestaande uit z.g. Torgamentplaten, terwijl hiernaast door het Woningbedrijf een woning werd opgetrokken in holle betonsteenenvolgens een door dat bedrijf uitgedacht systeem.

In verband met de gunstige resultaten, welke werden verkregen met de nieuwe soort betonsteenenvoer overgegaan op het aangrenzende terrein 91 woningen van dit materiaal te bouwen.

De uitvoering werd gegund aan de N. V. Ingenieursbureau „Sitsen & Louzada”.

Dit werk kwam aan het eind van verslagjaar niet gereed.

Herstellingen en bijbouwingen. Van eenige woningen werden de sessekplafonds verwisseld met eternietplafonds; gemetselde privaatinrichtingen vervangen door waterclosets en alle zichtbare houtwerken van hoofd- en bijgebouwen opnieuw geschilderd. Van 11 woningen met een huurprijs boven f 80.— per maand werden de badkamer en W. C. voorzien van tegellambrizeeringen en nieuwe vloeren. Aan deze woningen werd ook een garage bijgebouwd, waarmede werd tegemoet gekomen aan de wenschen van huurders en reflectanten.

Verhuur van woningen. Door de toename van het aantal onverhuurde woningen met een huurprijs boven f 50.— werden per 1 Mei de huurprijzen van een groot deel van deze woningen met ongeveer 10% verminderd, terwijl per 1 December een tweede verlaging van ongeveer 8% volgde.

De vermeerdering van derving aan huur wegens leegstaan van de goedkoopere woningen was vaak een gevolg van huuropzeggingen binnen den voorgeschreven tijd van een volle kalendermaand, tengevolge van ontslag van huurders. Het is dan niet altijd mogelijk deze vrijgekomen woningen direct te verhuren, daar nieuwe huurders gebonden zijn aan eenen normalen opzeggingstermijn voor wat betreft hunne oude woning.

N. V. Volkshuisvesting. Van de in 1931 opgemaakte bebouwingsplannen kon in verslagjaar alleen het plan Klein-Kebalen worden uitgevoerd wegens het uitblijven van de door het Gouvernement te stellen garantie voor het aangaan van eene leening. Bovengenoemd bebouwingsplan bestaat uit:

6 woningen van f	42.—	} huur per maand.
4 " " "	38.50	
24 " " "	33.50	

en kwam de bouw in verslagjaar gereed. De vraag naar deze goedkoope woningen bleek bijzonder groot te zijn, zoodat de verhuur ook een zeer vlot verloop kon hebben.

In Augustus werden de eerstgereedgekomen dertien huizen uit dit complex en in September en October de overige woningen verhuurd. Doordat de bouw van deze huizen tegen eenen belangrijk lageren prijs werd aangenomen als waarop in de raming, die in 1931 werd opgemaakt was gerekend, konden de huurprijzen teruggebracht worden tot:

4 woningen à f	35.—	} per maand.
2 " à "	32.50	
4 " à "	30.—	
24 " à "	27.50	

Bijzonderheden. Voor verdere bijzonderheden moge worden verwezen naar de hierbij gevoegde tabellarische overzichten.

Stand per ultimo
verhuurd

Huurprijzen	Woningen		Europeanen		
	Totaal	% Totaal	Aantal	% Cate- gorie	% Totaal
<i>1. N. V. Volkshuisvesting.</i>					
Huurprijs boven f 65.—	21	2,27	12	57,14	1,29
„ f 35.— „ 65.—	168	18,18	79	47,02	8,55
„ „ 25.— „ 35.—	191	20,69	87	45,55	9,42
„ „ 10.— „ 25.—	288	31,16	84	29,16	9,09
„ beneden „ 10.—	256	27,70	99	38,67	10,71
	924		361		39,06
<i>2. Gemeente.</i>					
Huurprijs boven f 65.—	39	9,24	26	66,66	6,16
„ f 35.— „ 65.—	157	37,20	98	62,42	23,22
„ „ 25.— „ 35.—	27	6,40	27	100,—	6,40
„ „ 10.— „ 25.—	36	8,53	26	72,22	6,16
„ beneden „ 10.—	163	38,63	—	—,—	—,—
	422		177		41,94
<i>3. Opstallen in de diverse Stadsgedeelten.</i>					
Huurprijs boven f 65.—	9	4,74	1	11,11	0,52
„ f 35.— „ 65.—	10	5,26	1	10,—	0,52
„ „ 25.— „ 35.—	16	8,42	4	25,—	2,10
„ „ 10.— „ 25.—	97	51,05	15	15,46	7,90
„ beneden „ 10.—	58	30,53	3	5,17	1,59
	190		24		12,63
<i>Recapitulatie:</i>					
N. V. Volkshuisvesting . .	924	60,16	361	39,07	23,50
Gemeente	422	27,47	177	41,94	11,52
Gemeente	190	12,37	24	12,63	1,56
Totaal	1536		562		36,58
<i>Koelieloodsen:</i>					
N. V. Volkshuisvesting . .	332		24	7,22	7,01
Koelieloodsen Gemeente . .	10		—	—,—	—,—
Totaal	342		24		7,01

Toko's en warongs N. V.	
Volkshuisvesting	9
Toko's en warong Gemeente:	4
Woning beheerder Slacht- huis	1
Gebouw Industrieschool . .	1

December 1932

aan :

Bijlage I.

Chineezzen			Inlanders			Onverhuurd		
Aantal	% Cate- gorie	% Totaal	Aantal	% Cate- gorie	% Totaal	Aantal	% Cate- gorie	% Totaal
4	19,04	0,43	1	4,76	0,11	4	19,04	0,43
36	21,42	3,90	8	4,76	0,86	45	26,78	4,87
73	38,22	7,90	17	8,90	1,84	14	7,33	1,52
80	27,77	8,66	123	42,70	13,31	1	0,34	0,11
86	33,59	9,30	63	24,60	6,82	8	3,12	0,86
279		30,19	212		22,94	72		7,79
1	2,56	0,23	1	2,56	0,23	11	28,20	2,60
1	0,63	0,23	4	2,54	0,94	54	34,39	12,80
—	—,—	—,—	—	—,—	—,—	—	—,—	—,—
2	5,55	0,48	8	22,22	1,91	—	—,—	—,—
—	—,—	—,—	163	100,—	38,62	—	—,—	—,—
4		0,94	176		41,70	65		15,40
3	33,33	1,57	3	33,33	1,57	2	22,22	1,05
7	70,—	3,69	2	20,—	1,06	—	—,—	—,—
7	43,75	3,69	3	18,75	1,57	2	12,50	1,05
31	31,95	16,31	40	41,24	21,06	11	11,34	5,79
12	20,69	6,31	42	72,41	22,10	1	1,72	0,53
60		31,57	90		47,36	16		8,42
279	30,19	18,17	212	22,94	13,80	72	7,79	4,69
4	0,94	0,26	176	41,70	11,47	65	15,14	4,23
60	31,57	3,90	90	47,36	5,85	16	8,42	1,04
343		22,33	478		31,12	153		9,96
120	36,14	35,08	185	55,72	54,09	3	0,90	0,87
—	—,—	—,—	10	100,—	3,42	—	—,—	—,—
120		35,08	195		57,51	3		0,87

Bijlage II.

GEMEENTE-WONINGEN ONVERHUURD GEDURENDE 1932.

Ligging van het perceel	Huis No.	Huurprijs	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
Cannalaan. . .	34	f 70,—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" . .	50	" 70,—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	1
" . .	80	" 65,—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
" . .	48	" 70,—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1
" . .	60	" 65,—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1
" . .	52	" 70,—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
" . .	56	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
" . .	40	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
" . .	42	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Pandanweg . .	12	" 65,—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	14	" 65,—	1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" . .	15	" 60,—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
" . .	16	" 65,—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	13	" 60,—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	10	" 65,—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1
" . .	11	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
" . .	7	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
" . .	9	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Katjapiringweg .	2	" 95,—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
" . .	8	" 90,—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
" . .	11	" 85,—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	21	" 65,—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	12	" 95,—	—	1/2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
" . .	15	" 65,—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	25	" 65,—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	13	" 65,—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
" . .	17	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
" . .	23	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Melatiweg . .	1	" 85,—	1	1	1	1	1	1/2	—	—	—	—	—	—
" . .	5	" 85,—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
" . .	11	" 85,—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1
" . .	3	" 85,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" . .	15	" 90,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Djimertoweg. .	3	" 60,—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	4	" 60,—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	7	" 60,—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	9	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
" . .	2	" 60,—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	14	" 65,—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
" . .	15	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
" . .	12	" 60,—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1
" . .	8	" 60,—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1
" . .	10	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
" . .	1	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
" . .	6	" 60,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Ambenganweg .	24	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
" . .	2	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
" . .	4	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" . .	10	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" . .	16	" 65,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" . .	18	" 65,—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Kanginanweg .	31	" 50,—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—

HOOFDSTUK XV. VOLKSHUISVESTING

In het verslagjaar werd alleen gebouwd het complex Klein Kebalen, bestaande uit 34 Europeesche woningen, in huurprijzen van f 27.50 tot f 35.— per maand.

Waar het Gouvernement geen verdere garantie meer wilde verleen en werd de bouw van meerdere complexen voorloopig stopgezet.

De navolgende complexen werden tot op heden door de N. V. gebouwd:

Ketabang Oost, bestaande uit:

- 12 Europeesche woningen, met een huurprijs van f 45.— en f 50.— per maand.
- 40 gekoppelde + 70 Inlandsche woningen, huurprijs varierend van f 10.— tot f 21.— per maand.
- 40 Inlandsche woningen systeem Burkhardt, huurprijs f 15.50 per maand.
- 254 Inlandsche woningen systeem Burkhardt, huurprijzen varierend van f 8.25 tot f 13.— per maand.
- 106 Inlandsche woningen, 3 warongs en 1 toko, huurprijzen f 13.— tot f 23.— per maand.

Ketabang Oost Randbebouwing, bestaande uit:

- 61 Europeesche woningen in huurprijzen van f 32.50 tot f 60.— per maand.

Oendaän II, bestaande uit:

- 68 Europeesche woningen in huurprijzen van f 27.50 tot f 100.— per maand.

Simolawang, bestaande uit:

- 118 Europeesche woningen met een huurprijs van f 27.50 tot f 55.— per maand.
- 64 Europeesche woningen in huurprijzen van f 27.50 tot f 52.50.

Viaductstraat, bestaande uit:

- 26 Europeesche woningen met een huurprijs van f 33.50.

Sidodadi II, bestaande uit:

- 4 Inlandsche woningen type A en 34 gekoppelde Inl. woningen type EE, monoliteconstructie, huurprijs f 6.50 per maand.

Klein Kebalen, bestaande uit:

- 34 Europeesche woningen met een huurprijs van f 27.50 tot f 35.—

Sidodadi I. Koelieverblijven, bestaande uit:

332 kamers en 2 warongs, huurprijzen f 2.— f 2.50 en f 3.— per maand.

Het totaal aan huren te onvangen bedrag beloopt thans maandelijks f 22.000.—.

De invloed der tijden werd in zooverre ondervonden door de N. V. dat de huurderwing van f 1.800,— in Januari opliep tot f 3.100,— in December. Opmerking verdient het dat het speciaal de duurder huizen van f 50.— per maand en hoger zijn die leeg staan. In Augustus werd de huur van deze huizen verlaagd en in December had een tweede verlaging plaats. Verwacht wordt dat door deze laatste huurverlaging de huurderwing inderdaad zal afnemen.

Het complex Klein Kebalen dat dit jaar gebouwd werd en ongeveer Augustus gereed kwam, is geheel verhuurd.

Naar kleinere woningen, in huurprijzen van f 10.— tot f 30.— is nog steeds veel vraag.

In het Bestuur der N. V. hadden in het afgelopen jaar eenige mutaties plaats. De leden Prof. Roderwaldt en Ir. Lemei vertrokken van Soerabaja en werden in hun plaats als commissaris gekozen de heeren Ir. H. A. Breuning en Dr. J. A. de Nooy. Verder vertrok de Burgemeester H. I. Bussemaker met pensioen naar Holland en wordt diens plaats in de Directie thans ingenomen door Burgemeester Mr. W. H. van Helsdingen.

Voor een financieel overzicht van de N. V. wordt verwezen naar het 2e. gedeelte van het verslag der Gemeente Soerabaja.

HOOFDSTUK XVI. KAMPONGVERBETERING.

Op het gebied van kampongverbetering werd in het verslagjaar veel nuttig werk verricht. Belangrijke bedragen werden door den Raad toegestaan voor verbetering van een ongeveer 65 H. A. groot kampongcomplex, begrensd door den Citadelweg, de kali Pegirian, de Handelsstraat en de Kalimas.

Voor de verbetering van de afwatering werd f 226.500,— gevoteerd, terwijl voor de verbetering der wegen f 86.240,— werd toegestaan. Kon in de vorige jaren voor kampongverbetering worden gerekend op een subsidie van het Gouvernement, tot de helft van het verwerkte bedrag, in 1932 kon het Land door den slechten toestand der financiën geen subsidie verleen. Niettemin werden de werken door de Gemeente ten uitvoer gebracht en geheel betaald met eigen middelen.

De werkzaamheden voor de verbetering van de afwatering, waarmede in Januari werd aangevangen zijn met dusdanigen spoed voortgezet, dat het grootste gedeelte reeds in September kon worden beëindigd. In totaal zijn aangelegd ± 9530 M' overdekte goot, ± 12050 M' open goot en ± 2070 M' riool, waardoor genoemd kampongcomplex nu in het bezit is van een bevredigend afwateringsstelsel.

Voor de verbetering van de wegen werden verschillende constructies toegepast. De oorspronkelijk geprojecteerde constructie, bestaande uit een onderlaag van ingestampte Madoerasteen ter dikte van ± 10 c.M., afgedekt met een dunne laag fijn asfaltbeton (Sheet $\pm 1/2$ c.M. dik), werd alleen toegepast langs de overdekte middengoten, daar in den loop van den tijd door de B. P. M. en de S.O.C.O.N.Y. een voor Indië nieuw product werd gepropageerd (Road oil-Primer oil), waarmede een goedkoope en bevredigende lichte verharding zou zijn te verkrijgen. Bij de wegen, waarbij aan weerszijden open goten zijn gemaakt, werden deze producten bij wijze van proef in vrij belangrijke hoeveelheden verwerkt. Ook koolteer werd op bescheiden schaal toegepast. Daar de verschillende producten eerst kort geleden zijn verwerkt, kan nu nog geen conclusie worden getrokken betreffende bruikbaarheid en kwaliteit. Wel laat het zich aanzien, dat bij een goede verwerking een voor voetgangers — c.q. fietsverkeer bevredigende en goedkoope constructie is te verkrijgen. In totaal werd ± 14800 M' kampongweg verbeterd.

Zoowel de werken ter verbetering van de afwatering, als die der wegen, konden in het verslagjaar worden beëindigd. Aan de algeheele verbetering van het complex ontbreekt nog de plaatsing van een voldoende aantal openbare bad- tevens privaatinrichtingen.

Het daarvoor benoodigde bedrag (f 21.160,—) werd echter reeds door den Raad gevoteerd, terwijl bereids eenige strooken grond, welke voor den bouw noodzakelijk zijn, werden afgekocht. Behalve het hierboven genoemde complex werd in het verslagjaar nog aangevangen met de verbetering van de particuliere kampong Polack. De kosten van dit werk zullen echter worden gedragen door den landeigenaar, welk bedrag in mindering komt van de koopsom van de terreinstrook langs den weg Oendaan nabij de oude Oogheekkundige kliniek.

HOOFDSTUK XVII. BRANDWEER.

Organisatie. De Brandweer, die vroeger organiek ingedeeld was bij den dienst der Publieke Werken, werd in 1932 een zelfstandige afdeling. Zij is beroepsbrandweer.

Personeel. Het personeel, uitgezonderd het kader, van dezen dienst wordt hoofdzakelijk gevormd uit de Inheemsche Bevolking. In 1932 bestond het personeel uit:

- a. *Europeesch personeel:* 1 waarnemend commandant *), 2 bezoldigde brandmeesters, 6 brandmeesters *).
- b. *Inheemsch personeel:* 9 chauffeurs, 15 contrôle-mandoers, 1 schrijver, 80 spuitgasten, 4 ladderkasten en 3 wielrijders of in totaal 121 manschappen, tegen 118 in 1931.

Deze vermeerdering is gelegen in het feit, dat in verband met het jaarlijksche vacantieverlof, 4 spuitgasten als reserve werden aangesteld, teneinde de ploegen steeds op normale sterkte te houden.

Gedurende het verslagjaar werden 10 manschappen ontslagen, tegen 12 in 1931. Ontslagen werden: 1 schrijver op verzoek, 3 contrôle-mandoers wegens ongeschiktheid, 4 spuitgasten wegens lichamelijke ongeschiktheid, 2 spuitgasten wegens ongeschiktheid, terwijl 2 spuitgasten zijn overleden. In de ontstane vacatures werd op de normale wijze voorzien. In de plaats van den brandmeester Hugli, die in December 1931 op verzoek werd ontslagen, werd brandmeester Beem benoemd.

Materieel. Aan het begin van het verslagjaar bestond het materieel uit:

a. *Gestationneerd te Passar Toerie.*

M. I. motorspuit cap. 3.000 Liter per minuut; M. II motorspuit cap. 2.000 Liter per minuut; 1 electrische ladderwagen en 1 Ford-slangen- en gereedschapswagen.

In de maand Februari werd een tweedehandsch auto, merk „Oakland” aangeschaft om de brandputten te controleren.

b. *Gestationneerd te Tandjong Perak.*

M. III motorspuit cap. 3.000 Liter per minuut.

*) Met toelage.

Oefeningen. In het afgelopen jaar werden in totaal 192 oefeningen met het materieel gehouden, tegen 153 in 1931.

Gehouden werden: 53 oefeningen met motorspuit I., 48 oefeningen met motorspuit II, 47 oefeningen met motorspuit III. en 44 oefeningen met den ladderwagen.

Behandelde aanvragen. In totaal werden 565 aanvragen ontvangen voor diverse vergunningen, tegen 460 in 1931.

De betreffende inrichtingen werden met het oog op brandgevaar beoordeeld en in verband daarmee werden voorzorgsmaatregelen getroffen en eischen gesteld, waaraan de gebruikers van de inrichtingen hadden te voldoen.

Brandwachten. In totaal werden 5895 brandwachten betrokken tegen 6681 in 1931, in de volgende Theaters, nl.: City (Empire) Theater, Simpang Theater, Concordia Theater, Kunstkringgebouw, Kranggan Theater, Capitol Theater, Luxor Theater, Roxy (Astra) Theater, Stadstuin Theater, Pie Oen Kie Theater, Tivoli Theater, Kertopaten (Alhambra) bioscoop en Gebouw Sidodadi.

In totaal werden gedurende de voorstellingen 78 overtredingen geconstateerd tegen 121 in 1931.

Op den 25en Januari werd het City Theater gesloten, en op den 29e Maart wederom heropend onder den naam van Empire Theater, doch werd dit weder den 29sten September gesloten.

Op den 5en September werd de Kertopaten Bioscoop wegens verbouwing gesloten en op den 23sten December onder den naam van Alhambra Theater weder geopend.

Op den 2en November werd het Roxy Theater heropend onder den naam van Astra Theater.

Tijdens de Jaarmarkt werd voor het terrein een volledig bemande motorspuit gestationneerd, terwijl op het terrein zelve doorlopend 10 brandkraanposten door de Brandweer werden bezet, en gedurende de avonduren steeds door 2 brandmeesters gesurveilleerd.

Reddingswerk. In totaal rukte de Brandweer 38 keeren uit, tegen 47 keeren in 1931. Het aantal branden in verslagjaar bedroeg als volgt:

1 groote uitslaande brand, 5 kleine uitslaande branden, 5 binnenbranden, 13 begin van brand, 1 benzine-brand, 1 autobrand, 1 filmbrand, 7 grasbranden, 2 andere soorten van branden en 2 looze alarmen.

Stadscontrôle. Door de contrôle-mandoers werd geconstateerd, dat 171 inrichtingen, waarop een vergunning van Gemeentewege noodig is, niet daarvan in het bezit waren, tegen 190 in

1931. De respectievelijke eigenaren werden alsnog in de gelegenheid gesteld de vereischte vergunning aan te vragen.

De brandputten, brandkranen en reddingsboeien, werden op gezette tijden gecontroleerd.

Het verbranden van films en cigaretten onder contrôle van de Brandweer. In totaal werden 1452 deelen films verbrand afkomstig van de: Paramount Picture & Co., N. V. Pathé Exchange Co., en Metro Goldwyn Co. Ltd. en 4 kisten cigaretten afkomstig van de firma Brandon & Mesritz.

1931	1930	1929	1928
1. 1452 deelen films	1. 1452 deelen films	1. 1452 deelen films	1. 1452 deelen films
2. 4 kisten cigaretten	2. 4 kisten cigaretten	2. 4 kisten cigaretten	2. 4 kisten cigaretten
3. 1452 deelen films	3. 1452 deelen films	3. 1452 deelen films	3. 1452 deelen films
4. 4 kisten cigaretten	4. 4 kisten cigaretten	4. 4 kisten cigaretten	4. 4 kisten cigaretten
5. 1452 deelen films	5. 1452 deelen films	5. 1452 deelen films	5. 1452 deelen films
6. 4 kisten cigaretten	6. 4 kisten cigaretten	6. 4 kisten cigaretten	6. 4 kisten cigaretten
7. 1452 deelen films	7. 1452 deelen films	7. 1452 deelen films	7. 1452 deelen films
8. 4 kisten cigaretten	8. 4 kisten cigaretten	8. 4 kisten cigaretten	8. 4 kisten cigaretten
9. 1452 deelen films	9. 1452 deelen films	9. 1452 deelen films	9. 1452 deelen films
10. 4 kisten cigaretten	10. 4 kisten cigaretten	10. 4 kisten cigaretten	10. 4 kisten cigaretten
11. 1452 deelen films	11. 1452 deelen films	11. 1452 deelen films	11. 1452 deelen films

HOOFDSTUK XVIII. MARKTWEZEN.

Het economisch slechte jaar 1932 was voor het pasarwezen niet zonder eenigen invloed. De tijdsomstandigheden deden zich voornamelijk kennen in een verminderde opbrengst der passers. Was in 1931 ten opzichte van het daaraan voorafgaande jaar, nog eene stijging der opbrengsten waar te nemen, in 1932 daarentegen verminderde de totale opbrengst der passers met rond f 17.000.—.

Gedurende de laatste vijf opeenvolgende jaren hebben de totaal-opbrengsten der passers als volgt bedragen: 1928 f 489.501,35; 1929 f 525.392,66; 1930 f 561.882,87; 1931 f 578.057,47; 1932 f 561.134,97. Hieruit blijkt, dat in vergelijking met het voorafgaande jaar, de meerdere opbrengsten der passers sedert 1928 in totaal hebben bedragen voor 1929 f 35.891,31; voor 1930 f 36.490,21; voor 1931 f 16.174,60, terwijl 1932 een verminderde opbrengst te zien geeft van f 16.922,50.

Deze daling, de eerste in een tijdsverloop van vijf op een volgende jaren, moet voornamelijk worden toegeschreven aan de volgende oorzaken:

- 1°. de algemeene gedruktheid in zaken met al den aanleve van dien.
- 2°. het onbestendige weer, dat veel kwaad heeft gedaan aan land- en tuinbouwproducten (o.m. hebben tusschentijdsche regens den mango-oogst doen mislukken).
- 3°. zwaar weer op zee, waardoor de vischvangst belemmerd werd.

Gespecificeerd over elk der passers hebben de opbrengsten gedurende de drie voorafgaande jaren het volgende resultaat opgeleverd:

Passers	1930	1931	1932
1. Genteng	f 64.870,26	f 65.018,01	f 66.273,14
2. Toerie.	„ 78.551,21	„ 78.518,68	„ 71.247,73
3. Bong	„ 5.422,22	„ 5.819,68	„ 5.179,85
4. Pabean	„ 136.692,64	„ 134.326,50	„ 130.250,85
5. Peneleh	„ 6.628,68	„ 6.566,56	„ 5.936,46
6. Kalianjar	„ 10.439,48	„ 10.441,21	„ 9.331,09
7. Ampèl.	„ 1.589,40	„ 1.739,05	„ 1.833,72
8. Pegirian	„ 12.632,75	„ 12.270,03	„ 11.756,12
9. Kepoetran	„ 33.339,67	„ 32.787,11	„ 32.050,29
10. Babaän	„ 20.368,99	„ 19.685,11	„ 17.485,52
11. Kapasan	„ 60.261,84	„ 60.238,10	„ 61.255,99

Passers	1930	1931	1932
12. Kalimati	6.629,43	7.145,69	7.343,96
13. Pasiran	5.335,59	5.528,27	4.222,65
14. Sawaän	1.131,90	559,21 ¹⁾	—
15. Wonokromo. . . .	57 213,23	58.216,95	56.802,13
16. Krembangan. . . .	9.783,21	8.193,33	6.379,24
17. Kembang. . . .	32 801,60	34.208,49	31.390,80
18. Petjindilan	8.326,25	9.711,67	8.444,27
19. Patjarkling	9.864,52 ²⁾	27.086,82	28.343,35
20. Kranggan	—, —	—, —	1.065,05
21. Kaliasin	—, —	—, —	4.008,39
22. Kepatian	—, —	—, —	534,37
Totaal	f 561.882,87	f 578.057,47	f 561.134,97

Hieronder moge thans eenige beknopte toelichtingen met betrekking tot de verschillende passers volgen.

P. Genteng. Deze passer, gelegen in het centrum der stad, waar handel er vertier ondanks de malaise nog steeds domineeren, bracht rond f 1200.— meer op dan 1931. De meerdere opbrengst wordt voornamelijk toegeschreven aan den verkoop van consumptie-artikelen.

P. Toerie en Pabean. De passers Toerie en Pabean zijn respectievelijk f 7.270,95 en f 4.075,65 achteruit gegaan. Hier heeft zich de slapte in zaken het duidelijkst afgebeeld. Voor lijnwaden, sarongs en kains, alsmede aanverwante artikelen, kramerijen e.d.g. bestond gedurende het verslagjaar weinig of geen vraag, terwijl consumptie-artikelen zoo goed als niet verkocht werden, met het gevolg, dat vele verkoopers hunne nering staakten.

P. Bong. Deze passer bracht f 639.83 minder op dan 1931. Zeer waarschijnlijk heeft daarop invloed gehad het verbod van invoer voor pluimvee uit China en Australië. Ook de mindere aanvoer van kippen en eenden uit Madoera, Lamongan, Sidoardjo, Modjokerto, etc., hebben daartoe medegewerkt, terwijl de malaise in het hotelbedrijf mede van invloed was.

P. Peneleh. Ten gevolge van de mindere aanvoer van vruchten en verse visch, alsmede het opzeggen der huur van een warong- en een vleeschplaats bracht deze passer f 631,10 minder op dan het voorafgaande jaar.

¹⁾ Deze O. J. S. passer werd opgeheven dd. 1 Augustus 1931.

²⁾ Geopend op 1 Augustus 1930.

P. Kalianjar. Deze passer zag zijn inkomsten met f 1.110,12 dalen, hoofdzakelijk ten gevolge van het opzeggen van eenige verkoopplaatsabonnementen, hetwelk alleen reeds een verminderde opbrengst opleverde van f 972.—.

P. Ampél. Op deze schapen- en geitenvleeschmarkt hebben zich sedert rondventers van versnaperingen etc. vertoond, waardoor een meerdere opbrengst van f 94.07 werd verkregen.

P. Pegirian. Op Pegirian daalde de inkomsten tengevolge van de mindere aanvoer van verse visch en vruchten, voornamelijk manga's uit Probolingo en Madoera, met f 531.91. Door herordening zijn de koopers van de vier loods en op deze passer ondergebracht kunnen worden in drie. De ontruimde loods werd overgebracht naar de nieuwe markt Kaliasin, waar zij sedert 1 Mei van het verslagjaar in gebruik werd genomen.

P. Kepoetran. Ook op deze markt liepen de ontvangsten terug en wel met f 736.82. De mindere opbrengst wordt toegeschreven aan den geringen aanvoer van visch, specerijen, groenten en vruchten. Bestond tot voor kort op deze markt een nijpend gebrek aan loodsruimte, sedert de bijbouw van drie nieuwe, ruime loods en, is de toestand aanmerkelijk verbeterd.

P. Pabëan en P. Krembangan. Deze beide buurtpassers, die ten gevolge van den achteruitgang van de gelijknamige stadsge deelten een kwijnend bestaan hebben, brachten in het verslagjaar resp. f 2.199.59 en f 1.814.09 minder op dan 1931. De bijbouw en van woonwijken in de beide buurten zullen mettertijd eenige opfleuring moeten brengen.

P. Kapasan. Deze markt is gelegen in een dichtbevolkte buurt in de onmiddellijke nabijheid van de visschersplaats Gendjeran. De passer werd steeds druk bezocht. In weerwil van de depressie zijn de ontvangsten vermeerderd met f 1.017.89, hetgeen voor een goed deel is toe te schrijven aan den avond-verkoop van confectie-artikelen, welke nog niet in dergelijke groote hoeveelheden ter markt werden gevoerd als in het verslagjaar.

P. Kalimati. Op deze markt hebben in het verslagjaar zich meerdere verkoopers van 2de handsch goederen, z.g. rombéngan gemeld. De oorzaak hiervan moet worden gezocht in de slechtere tijdsomstandigheden. Voor de 2e handsch goederen bestond steeds groote vraag. De inkomsten vermeerderden met f 198.27.

P. Pasiran. Passer Pasiran ligt geheel geïsoleerd in de gelijknamige Marinebuurt, zoodat deze markt staat of valt met den voor- of achteruitgang dezer wijk. Dat P. Pasiran met f 1.306,62 is achteruitgegaan behoeft dus geen nadere toelichting.

P. Wonokromo en P. Kembang. Vanaf 1928 tot en met 1931 zijn de opbrengsten dezer beide passers telken jare gestegen. In 1932 valt voor het eerst eene daling te constateeren.

Ook met 1930 vergeleken is het verslagjaar in het nadeel, echter niet met 1929 en 1928. Tegenover deze beide jaren is 1932 in het voordeel. De verminderde opbrengst in het verslagjaar voor *P. Wonokromo* f 1.414,82 en voor *P. Kembang* f 2.817,69 is hoofdzakelijk het gevolg van de tijdsomstandigheden.

De bijgebouwde twee nieuwe loodsen op *P. Kembang* zijn op 1 Juli van het verslagjaar in gebruik genomen, waarmede in eene lang gevoelde behoefte is voorzien.

P. Petjindilan. Zooals te verwachten was is deze buurtpasser, welke midden in de kampong is gelegen, tengevolge van de ongunstige tijden zeer achteruitgegaan en zijn de opbrengsten in het verslagjaar met f 1.267,40 teruggelopen.

P. Patjarkling. Op 1 Juli van het verslagjaar werden de beide in uitzicht gestelde nieuwe loodsen in gebruik genomen, waardoor een aanmerkelijke verbetering is tot stand gebracht. Aan aanvragen voor plaatsruimte kon worden tegemoet gekomen, zoodat van zelfsprekend de ontvangsten stegen. Voor 1932 werd een meerdere opbrengst verkregen van f 1.256,53.

P. Kranggan. Deze nieuwe tijdelijke passer, bestaande uit slechts een kleine loods kwam per 1 Mei 1932 in exploitatie. Van af dit tijdstip tot eind December 1932 hebben de inkomsten f 1.065,05 bedragen.

P. Kaliasin. Ook deze nieuwe markt werd op 1 Mei 1932 geopend. De markt is uitgerust met 2 loodsen. De opbrengsten tot en met ultimo verslagjaar hebben f 4.008,39 bedragen.

P. Kepatian. De eertijds particuliere passer Kepatian kwam met drie gerestaureerde oude loodsen per 1 Juli 1932 in beheer bij de Gemeente. De inkomsten tot en met eind verslagjaar hebben f 534,37 beloopt.

HOOFDSTUK XIX. ONDERWIJS.

§ 1. Onderwijs Commissies.

Europeesche Schoolcommissie. Op 1 Januari 1932 was de Europeesche Schoolcommissie samengesteld als volgt:

H. I. Bussemaker, voorzitter; G. Hoeneveld, secretaris; Pastoor ter Veer, F. Diephuis, Regent van Soerabaja, A. Sluyter, Joh. Förster, J. Verboom, R. J. W. Vermeulen, Lie Ping An, L. Guldenaar, Mr. B. J. G. Hogewind, Ds. P. A. Tichelaar, Mevr. Tan Tjiang Ling, Mevr. Frijling-Snell en Mevr. Kostelijk, leden.

Gedurende het verslagjaar werd ontslag verleend aan de leden Mevr. Frijling-Snell, de heeren Joh. Förster en Ds. Tichelaar, terwijl benoemd werden tot lid Mevrouw Han Sing Kien, H. Buriks, Ph. H. Sluyter en F. van Dijk.

Het aantal gehouden vergaderingen bedroeg in verslagjaar 4.

In de Gemeente Soerabaja zijn:

12 Openbare Europeesche Lagere Scholen, 4 Hollandsch-Inlandsche Scholen, 1 Schakelschool (H. I. S.), 4 Hollandsch-Chineesche Scholen, en 2 Mulo-Scholen. In het verslagjaar werden 2 Openbare Europeesche Lagere Scholen opgeheven.

Inlandsche Schoolcommissie. De Inlandsche Schoolcommissie was op 1 Januari 1932 als volgt samengesteld:

H. I. Bussemaker, voorzitter; G. Hoeneveld, secretaris; Regent van Soerabaja, Patih van Soerabaja, R. Ng. Soerjowidikdo, Assistent-Wedono's van: Kapassan, Koepang, Njamploengan, Kranggan, Krembangan en Wonokromo; M. Soendjoto, Mevrouw Soedirman, M. Djojosoeprantoko en S. Ngion, leden.

In het verslagjaar werd niet vergaderd.

H. B. S. Commissie. De H. B. S. Commissie was op 1 Januari 1932 samengesteld als volgt:

H. I. Bussemaker, voorzitter; H. T. M. Vaarzon Morel-Baronesse Taets van Amerongen, secretaresse; H. Bach Kolling, E. W. Schultz, Ir. W. J. Frijling, en Mr. F. C. L. Meijer, leden.

In het verslagjaar werd ontslag verleend aan het lid Ir. W. J. Frijling en in zijn plaats benoemd Ir. J. W. F. C. Proper.

Door de Commissie werd in verslagjaar 5 maal vergaderd.

Het filiaal der H. B. S. werd opgeheven.

Werkzaamheden. Bij het secretariaat der verschillende Schoolcommissies kwamen in het verslagjaar binnen 1920 stukken en van dit secretariaat gingen uit 1311 stukken.

Een gespecificeerde opgave volgt hieronder:

Schoolcommissies	Ingekomen stukken		Verzonden stukken	
	1932	1931	1932	1931
a. Europeesche Schoolcommissie . .	1308	1336	903	1033
b. Inlandsche Schoolcommissie . .	463	509	342	384
c. H. B. S. Commissie	149	134	66	63
Totaal. . .	1920	1978	1311	1480

§ 2. Gemeentelijk Onderwijs.

Volksscholen. Op voorstel van het College van B. en W. werd hij Raadsbesluit dd. 25 November 1931 besloten bij wijze van proef tot de oprichting van 4-éénklassige Volksscholen, waarvan de kosten geheel ten laste van de Gemeente zouden komen, over te gaan.

Deze scholen, gelegen te Kepoetran, Kedonganjar, Tambak Gringsing en Kedoengroekem, waarvan de totaalkosten van oprichting ongeveer f 10.000.— hebben bedragen, inclusief den aanleg van waterleiding en meubileering, voorzien in een groote behoefte.

De ter plaatse aanwezige 13 Gouvernmentsscholen der 2e klasse (z.g. standaardscholen) zijn overvol, en kunnen niet aan de groote vraag naar onderwijs voldoen.

Bedoelde 4 volksscholen werden den 1sten Juli 1932 in gebruik genomen en telden respectievelijk 68, 49, 34 en 66 leerlingen.

Burger Ambachtsschool. De gegevens omtrent de Gemeentelijke Burgerambachtsschool zullen in Deel II van dit Verslag worden opgenomen, aangezien het cursusjaar dier onderwijsinstelling loopt van 1 Juli tot ultimo Juni, zoodat momenteel geen andere gegevens beschikbaar zijn, dan die, welke in het Verslag der Gemeente over 1932 zijn afgedrukt.

Gemeentelijke Bureau-Cursus. Het cursusjaar van den Gemeentelijken Bureau-Cursus loopt eveneens van Juli tot Juni, zoodat een beknopt overzicht van de resultaten van dit onderwijs in het tweede Deel van dit Verslag onder de bijlagen zal worden opgenomen.

HOOFDSTUK XX. ARMENZORG EN MAATSCHAPPELIJKE STEUN.

§ 1. Gemeentelijke Armenzorg.

Inleiding. De Gemeentelijke Armenzorg zag zich in het verslagjaar voor een moeilijke taak geplaatst. Hare werkzaamheden namen als gevolg van de tijdsomstandigheden buitengewoon snel toe. Waar betrekkelijk kort geleden nog een zekere welvaart heerschte, deden werkloosheid en armoede hare intrede. Wel werden vele werkloozen, die als crisisslachtoffer mochten worden aangemerkt, door het Plaatselijk Steuncomité geholpen, ook verleende het particulier initiatief op lofwaardige wijze hulp aan de vele en velerlei andere nooden en behoeften der bevolking, doch tevens werd het aantal personen, dat zich tot de Gemeentelijke Armenzorg wendde, aanzienlijk grooter.

Commissie van Armenzorg. Op 1 Januari 1932 was de Commissie samengesteld als volgt:

Voorzitter: Wethouder Lie Ping An; Leden: K. H. Sandkuyl, Joh. Förster, C. P. J. van Koetsveld, J. Verboom, S. Ngion, M. Sabar en F. Punt; Secretaris N. Kusters.

In den loop van het verslagjaar stelde de heer Van Koetsveld, die vanaf de oprichting der Armenzorg daaraan zéér actief heeft deelgenomen, zich niet verder beschikbaar. In zijn plaats werd benoemd de heer J. A. Wasterval. Verder bedankte als lid de heer J. Förster wegens vertrek naar Europa. De heer Förster werd vervangen door Ds. Bartlema, die reeds eerder in de Commissie zitting had. Andere mutaties kwamen niet voor.

Personeel. Het Bureau van Armenzorg staat sedert zijne oprichting onder de onmiddellijke leiding van den hoofdamtenaar ter secretarie, N. Kusters, die tevens belast werd met het secretariaat der Gemeentelijke Armenzorg Commissie. Verder bestond het personeel uit 1 adj. commies en 1 schrijver, alsmede 1 arm-bezoekster voor den buitendienst.

In het verslagjaar verzocht de adjunct commies-maandgeldster ontslag uit den Gemeentedienst. In de ontstane vacature werd door B. en W. wegens bezuiniging niet voorzien. De werkzaamheden werden verricht door het overblijvend personeel. In verband hiermede werd den chef, die tevens belast is met de leiding der afdeeling statistiek, opdracht verstrekt, de werkzaamheden van dit bureau te staken en zich geheel te wijden aan de Gemeentelijke Armenzorg.

Geldmiddelen. Bij de Gemeentebegroting werd voor 1932 een bedrag ad f 25.000,— ter beschikking van de Armenzorg gesteld. Dit bedrag bleek in den loop van het jaar niet voldoende

te zijn, zoodat bij Begrootingswijziging het tekort werd aangevuld. In 1932 werd in totaal aan onderstand uitgegeven een bedrag ad f 48.956,45. Hiervan werd door het Fonds voor behoeftige Christenen f 6.980,65 bijgedragen, zoodat ten laste der Gemeente bleef f 41.975,80.

De Commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen, die tot dusverre tot een maximum van f 1500,— per maand had bijgedragen, staakte ultimo Juni van het verslagjaar hare uitkeeringen, wegens te geringe ontvangsten. Het gevolg hiervan was, dat nu het volle bedrag voor rekening der Gemeente kwam. Er bestaat echter hoop, dat het Fonds eene totale uitkeering aan de Gemeente zal doen ter tegemoetkoming van de meerdere kosten, welke de Gemeente zich door den getroffen maatregel zag opgelegd. Een en ander moet echter nog nader worden beslist.

Vergaderingen. De Commissie kwam in het afgelopen jaar 9 keer bijeen, op welke vergaderingen verschillende onderwerpen met betrekking tot de armenzorg ter sprake kwamen. Ook werd het Gemeentebestuur eenige malen van advies gediend.

Werkzaamheden. De werkzaamheden namen in het afgelopen jaar sterk toe. Deze toename blijkt wel het meest uit de bedragen, die sedert 1925 achtereenvolgens werden uitgekeerd:

Jaar	Uitgekeerd bedrag door		Totaal	
	Gemeente	Fonds voor behoeftige Christenen	Uitgekeerde bedragen	Aantal bedeeden
1925	f 2.180,—	f —,—	f 2.180,—	—
1926	„ 3.069,—	„ —,—	„ 3.069,—	—
1927	„ 5.801,—	„ —,—	„ 5.801,—	182
1928	„ 10.044,—	„ —,—	„ 10.044,—	344
1929	„ 14.412,—	„ —,—	„ 14.412,—	411
1930	„ 16.520,41	„ 16.657,90 ¹⁾	„ 32.178,31	595
1931	„ 16.900,64	„ 20.602,75	„ 37.503,39	507
1932	„ 41.975,80	„ 6.980,65 ²⁾	„ 48.956,45	664

¹⁾ Van af 1 Mei 1930.

²⁾ Tot ultimo Juni 1932.

Het aantal bedeeden en de uitgekeerde bedragen, welke ten laste der Gemeente kwamen, bedroegen gespecificeerd:

Jaar	Europeanen		Chineezzen		Inheemschen		Totaal	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
1925	×	—,—	×	—,—	×	—,—	×	2.180,—
1926	×	—,—	×	—,—	×	—,—	×	3.069,—
1927	×	—,—	×	—,—	×	—,—	182	5.801,—
1928	×	—,—	×	—,—	×	—,—	344	10.044,—
1929	345	—,—	33	—,—	33	—,—	411	14.412,—
1930	410	f 11.753,41	108	f 2.046,—	77 ¹⁾	f 1.721,— ¹⁾	595	15.520,41
1931	306	„ 10.480,72	133	„ 4.525,17	68 ²⁾	„ 1.894,75 ²⁾	507	16.900,64
1932	311	„ 26.630,05	228	„ 10.716,25	125 ³⁾	„ 4.629,50 ³⁾	664	f 41.975,80

Waar de armenzorg zich in betrekkelijk korten tijd zoo buitengewoon snel heeft uitgebreid, zal men zich dit alles tijdig hebben te realiseeren, wil men in de toekomst niet voor onoverkomelijke moeilijkheden komen te staan. Het is duidelijk, — de ervaring heeft dit trouwens aangetoond, dat het systeem der bedeelende armenzorg: het uitdeelen van geld, voor de Overheid, die doelbewust hare sociale roeping volgens een vooraf vastgesteld plan, vervult, geen bevredigende oplossing geeft.

Het tot dusver algemeen gevolgde systeem van gelduitdeeling, kan, van uit het standpunt van een sociaal-reclasseeringsplan bekeken, ook niet het juiste zijn. Dit kan onmogelijk de oplossing geven van het armenvraagstuk, zooals dat zich manifesteert in een koloniaal land met al zijn economische en sociale wanverhoudingen en tegenstellingen als gevolg van ontwikkeling en zedelijk inzicht der verschillende bevolkingsgroepen. Tot welke consequenties dit uiteindelijk moet leiden en welke kapitalen daarmede gemoeid zullen zijn, vooral in perioden van werkloosheid, zooals wij momenteel beleven, waarin het zelfs den goed willenden mensch onmogelijk is gemaakt in zijn bestaansbehoeften door het verrichten van arbeid te voorzien, behoeft nauwelijks eenig betoog.

Administratie. De gevolgde werkwijze op het bureau bleek goed te voldoen. In het verslagjaar werden herhaaldelijk inlichtingen ingewonnen omtrent de inrichting der administratie, welke men als voorbeeld wenschte voor nieuw op te richten armenzorg-bureaux in andere Gemeenten. Ook de Regeering verzocht in dit verband diverse inlichtingen omtrent de armenzorg in deze Gemeente.

× = Onbekend.

¹⁾ Waaronder 1 Vr. Oosterling met f 9.—

²⁾ „ 3 „ en „ „ 91.—

³⁾ „ 9 „ „ „ 410.—

Samenwerking. Tusschen de plaatselijke instellingen van liefdadigheid en het Gemeentelijk Bureau voor Armenzorg bestaat een goede samenwerking. Ook het uitwisselen van inlichtingen had geregeld plaats. In dit verband moge meer speciaal genoemd worden het Plaatselijk Steuncomité voor werkloozen, het Gemeentelijk Arbeidskantoor en de verschillende Kerkelijke en particuliere instellingen voor Armenzorg. Ook werden daarvoor in aanmerking komende bedeeden door tusschenkomst van het Bureau voor Armenzorg, bij het Kleedingfonds en het Brokkenhuis geïntroduceerd, waardoor in vele gevallen aanvullende hulp kon worden verleend.

Om dubbele bedelingen en het parasiteeren op de Armenkassen zooveel mogelijk te voorkomen, blijft een goede inlichtingendienst van het grootste belang. Het is een verheugend feit, dat ook de particuliere instellingen dit steeds meer gaan inzien.

§ 2. Subsidiën.

In 1932 werden aan na te melden vereenigingen en/of instellingen subsidies toegekend. De subsidies worden onderscheiden in vaste subsidies (art. 40 der Begrooting) en in wisselvallige subsidies (art. 41 der Begrooting). Ultimo December 1932 waren reeds uitbetaald:

a. Vaste subsidies:

Vereenigingen en/of Instellingen	1932	1931
1. Vereeniging voor Locale Belangen.	f 352,28	f 350,—
2. Fröbelschool voor minvermogen-		
den	" 1.800,—	" 1.800,—
3. Kliniek Leger des Heils	" 6.000,—	" 6 000,—
4. Openbare Leeszaal en Bibliotheek.	" 12.000,—	" 12.000,—
5. Vereeniging „Mohamadijah” . . .	" 1.200,—	" 1.200,—
6. Oogheekundige Kliniek	" 5.000,—	" 5.000,—
7. Soerabajasche Industrieschool . .	" 7.500,—	" 6.000,—
8. Soerabajasche Jaarmarktvereeni-		
ging	" 10.000,—	" 10.000,—
9. Liefdadigheidsvereeniging „Cha-		
ritas”	" 1.000,—	" 1.000,—
10. Marine-Tehuis „Onze Hoop” . .	" 600,—	" 600,—

Vereenigingen en/of Instellingen	1932	1931
11. R. K. Marine-Tehuis „Sterre der Zee”	„ 600,—	„ 600,—
12. Ned. Ind. Athletiek „Unie” (afd. Soerabaja)	„ 300,—	„ 300,—
13. Vereeniging „Perlindoengan Peladjar”	„ 1.000,—	„ 1.000,—
14. Schoolvereeniging van het I.E.V. t/b van de Lagere Handelsschool .	„ 12.000,—	„ 12.000,—
15. Het Toeristenbureau	„ 1.005,28	„ 1.000,—
16. Vereeniging „Inheemsch Vrouwen-Tehuis” Soerabaja	„ 500,—	„ 500,—
17. Inheemsche Weefschool van het Vrouwen-Tehuis	„ 500,—	„ 500,—
18. Schoolvereeniging voor buitengewoon en individueel onderwijs . .	„ 7.000,—	„ 8.000,—
19. Plaatselijk Steuncomité voor Werkloozen	„ 12.000,—	„ 3.000,—
20. So Swie Tiong Hwa Ie Wan . . .	„ 5.000,—	„ —,—
21. Comité tot steun van Inheemsche werkloozen	„ 6.000,—	„ —,—
22. Kinderzorg	„ 1.800,—	„ —,—
23. Wijkverpleging „Mardi Santowo” .	„ 2 400,—	„ —,—
24. Ned. Ind. Gen. v/Phil.- en Maatsch. Arbeid, ten behoeve van het Brokkenhuis	„ 600,—	„ —,—
25. Het Soerabajasch Kleedingfonds .	„ 900,—	„ —,—
26. Ned. Ind. Wegenvereeniging . .	„ —,—	„ 1.500,—
27. Neutrale Schoolvereeniging „Het Javaansche Kind”	„ —,—	„ 1.000,—
28. Het Smeroefonds	„ —,—	„ 2.500,—
29. Het Instituut voor Administratieve Techniek	„ —,—	„ 100,—
30. Centraal Genootschap Kinderherstellings- en Vacantie Kolonien .	„ —,—	„ 500,—
Totaal	f 97.057,56	f 75.950,—

b. Wisselvallige subsidies:

De wisselvallige subsidies kunnen eerst worden vastgesteld, zoodra de balansen der gesubsidieerde Vereenigingen bij de afdeeling Centrale Boekhouding zijn ingediend, c.q. beoordeeld, zoodat voor 1932 slechts de voorloopige cijfers zijn vermeld. Ultimo December 1932 waren reeds uitbetaald:

Vereenigingen en/of Instellingen	1932 *)	1931
1. Pro Juventute	f 6.000,—	f 2.400,—
2. Vereeniging verbetering lot der blinden.	" 362,50	" 591,67
3. Roemer Visser Vereeniging t/b internaat	" 1.800,—	" 1.800,—
4. Diverse subsidies i.v.m. betaalde vermakelijkheidsbelasting	" 1.084 21	" 1.443,63
5. Het vertoonen van schoolfilms . .	" 1.422,60	" 1.284,20
6. Stadstuinvereeniging	" 3.000,—	" 6.000,—
7. Soekaboemische Opvoedingsgestichten	" 1.200,—	" 1.200,—
8. Don Bosco-Stichting	" 1.200,—	" 1.200,—
9. Volksconcerten en Tooneeluitvoeringen	" 2.585,46	" —,—
10. Meisjesinternaat P. P. I.	" 600,—	" —,—
11. Jongens-Weezen Inrichting	" 2.000,—	" —,—
12. Algemeen Nederl. Verbond	" 866,—	" —,—
13. Soerabajasche Dierentuin	" 6.500,—	" —,—
14. Kleuter Tehuis der Roemer Visser Vereeniging	" 1.200,—	" —,—
15. Weezeninrichting Thaij Tong Bong Yan	" 5.000,—	" —,—
Totaal	f 24.820,77*)	f 15.919,50

Ter besparing van drukkosten werden evenals het voorgaande jaar de jaarverslagen en de financieele verantwoordingen der gesubsidieerde Vereenigingen niet als bijlagen in het Gemeenteverslag opgenomen. De meeste dezer jaarverslagen zijn trouwens in druk verkrijgbaar gesteld en kunnen, evenals de getypte verslagen, ten allen tijde ter Gemeentesecretarie worden ingezien.

*) De cursief gedrukte cijfers geven de *toegekende*, doch op 31 December 1932 nog niet *uitbetaalde* bedragen aan. Deze bedragen zijn niet in het totaal opgenomen.

HOOFDSTUK XXI. OPENBARE VERKEERSMIDDELEN.

Voor het openbaar plaatselijk verkeer bekleedt het taxi-bedrijf alsmede de electrische tram, in de Gemeente Soerabaja met haar uitgebreid wegnnet en haar groote afstanden, een aanzienlijke plaats. Duizenden passagiers maken van deze vervoermiddelen dagelijks gebruik. Ook het autobusverkeer heeft zich snel ontwikkeld. Het is duidelijk dat het verkeer te Soerabaja bijzondere eischen stelt. Verschillende maatregelen werden dan ook reeds getroffen om aan deze eischen tegemoet te komen.

De Gemeentelijke Verkeerscommissie onder voorzitterschap van wethouder Mr. Van Gennep, die tot taak had eene regeling van het autobusverkeer te bewerkstelligen, kwam in 1931 gereed met haar arbeid en diende aan de hand van een uitvoerig rapport, hetwelk afzonderlijk in druk werd uitgegeven, een ontwerp-verordening over het Autobusverkeer bij het Gemeentebestuur in. Dit ontwerp werd door den Stadsgemeenteraad aangenomen en trad, na goedgekeurd te zijn door het College van Gedeputeerden, in 1932 in werking.

Verkeersverbetering. In het verslagjaar werden verschillende wegen voor het verkeer geschikt gemaakt. Ook talrijke verbeteringen werden aangebracht, waardoor een betere communicatie met de verschillende stadswijken werd verkregen. Nadere gegevens hieromtrent zijn te vinden in Hoofdstuk IX, Gemeentewerken, waarnaar korthedshalve moge worden verwezen.

Taxi-keuring. De van Gemeentewege voorgeschreven taxi-keuring werd, evenals voorgaande jaren gehouden in de perioden Januari-April; Mei-Augustus en September-December.

De keuringen in de eerste maand van elke periode omvatten gemiddeld 50% van het aantal ter herkeuring voor te brengen wagens, terwijl in de laatste 3 maanden van elk tijdvak gemiddeld nog 40% opkwamen. Ongeveer 10% kwam niet meer terug en werd dus aan het taxi-bedrijf onttrokken.

Velen leverden plombe, keurbewijs en keurplaten in, zonder directe opgave van redenen, doch wel kan worden aangenomen, dat in hoofdzaak als reden geldt de a.s. verhoogde auto-belastingen en verhoogde benzine-prijzen, in verband met de steeds minder wordende ontvangsten. Slechts zeer enkelen gaven als reden op het terugnemen in privé-gebruik, verkoop, dan wel te hooge onderhoud- en/of reparatie-kosten.

Eenige exploitanten gingen over van de vierwielige taxi's op de driewielige; de oude wagens daarbij aan kant zettend, dan wel verkopend.

Totaal vielen in 1932 op deze wijze 442 taxi's af, dus gemiddeld per keurperiode 147, tegenover 84 in 1931.

Hieronder zijn nog niet gerekend de in den loop van 1932 afgekeurde taxi's, welke niet weer ter herkeur werden voorgebracht. Dit aantal beliep 41 tegenover 43 in 1931.

Het totaal aantal keuringen bedroeg 3093, in de 3 perioden resp. 1039, 995 en 1059, onder te verdeelen in gemiddeld 824 goedkeuringen, 64 voorw. goedkeuringen en 143 afkeuringen per periode. Het percentage afkeuringen bedraagt dus gemiddeld 17% der goedkeuringen.

Het totaal aantal taxi's, dat gemiddeld over het jaar 1932, in de Gemeente Soerabaja in bedrijf was, bedroeg dus $824 + 64 = 888$ wagens. Daaronder zijn tevens begrepen de sterk in aantal opkomende tricars, (Demmo's, Atax, Amko's Masco's e.a.). Er werd van deze tricars nog geen compleet en afzonderlijk register aangelegd. In 1933 zal zulks wel geschieden; de vierwielige taxi's zullen dan geheel afzonderlijk worden gehouden van de tricars. Intusschen werden over 1932 reeds eenige gegevens verzameld.

De totaal-cijfers van 1932 hebben betrekking op de taxi's in het algemeen, d.w.z. de vierwielige auto's, de tricars, met uitzondering van autobussen.

Gemiddeld over 1932 liepen er 789 vierwielige open wagens voor 5 personen, 13 idem voor 7 personen, 6 vijf-persoons Sedan-auto's, in hoofdzaak Chevrolet's en 80 tricars.

In bovenstaande becijferingen zijn alle voorgebrachte wagens opgenomen, dus zoowel de herkeurde, als de nieuwe wagens en ook die wagens, welke in den loop van het jaar van eigenaar verwisselden, en die het taxi-bedrijf voortzetten, en de tweedehandsche wagens, welke voor het eerst als taxi werden ingeschreven.

Respectievelijk werden in de 3 perioden van 1932, 54, 46 en 84 nieuwe wagens als taxi's ingeschreven, waaronder resp. 36, 35 en 75 tricars, terwijl 216, 228 en 209 wagens als tweedehandschewagens dan wel van eigenaar gewisseld, in het taxi-bedrijf liepen. In totaal wisselden 553 wagens van eigenaar, waaronder verscheidene, welke in den loop van het jaar 2 tot 3-maal van eigenaar veranderden.

Het sterk terugloopen van het aantal wagens in Europeesche en Chineesche handen tegenover een toename van het aantal taxi's onder Inheemsch beheer, zooals reeds in 1931 werd geconstateerd, zette zich ook in 1932 voort, hoewel zulks uit de getallen niet on-

middellijk blijkt, daar de meeste tricars (in de laatste periode tot een aantal van 146 oplopend) in hoofdzaak door Europeanen en Chineezzen worden geëxploiteerd.

De voorgebrachte taxi's onderverdeeld naar nationaliteit en/of landaard der eigenaars geven voor 1932 de volgende cijfers:

a. Europeanen	191 = 21%
b. Chineezzen.	316 = 36%
c. Inheemschen	329 = 37%
d. Vreemde Oosterlingen	52 = 6%

In het eerste keurtijdvak nl. Januari-April werden 72 wagens voorwaardelijk goedgekeurd en 124 afgekeurd; in het tweede tijdvak resp. 69 en 120; in het derde tijdvak resp. 52 en 185.

De omstandigheden ten opzichte van voorwaardelijke goedkeuring en afkeuring bleven ongewijzigd, zoodat te dien opzichte dezelfde maatstaf als in 1931 werd aangelegd. Opvallend is het echter, dat, zonder dat de eischen verscherpt zijn geworden en wel degelijk met de tijdsomstandigheden werd rekening gehouden, verschillende wagens, vanwege het uiterlijk afgekeurd dienden te worden. De meesten werden echter met een waarschuwing doorgelaten en voorwaardelijk goedgekeurd, zoodat dit aantal in de rubriek voorwaardelijk goedgekeurd werd opgenomen.

Het hieronder afgedrukte staatje geeft een overzicht van de plaats gehad hebbende afkeuringen in de verschillende keuringsperioden.

Reden van afkeuring	Aantal afgekeurde wagens in de		
	1e Keurperiode	2e Keurperiode	3e Keurperiode
Algeheele verwaarloozing . .	22	13	47
Stuurinrichting	10	24	19
Chassis, veering, ophanging .	34	64	70
Remmen en reminrichting . .	71	79	88
Wielen en wielassen	24	20	20
Gangwisseling, koppeling . .	9	6	5
Deuren, deursluiting, treeplank	2	12	23
Carosserie, voorruit en kap .	12	2	27
Verlichting	5	2	5
Overige uitrusting, diverse gebreken	10	17	8

Bovenstaande getallen spreken voor zichzelf, vooral, wanneer men daarbij in aanmerking neemt, dat slechts weinig afkeuringen plaats vonden, met betrekking tot de tricars en dan nog vrijwel hoofdzakelijk wanneer de remmen en reminrichting onvoldoende waren. Verder dient in acht te worden genomen, dat het aantal vierwielige taxi's van de eerste keurperiode van 879 terugliep tot 728 in de 3e keurperiode.

Sterk stijgend zijn de afkeuringen voor algeheele verwaarloozing van deuren, deursluiting en treeplanken, carrosserie en kap, feitelijk uitsluitend onderhouds-kwesties.

Volgens de laatste keurperiode in 1932 zijn de voorgebrachte wagens naar het auto-type als volgt te rubriceren. Voor de vergelijking met voorgaande jaren werden de cijfers van 1931 en 1930 eveneens toegevoegd.

M e r k e n	1932	1931	1930
Chevrolet.	297	349	368
Buick	62	198	283
Dodge.	64	63	68
Chrysler	55	75	161
Fiat	56	111	161
Ford	32	*	*
Oakland	*	30	35
Erskine	*	*	30

Het aantal tricars, zooals demmo's en atax bedroeg in 1932 respectievelijk 91 en 34, terwijl nog tal van andere merken vertegenwoordigd zijn, echter met minder dan 30 in aantal, welk getal, evenals voor de auto's als norm voor vermelding werd aangenomen.

Ongetwijfeld is het algemeen aanzien van de taxi's sedert 1929 sterk teruggelopen, zoodat het taxiverkeer in de gemeente veel van zijn vroeger keurig voorkomen heeft ingeboet. De Chevrolet-taxi's hebben nog steeds het leeuwenaandeel, doch het laat zich aanzien, dat weldra de tricars het terrein zullen veroveren. En wel voornamelijk door de lagere aanschaffingskosten, de geringere exploitatie-kosten en de zooveel lager te stellen tarieven voor het vervoer.

*) = Minder dan 30 wagens.

Tricars. Deze wagentjes, oorspronkelijk ontworpen, met het doel het Inlandsche personenvervoer per dogcar tot zich te trekken, hebben een geheel nieuw stadsaspect geschapen en een belangrijke plaats veroverd onder de mechanisch bewogen voertuigen, bestemd voor het openbaar personentransport. De constructie heeft zich in het eene jaar 1932, waarin deze wagentjes feitelijk zijn verschenen, in vergelijk met de eerst gebouwde tricars, volkomen gewijzigd en heeft zich aangepast aan de eischen van geriefelijkheid en betrouwbaarheid, hoewel sommige gebreken aan de constructie nog niet geheel zijn ondervangen.

Het straat-rumoer, hoofdzakelijk veroorzaakt door de tricars met tweetactmotoren, is wel hinderlijk te noemen en eischt noodzakelijk verbetering; tevens valt er op de reminrichting, meer speciaal wat betreft de rem-capaciteit nog wel wat aan te merken en dient de constructie daarvan bij eenige merken een deugdelijke wijziging te ondergaan.

Als vervoermiddel schijnen de tricars uitstekend te voldoen. Niet alleen door de Inheemschen, maar ook door zeer vele Europeanen en Chineezers wordt een druk gebruik gemaakt van deze zooveel billijker transportmiddelen en het laat zich aanzien, dat het aantal tricars in den loop van 1933 in de Gemeente sterk zal toenemen.

Voor de eerste keuring in 1932 werden er 36 tricars en uitsluitend toen nog „Demmo's”, ter keuring voorgebracht. Gedurende de tweede keurperiode liep het aantal op tot 58 en wel 43 Demmo's en 15 Atax, terwijl gedurende de derde keurperiode er 146 tricars werden voorgebracht en wel 91 Demmo's, 34 Atax, 11 Amko's en 10 van nog andere fabrikaten en merken.

In die drie perioden werden er resp. afgekeurd 12, 18 en 23 wagentjes, in hoofdzak vanwege minder soliede rem-constructie en onvoldoende rem-capaciteit.

Auto-bussen. Het aantal voorgebrachte autobussen liep in het verslagjaar sterk terug in vergelijk met het aantal in 1931, hoewel betwijfeld mag worden of het aantal bussen, welke in de Gemeente passagiers vervoeren in gelijke mate is teruggelopen.

Tegenover 102 bussen gemiddeld in 1931 verminderde zulks in de 3 keurperioden in 1932 resp. tot 84, voor de eerste keuring, 75 voor de tweede en 58 voor de laatste, dus gemiddeld 72 bussen.

Het aantal keuringen bedroeg resp. 97, 83 en 62 onder te verdeelen in 77, 70 en 43 goedkeuringen, 7, 5 en 15 voorwaardelijke goedkeuringen en 13, 8 en 4 afkeuringen.

Het volgende staatje geeft een overzicht van de redenen van afkeuring en voorwaardelijke goedkeuring, alsmede van het aantal voorgebrachte merken, etc. in elk der keuringsperioden.

Omschrijving	1e Keur- periode	2e Keur- periode	3e Keur- periode
<i>a. Reden van afkeuring:</i>			
Algeheele verwaarloozing	5	2	6
Stuurinrichting	5	1	2
Chassis, veering, ophanging	4	6	3
Remmen en reminrichting	10	5	8
Wielen en assen	6	3	2
Deuren, deursluiting, tree- planken	3	3	2
Gangwisseling, koppeling	2	—	1
<i>b. Exploitanten:</i>			
Europeesche exploitanten	48	39	34
Chineesche exploitanten	35	36	24
<i>c. Voorgebrachte merken:</i>			
Chevrolet	48	44	38
Graham	3	3	3
Studebaker	4	4	1
G. M. C.	1	2	2
Dodge	10	10	6
Merc. Benz.	4	4	4
Fiat	2	2	2
Willys.	12	4	—
Reo	—	—	2
<i>d. Naar het aantal passagiers:</i>			
16 passagiers	12	15	12
18 "	—	6	5
19 "	18	16	16
20 "	15	10	3
21 "	14	7	9
22 "	8	4	—
24 "	9	9	5
25 "	4	4	4
30 "	4	4	4

Gedurende het verslagjaar werd door een der groote autobus-ondernemingen als gevolg van de minder gunstige bedrijfsresultaten, het bedrijf sterk ingekrompen. Ook de O. J. S. welke zich geheel uit het verkeer buiten de Gemeente heeft teruggetrokken en uitsluitend hare wagens binnen de stad laat rijden, heeft haar wagenpark ingekrompen. Dit zijn de bona-fide ondernemingen, welke hun wagens ook geregeld aan de keuring onderwerpen. De uit andere Gemeenten afkomstige autobussen, die eveneens van het wegennet der Gemeente gebruik maken, ontduiken veelal stelselmatig de voorgeschreven keuring, zich er op beroepend, dat door haar geen passagiers vervoerd worden uitsluitend binnen de kom der Gemeente. Overwogen wordt in hoeverre aan de hier genoemde bezwaren kan worden tegemoet gekomen.

Registratie van voertuigen. Het aantal geregistreerde voertuigen in de Gemeente bedroeg als volgt:

Belasting jaar	AUTOMOBIELEN			RIJWIELEN		RIJTUIGEN		WAGENS	
	Auto- bus- sen	Vracht auto's	Per- sonen auto's)	Mo- tor- rijwie- len	Rij- wielen	Kos- songs	Dog- carts en kre- teks	Vracht karren	Hand- karren
1931/32	189	888	4719 ¹⁾	1375	29.522	87	1512	517	×
1930/31	210	939	4594	1313	27.342	50	1968	603	589
1929/30	213	771	4269	1314	27.137	129	1907	567	659
1928/29	180	582	4166	1053	25.731	241	1873	661	473

Tenslotte moge nog de aandacht worden gevestigd op de gedrukte jaarverslagen der Handelsvereniging Soerabaja, de Haven, de Staatsspoorwegen, Ned. Ind. Spoorweg Mij., de O. J. S., de Kon. Ned. Ind. Luchtvaart Mij. en andere instellingen, waarin uitvoerige inlichtingen omtrent het verkeer in de Gemeente zijn vermeld, zoodat daarop in dit verslag niet verder behoeft te worden ingegaan.

*) Hieronder zijn niet begrepen de van belasting vrijgestelde auto's, zooals die van Gouvernementsdiensten, etc.

¹⁾ In 1932 waren bovendien nog 146 demmo's ingeschreven.

